

176.

176.

Ac 176

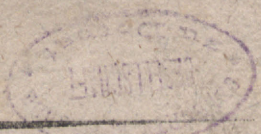
Luggemisfed

Eestima Tallorahwa

Moistusse ja Süddame
Zuhhatamisfeks.

(Holtz, O.R.)

272

Tallinnas,
trükkitud J. H. Gresseli kirjadega,
aastal 1817.

Der Druck dieser Schrift wird unter der Bedingung
bewilligt, daß gleich nach dem Abdruck und vor dem
Debit derselben, sieben eingebundene Exemplare zur
vorschriftmäßigen Vertheilung an diese Censur-Com-
mittee eingesandt werden. Dorpat, den 31. Januar
1817.

Lektor, R. Petersen,
Censor.

David Gottlieb Glanströmile,

Järwa=ma Praosile, Keiserlikko Cestima
Kunstoriumi=Kohto Wannemale, ja Paide
Siina= ja Ma=foggodusse ning Anna
foggodusse Öppetajale.

Au - wäärt ammeti wend!

Needsinnatsed Luggemissed on sepär-
 rast üllespandud ja kokko forjatud, et
 nad meie Marahwa moistust ja siid-
 dant selletaksid. Sest monni wihtab
 õppetust, agga armastab jutto. Kirri-
 ko Sanna ei maksa temma melest, ag-
 ga kül mu kõnneleminne. Ehk nisug-
 guste Luggemistre kätte al tungib õppe-
 tus nende siiddamette siise.

Teie ma kirjotan sedda se pärrast,
 et ma sega keik mailma ees omma tän-
 no tahhan üllestunnistada, selle abbi
 eest, misga Teie ni ärratüddinematta
 minno tödd ollete eddasi aitmud. Ei
 Teie võlgand minno nõdra joudo waid
 töstsite sedda.

Teie tru ja pühha ammeti - pidda-
 minne on mulle, nenda kui keik meie
 Ammeti-wendadele õppetusse märgiks.
 Ja meie tunneme iggamees sest rõmo,
 et Teie selle tännawose aastaga omma
 wietkümmet ammeti-aastat kätte sate,
 ikka weel nendesamma Kirrikutte peäl
 olles, kuhho Teie omma nore mehhe
 eal õppetajaks läksite, et kül Teid seält
 ni mitto surema kohta kutsuti.

Pitkendago Juimmel Teie ello weel!
 ja kinnitago Temma Teie wannudust,
 et Teie eddespiddigi meile ning tulle-
 wattlele noorte õppetajatele nisuggune
 munster olleksite. Teie töstidus ja Teie
 lahke meel kulutawad Teie siiddame

R e g i s t e r

ja

J u h h a t a j a.

rahho; ja kui surm ükskord selle rahhole
 woitlemist pakkub, siis finnitago Teid
 Teie usso ja waggadusse meletuseta-
 minne.

Sedda kirjotas süddamest

Teie
 tannalik Göbber
 Otto N. Holtz,
 Keila Koggodusse Öppetaja.

Kirjotud

Keila Kirrikomoiſas

Meeriku 2ſel päwal, 1817 aastal.

	Lehhe peäl.
1. Tee = Naittia. " " "	1.
2. Ei Jummal jätta Ilma = sütant häbbi sisse. " " "	3.
3. Mudda = auk. " " "	6.
4. Härg ja Messilanne. " " "	7.
5. Need Onnetumad. " " "	8.
6. Need Röömsad. " " "	20.
7. Neto ja Jürri. " " "	30.
8. Üks tössine Jut. " " "	37.
9. Murre on rõmo Cel = Käia. " "	44.
10. Weikest iwowast touseb suur Pu.	65.
11. Ra hea Willi annab waest leikust, kui se sandi Ma sisse langeb. " "	81.
12. Urdo Zani Hinge = heitminne. "	90.
13. Rekruti Jummalaga = jätmissse Laul Sda aial. " " "	94.
14. Urdo Zaan ja Maddise Pent.	97.
15. Rõmo titus. " " "	99.
16. Keik tulleb heaks Neile, kes Jum- malat armastawad. " " "	104.
17. Jut on se Koroke, Öppetus on se Jwwa. " " "	119.
18. Kes teisele auko kaewab, langeb Issse sisse. " " "	129.
19. Totter ja Tont. " " "	147.
20. Kül pat issegi teeb hirno, agga kes holib fest. " " "	161.

Register.

Lehhe
peäl.

21. Patto hakkatus fergem, kui pat- to ots.	170.
22. Köster Britso.	177.
23. Mis süddant waewab, woib Op- petus ka-utada.	183.
24. Meitsi Nummalus.	188.
25. Põidpüüd ja Metsafimmud.	196.
26. Ühke Madle.	198.
27. Kes ei kannata, se ei touse.	204.
28. Nutto-laul ühhe Jäsa haua jures.	207.
29. Kurwa meelt jahhotada.	209.
30. Moistatusfed.	212.

I.

Lee = Näitia.

Jaan ja Adam tahtsid ühte kōhta minna
kühho mollemad ei oskand teed. Esimesest
otlast se te nago isse juhhatas, ja se teggi
neid julgekš, ning panni Adamat arwama,
et temma ennese tarkus tedda satis. Agga
kui nad, maggust jutto aiades, tükki maad
kainud, langes nende te mitme arrusse. Adam
läks ikka peäle, ilma tãhele pannematta,
misuggune se õige ollekš, sest ta arwas,
sedda laiemat sedda ollewab; agga se olli
metsa — — Jaan jäi seisma ja mõt-
lema. Ja nãggi siis seal ühhe kiwvi mis
õige tele juhhatas.

Kui temma sedda kirja olli luggend mis
selle kiwvi sisse olli raicutut, hõidis ta Ada-
mat taggasi, üteldes: tulle luggema, mis
siin seisab. Agga Adam kostis: «Minno-
suggune on tãnnini ilma sesugguse juhhat-
miseta korda sanud, kes minnust wãtim on,
õitko temma kãssõ alla.» — Jaan hõidis: «tulle

taggast, sest sinno te lähhab hopis teisale;" ja Jaan wastas: "egga mo tarkus seddagi ei karda. — "Ommeiti näitab se kirri, jo wannast siin ollewad, ja olleks ammo ka- utud kui ta walletaks," ütles jälle Jaan. Siiski läks Adam, teist irwitades, omma teed, ja effis nenda ärra, et ta wimaks so sisse sai ja seal kappuli piddi ronnima. Jaan hingas ammo jo, kui teine pimmedal õsel weel, määrg ja muudane keif, teed otsides, ilka peäle effis. Kõl mees nüüd kahhetse om- ma walle-tarkust.

O p p e t u s.

Ka need Juttud mis selle Namatokesses on, juhatawad Innimest õige tele. Sepär- rast, kes neid loeb, ärgo arwago, et neid rahwa aia-witeks agga kirjotati, ja kui üks neist Juttodest otse kui sõrimega Sinno peäle näitab, siis ärra wihhastelle, waid panne omma Käimist tähhele et ja Adama sarnat- seks ei sa. Sest ellamisse te langed allati mitme arrusse, ja kui siis Tee-näitiat ei ole, on waene luggu kü. Moitlik kannatab õppetust ja temma rahho figgib — kes me- leto on, aiab õiskades peäle keige süggawa- ma augo sisse; agga ronnis nuttes wälja kui ta weel sudab. Luggège sepärrast sed- da ramatut aiawiteks ja juhhatamisseks. (1. Joan. 4, 1.)

2.

Ei Jummal jätta Ilma-sütant häbbi sisse.

Keif ollid ühhel pühhapäwal Wero Han- so perrest Tamme Aldo jures warrul. Perre- tüdruk Eiso üks istus ukse ees ja lugges Kuninga Laweri laulo ramatus sedda kol- mandamat laulo. Agga luggedes tulli ta mele, mis Mädda Peep ja temma abikasa temmast ollid kurja räkitud ja se ligutas temma süddant nutma. Sellesamma silma- pilgo sees juhtus walla-kohtomees Tomas seält möda minna, ja kui ta tedda nutto wiisil näggi, ütles ta: "mis murre waewab sind?" "Oh, tadike! kostis Eiso, eks se pea waewama, kui Peep ja Els allati mind tak- karakiwad." "Ei Jummal jätta Ilmasütant häbbi sisse," wastas se wanna au-wäärt per- remees ja läks emale.

Ollid ka Peep, ja Els õige wäljadppind, teiste wiggad kulutama; sest keigetühjemad asjad nemmad õskasid ülleswotta ja niig- gust käära sest tehha, et mitto hea inimisse nimmi alwaks jäi — liati, kui se nende kele alla juhtus kellest nemmad luggu ei pidband.

Sesamma Mädda Peep ja temma abbi- kasa ollid sel päwal ka Tamme Aldo jures, ja nende keled jahwatasid ta, et mitto waese

lapsel nimmi tolmuks jäi. Sest kelepeksja jut on maguus kuulda, ja mitto kuulja la-utab sedda wälja, senna jure wassetades; agga ükski ei mõtle, kui wallus se temmal en-nesel olleks. Tulli siis kord, et hakkasid ka Wero Hanso Lisut wohmima, et kül perve-mees ja perrenaene seal sammus ollid: Sest nad ei arwad, neid waesse lapsesest holiwad. Agga Wero Hans ütles kohhe: „mitte alwa sanna peate temmast räkima! sest minno matas on ta jo monda aega, ja weel ei tea meie süüd temma peäle.“ — „Esimenne on temma ülestouma, ütles perrenaene, ja wiimne, kes maggama lähhäb, ei olle ta wastane, egga karda ta tööd; kui teised kõrt-sides möllawad, siis temma lähhäb omma haiget isä waatma, ehk lo:eb koddõ rama-tut, ehk teeb mis tarwis on. — Mis kurja ta teile on teinud?“ — „Eks sedda kurja olle kül, et ta uhtegi kurja ei te?“ naeris kegi wadderitte seast. Müüd ommeti krappi keel nago murti, pilkas jälle teine, kuida kurri waim teid tänna ni koera wiisil juhhatas?“

Ei lausund Els egga Peep ennam Sanna, et müido kül terrased ollid, ja ommad lapsed nifamma terraseks kaswatasid; agga Liso peäle nende wiisja sedda ennam langes.

Süiski se Lisule paljo waewa ei teind. Sest õige innimesse waggadus lähhäb sedda selgemaks, kui kurri innimenne sedda sõlub.

Mis küld on, ei karda tuld, egga wao was-seks. Liso sai mehhele ja piddas omma meh-he warrandust kous, ommad lapsed kaswa-tades ja keif ello maia eest hoolt kandes; ka waesed said omma pallokest, et iggamees sedda pididi kiitma, mis kurja ka Peep ja Els temmast püüdisid räkida.

Kui Liso omma esimesse lapsel nimme alla satis, pandi Wero mori nimmi selle tü-trele. Ja kui wanna moor lapsesega ristmis-ses taggasi tulli, wottis Wero Hans sedda last omma sülle ja ütles: „sago sinnuft ni-suggune innimenne kui so emma on!“ ning wiis tedda emma kõrwa. Süis hakkas Liso nuttes Wero Hanso ümber kaela ja ütles: „Jummal tasfogo teile keif head ärra, mis minno waesele ollete teinud!“ Ja Wero Hans ja temma moor ollid ni rõõmsad, nago olleksid nemmad omma ennese tütre warrul olnud. Et süis tõeks kül läks, mis se Kohto-mees üteld: ei Inymal jätta Ilmasütant häbbise.

S p p e t u s.

Ea ei woi parreminne sedda jutto kauta-da mis sind teotab, kui et sa ilmasüta olled. Mitto kelepeksja wottaks enniminne nahha-täie wasto, kui sedda kannatada. — Kurrat isse nutab temmaga, nenda se waewab, kui ta selle Waggaga peäle süüd ei leia, sedda ta ärralainud.

3.

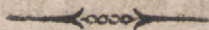
M u d d a = a u k.

Mart ja Laur wiiskasid teine teist sepärrast, et teine kartis, teist ennesest targem olemast. Agga nüüd juhtus et nad ükskord te peäl kokko said, ja eddasi miinnes olli wanna riid jälle wäljas: Mart kitis omma moistust ja Laur omma tarkust, seini kui mollemad Mudda augo sisse langesid mis nad omma tarkusse ja moistusse pärrast ei näinud. Otsas olli nüüd nende riid, ja iggauhhel kül teggemist, puhtaks sada.

O p p e t u s.

Kes isseennast wägga täis,

Se aioti weel rummalam kui weis.

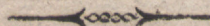
4.

H ä r g ja M e s s i l a n n e.

Härg ja Messilanne jöid ükskord ühtlasse ühhest oiast. Agga ni pea kui härg messilast näggi, naeris ta. "Kedda sa näerad? küsis messilanne. End sind, kostis härg. — Eks sa naera siis ka minno moistust? pilkas messilanne wasto. Sinna ja sinno moistus mahhute mollemad mo jalla sõrre alla, watas härg, ja pididi temma peäle tallama. Agga messilanne lendas ülles temma kõrwa sisse, ja wanna meest pandi jooksema üle krawide ja põsade. Ja kui ta leik tansub olli tansind, ütles messilanne temmale: teine kord ärra pilka Jummalä Seädust.

O p p e t u s.

Kange rangi ei woida tarkust ärra, ja kuida tallitjeks Loja ma-ilma, kui rummalusse kätte woit jääks. Ärra loda sepärrast ellades omma priiskusse ehk wallatusse, agga kül omma waggadusse peäle.

5.

Need Innetumad.

Inglismaal ellasið kaks wenda, kes molle-
mad rikkad Poismehhed ollid. Agga keif
nende Suggulasseð ollid waesed. Separrast
ütleš wannem wend; ma tahhan wiis
kümmed tuhhat hõbbe wanna taalri selle
Suggulasfele anda, kes Rae: kohto ees
woib toeks tehha, et temma se keigeõnne-
tumam on. Laks ka selle Kohto sisse ja pal-
lus, omma Suggulastele sedda kullutada.

Kohhus teggi hea melega sedda. Ja seä:
tud päwal tullid keif temma Suggulasfed
Kohto ette kokko, ning se rikkas Mees laks
isse ka senna. Neil keifidel anti asset kohto
ees-toas; agga sedda riklast Wenda ennast
woiti Kohto laua jure istuma. Ja nüüd
kästi neid, üks hawal sisse tulla.

Se essimenne, kes Kohto ette astus, olli
üks Tansmeister. Kui ta igga pole kum-
mardand, küsiti temma käest, kes ta pididi
ollema? ning rikka mehhe käest, käsiti kas
se tõssi olli mis ta ütlend? — siis kästi ted-
da, omma waewa räkida.

Minna ollen keigewaewalissem innimenne
kõstis ta. Sest esmaspäwast, laupäwast sa-
dik, ja hommikust õhtruni ei olle muud teg-

gemist mul, kui tansida ja tanso-õppetust
anda; sedda ello maj aian jo peäle kolm
kümmed aastat. Mittokord nuttab mo süd-
da, ja ifka pean tansima. Siis õõldi tem-
male, miksparrast ta ennesele mitte selle pik-
ka aia sees ni paljo korjand, et ta nüüd
omma tõ kasjast woiks ellada? agga temma
wastas: Jummal parrago sedda kasso, mis
tansund sisse saatwad, sest sedda kullutawad
riided ärra; mul ei olle nigi paljo et naese
ja lapsi loidan. Range isse ollen jo keif,
ja ommeti pean priif ollema — ei hallasta
ükski minno peäle. Hallastage teie!

Keif need Cannad said, senni kui ta räs-
kis, Sikkertariif üleskirjotud. Ja sedda-
wiis, kui temmast küsiti, küsiti keif teiste
käest, ja pandi kirja. Agga nüüd kästi ted-
da ühhe kohto-kambri minna.

Siis astus üks Korstna: pühkia sisse. —
Oh Jummal! ütles se, kas woib olla ras-
kemat tööd kui minno? Ennam kui laks
sadda korstnat on minno jäüks — igga pääm
pean tahma sees ronnima palja jalgo, et
mittokord külm tahhab kõrwad ärrawotta,
ühhest korstnast teise möda kattusi minnes
— ja tulle-kahjo aial pean senna julgema
kühho ükski ei lähhä. Seddawii ellan jo
rohkeste kakskümmed aastat. Sest millal
minno-suggune Meistriks saab. Agga teie

armo läbbi ma nüüd woin ommast waewast lahti sada. Ka tedda kästi seäna kambri miäna.

Nüüd tulli üks Sep. Minno anmet on se keige raskem kostis temma. Sest, olgo sui ehk talwe, rauda pean keetma ja tagguma hommikust õhtuni, et tulli mind jo kübsetanud, ja tagguminne keik mo sissikon- nad ärrapõrrutand. Liggi kolmkümmend aastat teen sedda seppist, ja weel ei olle mulle koppikat wanna ea peäle. Jo mittokord ollen Surma ennesele pallund. Agga peäst- ke teie mind! — — Ka tedda kästi seäna kambri miäna.

Nüüd astus üks noor kenna tüttarlaps sisse. Minna ollen se keige õnnetumam üt- les se. Sest minno emma on üks Ömbleja, ja kaua jo haige maas. Keik tõ langed min- no peäle, ning teiste ömblejatte kaddedus kis- sub ka sedda käest ärra. Agga mo keigesu- rem murre on, et üks noor mees mind ar- mastab ja miäna armastan tedda. Sest, et ma waene ollen, ei tahha temma wanne- mad, et ta mind ennesele wottab. Mõrtel- ge isse, ausad Kohtowannemad! Luida woib minno südda kannatada, et teine temmale saab! Keik mo murre lõppeb kohhe, kui mind pärrast moistate. — Kästi ka tedda seäna kambri miäna.

Nüüd astus üks Laste-Koolmeister sisse. Minno hädda on otsata, ütles temma, sest ma ellan jo peäle kakskümmend aastat paljas melehaigusjes. Kannatan ma, siis lapsed ei õppi ja lähwad wallatumaks, ja wannemad minno kallal; Ehk ollen ma wal- li, siis ütlewad mind tiggedaks, ja wanne- mad jälle minno peäl. Se leiwapallose, mis minna sõbn on wist murre leib. Ja siiski agga waewast saan ennast toita. Ag- ga teie woite mind peästa. Ka tedda käst- ti kambri miäna.

Nüüd tulli üks Kirjotaja sisse. Minna kirjotan jo peäle kolmkümmend aastat alla- ti, ütles ta. Sest muud leiba mul ei olle kui sedda, mis sel wisil ennesele sisse-tenin. Ka on mo filmad jo ni sandiks jänud et en- nam ei selleta; siiski pean kirjotama, muido surreme mälga naese ja lastega. Heitke se- pärrast armo meie peäle! — Kästi ka ted- da kambri miäna.

Nüüd tulli üks Piikka sisse. Minna ollen ühhe wägga raske waewa al, ütles tem- ma, sest minno wõras - emma ei anna mulle ni paljo aega, et ma ennast jahutan. Siis ütles Kohhus: kui kaua olled temma al? — Mo kolmandamast aastast, kostis Piikka. — Ehk ta tahhab sind innimesseks

teha? Küsis Kõhus, agga Pliika wastas: selle waewaga ei ma küi sa innimesse ealis: seks. Mis waewa nääd siis? küsiti nüüd. End keif waewa! kostis temma. Dmmeti nimmeta, misuggust waewa? döldi jälle. Siis ütles ta: pean õmblema, pean ludduma, toad korristama, igga nelja näädali takka pessema, ja kes keif mele tulletab. Kas pead sedda keif ühhekorraga teggema? küsiti jälle. Ei sedda küi! kostis plikka. Woi, kas ei anta sulle aega, süa ja maggada? küsis Kõhus ta; ja plikka wastas: mis mul sest sömisest ja maggamisest on, kui allati temma silma al pean ollema? Ehk, kas temma ei õppetä sind ramatut? küsiti. Jo se tarkus ammo mo kä, ütles plikka; siiski pean igga hommiko ja õhto temma ees weel luggema. Mis parremat siis weel tahhad? küsis Kõhus. End wahhest ka tansima, patserima, krasatit soitma, ja kõmmedis käima, kostis ta. Agga sa olled weel laps ja tahhad jo täie innimesse lustid pidhada? ütles Kõhus. Kui ma täie innimesse tööd pean teggema, siis woin ka täie innimesse rõmo tundma, kostis temma wasto. Nüüd kästi ka tedda senna kambri minna.

Temma järrel tulli üks laewamees sisse. Laewamehhe waewa nääd igga mees, ütles ta, olgo aeg mis tahtes, päwa paistel kui

tormis, pimmedal õsel kui walges, ikka peab laewamees walmis ollema, et mittokord näädal läbbi ja peäle weel mitte kuiva tükki külges ei olle. Meie jalgade al ei olle muud kui wee-wood ja laned. Reigejuresmas tormis pean kui kas möda koisa roninima, et surm ikka käsfil. Ja sedda keif kannatan se eest et woerama warrandused teie jure toon, ja teie kaubad siit maiale wiin. Se eest saad ka omma laewa-palka, döldi temmale. Ei käina laewamehhe pall temma waewa ülles, kostis ta, ja aasta lõppes ei olle sest ühtegi järrel — kui naena ei moista tööd teha, siis surgo lastega nalga. Igga teine leiab nurka wasto dööd ja hingamist — ei minnosuggune mitte. Eks sa talwel ei sa puhkada küi? ütles Kõhus. Ei olle sedda talwet ikka, kostis teine; sest meie te käib wahhest ni sügawa merre sisse, et aastad arrakulluwad, ja minna isse tullen praego nisuggusest reisisi. Ehk kui sedda talwet on mis ühtegi tööd ei anna, siis tahhad iggawus tappa, ehk wallatus kippub wäggise peäle, ja mis ello se jalle on. Heitke sepärrast armo minno peäle, ja peäste mind sest põlwest. — Kästi siis ka tedda senna kambri minna.

Nüüd astus üks wannakas Naeste-rakwas sisse. Minna ollen waene leff, kostis ta,

Kahheksa wätima lapsaga, ja toidan ennast ja neid sest, mis ma, haigede jures walwades, ennesele tenin. Ei sedda ööd olle küäl paljo, mis minna maggama saan; sest haiged salliwad mind. Agga mis se ommeti ühheksa waimule on. Kui mees ellas, siis temma õnnis aitis koorma kanda. Sest ta olli Kiwimurdja, ja ni raske ka temma ammet olli, kandis se ommeti middagi sisse — jään ikke alla üksi! Kauaks teie mees jo furnud? küsüsis Kohhus, ja temma wastas: heina Maria saab wiis aastat. Siis olli ta jälle piissi-rohoga kiwwa lastmas. — — Ja nenda illuaste, kui meie ellasime. Ehk kui wahhest sanna langes, mis teie se meelt waewas, ifka suremaks toufisis armastus leppimisese läbbi. Jättis siis jälle sel hommikul, kui tõle läks, mulle Jummalaga. Agga ennah! tulles aue peält tagasi ja jättab ueste Jummalaga. — Nar, ütlen minna, miks sa mo süddant raskeks teed? ei ma lasse siud miina! Ja temma kostis: ei woi, ei woi! perremees wihasstab kui arra jään — kellest ma palka wotan, selle sanna pea kuulma. Ja nenda ta läks ja läks. Sest kui ta sedda laet olli walmis teinud ja põllema süütud, põlles tael kohhe sööks enne kui ta seält ärra sai, et jalg seina ja käsfi tenna läks ning kehha purruks jäi. Mo kurbastus olleks

mo meelt ammo nõdraks teid, kui mitte mo Usk ja monni sõbber mind olleksid kinnitand. Sest Jummalaga armust ma lodon, et tulles ello meid jälle nende seltsi juhhatas, kelle seltsis meie siin armastusse ja sõbrusse rõmo Jummalaga auku õppisime tundma. Agga üks wannemad lapsed jo lööd ei te? küsüsi siis. Ja emma kostis: küäl tewad, ja hea melega tewad, sest Jummalat palluma ja tööd teggema ollen neid maast maddalast õppetand; agga ifka alles norokessed. Käsüti siis ka tedda kambri miina.

Miind astus üks hõbbeda- ja kullakaebaja sisse. Miino tö se keigeraskem on ütles temma — liggi nellikümmend aastat kaewan ma hõbbedat ja kulda. Egga se waene ei olle, kelle käsfi hõbbedat ja kulda kannab, ütles Kohhus temmale wasto. — „Woi se minno kätte jääb,“ wastas temma. Meie suggune on agga se, kes sedda wälja kannab, ja mitto sadda sülda mäggede sisse kaebama ja need teed wälja uristama peab, mis hõbbeda ja kulla Soonte peale juhhatawad, ning isie keif wäljakandma ja winnama, sest keswoib lojust seina wotta. Ifka lähame selle mõttega tõle, et meie ennam wälja ei tulles, sest mittokord langewad kiwid mahha ja pannewad teed nenda künni, et monni

mitto päwa pimmedas süggawusjes peab ellama, enne kui ta hinge heidab. Ka tou-
 seb wahhest wääwli soon wasto kui tulline
 jõggi, et temma aur kohhe lämmatab, kui
 mitte eest, ärra ei sa. Keif mo selja nahk
 on jo talla-nahhaks sanud, se sure kandmis-
 sega alt ütlesse. Ja se keif tenib meile häd-
 dast ni paljo sisse, et woime ellada; naene
 ja lapsed wotko kust tahtwad. Siiski ma
 jättan keif Jummala hõleks, ja kannan ka
 eddespiddi omma koorma temma auks, kui
 ta mind ei tahha sest peasta. Sest temma
 teab omma armo teed, mis iggawesse ello
 pole juhhatawad; ja sepärrast ma ei pallo
 teie kást miud kui õigust. Ka tedda kásti
 siis seüna kambri minna.

Miud tulli üks piddali Welsker sisse.
 Minno — jah! minno ammet, ütles ta, on
 se keige häddalissem, sest allati pean nende
 feltsis möllama, kes äggawad, surmaga woi-
 lewad ja surewad — ühhelt pean ma kät,
 teifelt jalga, ja jälle teifelt miud middagi
 ärraleikama, et mittokord südda kippub loh-
 kema. Siis wastas Kohhus: Sedda ennam
 tööd, sedda ennam kasso. Ägga temma kos-
 tis: mo ammed kannab sisse ja kannab wäl-
 ja. Sest kut mahha arwan, mis mo soido-
 riistad, mo perre, hobbojed ja mo ennese
 keige tarwilissem üllespiddamine ärrakullu-

tab, siis ei ja nigi paljo ülle et naese mo-
 did ja laste kolitamist woin toimetada. Koh-
 hus ütles: mis Teil naese modiga on tegge-
 mist? Ja temma ütles wasto: Se mees,
 kes omma naest näab mures, ja woib isse
 rahhul olla, ei olle wäärt et Jummal tedda
 on lonud. Hallastage sepärrast meie peäle!
 Kásti ka tedda kambri minna.

Miud astus wimaks üks Surno-haua
 teggia sisse. Sest ennamiste keif liinades
 on se pruuk, et ükski teine, kui seätud haua-
 teggia, surno-hauda tohhib teha. Minna
 ollen se ainus Surno-haua teggia siin, ütles
 ta, arwage sest, mis süggune tö minno peäl sei-
 sab. Siis ütles Kohhus: sedda ennam tenid
 ja ennesele rahha. Ägga temma kostis: mitto-
 kord tullewad ni paljo hauad teha, et abbi
 mehhi pean katsuma, ja se eest rohkeminne
 maksma, kui minno waewa ette on seätud
 — ella sest naese ja lastega. Allati mulla-
 ga woitlemas, olgo ilm mis tahes, ei miud
 kui surno kondid ja surno hais mo ümber;
 Surnutte feltsis ma maggan ja walwan.
 Saatke mind jälle Ellawatte feltsi! — Kásti
 ka tedda seüna kambri minna.

Miud lugges Kohho-Siffertäär keif sed-
 da ülles, mis need Onnetumad ommast

waewast ollid nimmetanud. Ja Kohhus pid-
das siis selle rikka Mehhega nou, kellele se
warrantus tulleks moista. Sest iggauhhe
hädä ja waew olli suur.

Kül kaks tundi rohkeste kullusid ärra,
enne kui toime said.

Agga senni kui Kohhus sedda wisi arwo
piddas, touisis kambri nende Pärriatte wah-
hel nisuggune riid, et üks Rae-herra nende
sekka pididi minnema. Sest iggauhks tahtis
keige õnnetumam olla, liati se Pliika. Üks
päinis Hõbbeda-kaewaja ja Lest-naene jaid
omma rahho sisse. Agga Tansmeister hüp-
pas soimades iggauhhe ninna alla, ja Sep
olli neid keik omma ruskilattega nurka aiand.
Õnneti olli rahho lohhe wäljas kui Rae-
herra tulli, ja iggamees jäi otsust ootma.

Wimaks siis tulli Wahtmeister, teggi
kambri ukse lahti ja kutsus neid Kohto sisse.
Woib kül arwata misugguse kartlikko lotus-
sega nemmad sisse astusid — keik nenda wait,
et õhkamishe heälgi alla jäi. Egga se nalja
assti ei olnud ka. Sest iggauhks olli waene
Willetts, ja lotus olli nüüd, wägga rikkaks
sada, ja iggauhhe emmand otis koddo, mis
pididi sündima. — Tubba Kohto Peawan-
nem kulutab, et iggamees peab tahhele pan-
nema — Tubba Sikkertäär touseb ommast
tolist ülles — Tubba ta teeb sedda pabbe-
rit lahti mis peäl Kohto-moistrus seisab.

Jummal! sa kuled ka süddame keigesallaja-
mad palwed! sa tead minno waesust ja min-
no waewa! — nisuggused mõtted touisid ig-
gauhhe seest — keikide käd heitsid ristid —
ja Sikkertäär hakkas luggema:

«Seddamõda, mis needsinatsed Õnnetu-
maq siin Kohto ees on rakinud, leiame, et
nemmad keik willetsad on. Sepärrast on
se rikkas Mees, kes essimessest otsast agga
ühhele keik sedda suurt warrantust tahtis
anda, nüüd omma nou senna pole seadnud,
et se nende keikide wahhele tulles jagga-
da; se teeb igga ühhe peäle nelli tuhhat
üks sadda kuus kümmed kuus hõbbe-
wanna taalri. Ja need monned taalrid,
mis ille jäwad, arwatakse Kohto kullo
ette. Agga selle Pliika ossa anname tem-
ma kaawatajale.»

Kas ollete sedda moistnud? Küsis
Kohto Pea wannem, kui se olli mahhaloetud.
Jah, olleme moistnud, kostsid rõmoga
Hõbbeda-kaebaja, Koolmeister ja Lestnaene.
Teised keik jäid kurwaks. Sest iggauhks
neist arwas, et temma kohta keik pärran-
dus olleks pidand tulles. Ja kui se
rahha nende kätte loeti, ei wotnud tännadagi
nemmad. Agga need kolm langesind selle rikka
Suggulasse ümber kaelsa ja kütsid Jummalat.

Need Rõõmsjad.

Kui selle rikka Mehhe noorem wend teada sai, mis wannem wend olli teinud, ütles ta: minna jälle tahhan selle Suggulasfele nende seast wiis kummend tuhhat hobbe wannana taatri anda, kes sellesamma Kohto ees sedda keigesuremat rõmo, mis temmal omma waewa jures on, woib tõeks tehha. Läks siis ka sedda palluma. Ja Kohhus teggi nisammoti kui minnewal korral. Ning kui se pääw kätte tulli, mis nende kofko tullemisfeks olli seatud, woeti ka se d d a wenda Kohto laua jure istuma, ja neid kutsuti sedde järke mõda ette, kui nemmad esimesesl korral olid siise astund.

Tansmeistrisid hakkati siis peäle. Üksford kummardas ta ukse wahhel, — üksford kummagi pole. Nüüd sugges Sikkertäär temmale ette, mis ta wannema wenna ette ommast waewast olli ütelnud, ning siis küsis Kohto Pea-Wannem temma käest, mis rõmo temmal weel wois olla? Sedda tahhan

wärsti nimmetada, kostis ta, ilma walleks aiämatta sedda, mis ma ommast waewast ollen ütelnud. Sest ni häddalinne ello se ka on, kui minno-ealinne hommikust õhtuni peab tansima, siiski mo põlli rõmustab süddant, ja kui launa kä, mekkib roog, ja magaminne teeb priiskeks wasto teist päwa — ka naerab ikka südda mo sees, kui neid nään tansima, kes minnust õppetati. Need sanad said jälle ülleskirjutud — (ja nenda tehti iggauhhele;) ning tedda kästi, nisammoti kui enne, senna kambri miina.

Nüüd kutsuti sedda Korstna-pühkiat siise, ka temmale loeti ette, mis ta ommast waewast olli rākinud, ja siis kästi ta tedda omma rõmo nimmetada. (Nenda küsiti iggauhhe käest.) Minno rõom on, ütles ta, et igga õhto mo meel sest hea on, et ma weel kaela ei olle murdnud. Agga eks se rõom ei pane teid jälle homse päwa pärrast kartma? küsis Kohhus; ja temma kostis: lotus Jummal peäl ka-utab kartust. Sest meid ei sata warga egga rõõwli nou, waid tõ, mis peab ollema. Ja kui ma kõrge korstna peält, ülle Liinna ja Ma watan ja küllad ja metsad kui malitud pilt mo al, ning innimesfed ja ellajad kui sippelgad jookwad, siis nään ma Jummal lomiise teggo, ja tunnen rõmo. Ka kiinitab, tahm mo terwist et kül

kül põrgo: näolisefeks mind teeb. Ei ma minnewal korral waltetand, egga walleta ma miüd.

Siis kutsuti sedda Seppa sisse. Mo ram on minno rõõm, kostis temma. Kes minno wasto hakkab, peab mees ollema. Ei minno aeg ja iggawaks. Ja kui meie sugune wahhest lusti peab, sedda tunneb süda! Mis se allatine lusti piddamine on? se lähhab ni maggedaks kui kalla mis ilma solata. Seal wenniwad päwa wargad jalgo ja ei oška aega otsa sada, et mitto-palja laiskussest haigeks saab ja ärrasurreb. — Kästi ka tedda kambri miinna.

Miüd kutsuti sedda noort Tüttarlast. Jo temma rõmo wiis näitis peält, et selle nore mehhe wannemad tedda mitte ennam ei põlgand. Eks ma tunne rõmo jo sest, ütles ta, et omma emma aitan! ja eile terretasid nore mehhe wannemad mind wägga armsaste. Kästi ka tedda kambri miinna.

Miüd kutsuti sedda Easte-koolmeistris sisse. Ja Pea-Wannem ütles: no sedda rõmo, mis teil on, ihhaldame kuulda. — Jah, kostis ta, siin ma-ilmas mul ei olle kül muud, kui waewa ja melehaigust;

agga mo süddame tunnistus kulutab mulle, et ma truište õppetan, ja se rõmustab; ka lejan, et mitto ja mitto minno läbbi on inimessefeks sanud. Ka on mul kolm tüttart ja kaks poega kedda ma miüd sudan kaswata, ning mo emmand joob niüid igga hommiko kowwet. Kästi ka tedda seüna kambri miinna.

Miüd kutsuti sedda Kirjotajat sisse. Eks olle rõmo kül, et mind igga päaw liggemale haua fangi pole wiib? kostis temma. Kui ma õhto, omma pipo jues, seddasinnast hingamist ette tunnen, ja omma hinge seüna mõtlen, kus parrem ello wottab ärra puhkida keif wee-pissarad meie filmist, siis ma watan omma naese ja laste peäle kui rikkas mees. Ka tedda kästi kambri miinna.

Miüd kutsuti sedda Plikkat sisse. Kohhe sisseastudes paistis tulloko temma filmist. Kohhus isse on leidnud, mulle waewa mitte ollemast, ütles ta — kus waewa ei olle, seal on rõmo — selgeminne ma ei woi omma rõmo tõeks tähha. Kas olled omma kaswataja wasto ka nenda niinatark? küsis Kohhus, ja kaskis tedda kambri miinna.

Miüd kutsuti sedda laewa-meest sisse.

Minno rõõm on, kostis temma, et kui mäle tullen, igga tuttaw mind terretab, ja kui omma: koi saan, naene ja lapsed ja wennad ja õõd mo ümber kaela langewad, ning, kui neist ärra ollen, nemmad allati mo meles seiswad. Kõl nuttan mitto lord, neid meletulletades, agga se on üks pühha nut ja tõstab mo süddant taewa pole. Ka tedda kästi senna kambri miinna.

Müüd kutsuti sedda wannakast naeste rahwast sisse. Minno rõõm on minno waesus, kostis ta; sest waesus on mind õppetanud, Jummalat palluma ja tõõd teggema. Sepärrast ei olle ma ka sest rahhast, mis siit sain, omma lastele ühtegi weel nimmetand, et nad holetumaks ei sa; agga ma olen sedda ühhe ustawa mehhe kätte, renti peäle annud. Kui Jummalala sanna nende moistust on kinnitand, kõi nad siis leiawad sedda ees, ja kõi minna need rentid nende kassuks oskan pruvida. Sest mo kõhhus on, mo laste kasso tähhele panna; sepärrast ollen ka müüd seia tulnud. Ka teeb mo laste sammakulif meel ja keif nende wiis ja kombe mulle paljo rõmo — Jummalala waim juhhatago neid eddespidi. Kästi ka tedda kambri miinna.

Müüd kutsuti sedda Hõbbedaja ja Kulla: kaebajat sisse. — Minno rõõm on, kostis temma, et meie allati Jummalat meles peame, sest allati, mäggede sees ja mäggede al tõõd tehhes, on meie seisus üks allatine surma te; Sepärrast ei leita ka meie seast kedagi, kes wannub, ehk waltetab, ehk warastab — waggadus teeb meid teine teise wennaks ja õeks — nisugguse rahwa selt sis ellada, on wiist rõõm. Ka tõstab se mõtte meie süddant, et meie sedda wälja toime, mis keif ello: seltsi wärkid kaima aiab, kui jõggi, mis aiab weelit. Sest, eks rahha wahhenda keif ärra. Meie seisus on siis wiist Jummalast, ja meie rahho kestab iggaweste. Kästi ka tedda kambri miinna.

Müüd kutsuti sedda Piddali: weskrit sisse. Kui minno läbbi Jummal kebdagi terweks teid, kostis temma, eks se rõmus: ta? waeste laste wannemad ellama jälle hakkawad — hea naene mehhe rõmuks, — hea mees naese rõmuks pörawad — wannem jälle saab omma last — sõbber omma sõbra — ma: ilm sedda teggiat kedda temma tarwitab? Kui mo südda neid nuttab, kellele ma ei suutnud abbi tehha, siis teiste rõõm toetab jälle mo usko. Kästi ka tedda kambri miinna.

Surm igga asja lõppetaja! — hūti se pärrast wimaks sedda Surno-haua teggiat siise. No, ütles siis ka Omma rõmo ütles, ütles Pea-wannem. Ja temma kostis. Igga häddalinne, kellele ma hauda teen, rõmustab mo siiddant; sest temma waew on lõppend siis, ja temma rahho hakkab. Ja igga õnnelinne, kellele ma hauda teen, rõmustab mind ka, sest ikka teise ello rõõm üle kääb, kui innimenne agga püüdüd innimenne olla. Teen ma kurja innimessele hauda, siis tunnen nende rõmo, kes temmast peastetud said, ja teen ma wagga innimessele hauda, siis naan ma waimus, kuida needki tulleswad temma jure Jummalat paluma, kes tedda, temma õigusse pärrast wihsasid. Ja siis mõtlen ma: wimaks kattab muld ka minno waewa kinni, ja minnogi hing touseb iggawesse ello pole siis. Mo surno-aed on Taewa rohho-aed — innimesse hinge-heitminne temma sündiminne parrema ello siise. Kūl mul on waewa! agga sesuggused mõtled tewad ka rõmo. Wessi tulli iggauhhe silma, need sannad kuuldes, ja teddagi käästi seina kambri miina.

Nüüd peti jälle nou, kellele se suur rahha tulles moista. Agga sesinnane norem rikkas Mees ütles: hea melega pallusid teid, nisammoti moista, kui minnewal kõrral, sest

nemmad on keik minno siiddant ligutand — Sedda plikkat agga lükkame ärra; agga kui jälle seddawisi jaggame, siis nende meel jälle haige — anname sedda Liisko-heitmisse holeks. Sedda nou leidis Kohhus õige ollemast, ja neid kutsuti siise, ning kuletati neile sedda. Agga ei se olnud kõgniste nende mele järrel. Sest nemmad tahtsid, et Kohhus isse pididi moista. Sest iggauks loris, et se temmale tulli anda. Se pärrast ütles ka Pea-wannem: teie seisate wasto, sest et iggamees arwab, ennesele suremat õigust ollewad; agga kuida meie iggauhhe sowimist woime täita, kui agga üks on Saadja? Wimari teggime teid iggauhhe õigusalizeks, siis nurrisitte ennamiiste keik — heitke nüüd liisko.

Agga se Plikka hakkas sure healega hüüdma: mitte minna ei heida liisko alla! sest minna ollen se ainus Saadja. Ja nüüd küssendas iggauks, et temma se ainus pididi ollema, iggauks ninnetas ueste omma rõmo. Haua-teggia üks jäi, kääb ristis, neid waatma, nago olleks ta ütelnud: kui minna teie ukse lahti teen, ei siis maksa enam riid. Wimaks Pea-wannem kuletas neile rahho. Ja nüüd langesid nemmad keik Kohho ette põlwepeale palluma, et jälle wimist wisi pididi tehtama — se on: jäggo iggauhhele. Plikka üks jäi seisma, ennast toeta-

des omma digusse peale. Hallastage! hüüdsid keik, ja Lantsmeister ütles: andke andeks meie endist rummalust! Siis ütles Pea-wannem: ollesite lapsed, siis woiksite omma ekstitust rummalusse süüks anda, agga wannad innimesed ollete! Touse üles ja minnge Kambri, meie tahhame nou pidada. Nemmad läksid — agga Plikka jäi weel seisma, Kunni Wahtmeister tedda wäggise wiis.

Mis teme nüüd? küsis Kohhus selle rikka Mehhe käest. Temma kostis: Nende allandus, ja se hea meel, mis iggast sannast ärrapästis, ning nende lotus Jummal peäle leppib mind nendega ärra. Moistke, kui wiimari, ja selle Plikka oša jaggame teistele. Sest miinna ja minno wend olleme omma warrandust Amerikas kauba läbbi ennesele sisse teninud, ja woime sepärrast omma päriaks wotta, kedda tahhame, ka on sesamma Plikka meie keigewoõram Suggulane — wastane wiis ei woida süddant.

Nüüd kutsuti neid jälle sisse. Nemmad tullid, kartes ja lotes. Agga Hõbbeda-kaebaja ja Koolmeisteri nõo peält päistis rahho. Kohu toa ukseid tehti lahti, ja Sikkertäär lugges sedda moistmist mahha, et sepärrast, et muido nende kombe ja wiis wäggä näitnud ollewa, ja nemmad isse omma süüdwõtnud tunda ja kahhetseda, neile jälle sedda õigust pididi tehtama, et keik,

ülma Plikkata, ühtewisi sawad, agga Plikka oša teiste peale ärrajaggada tulled — se teeb iggamehhele nelli tuhhat wiis sadda wiiskümmend wiis taalri.

Keik langesid nüüd põswede peäle tänama. Plikka üksi wandus sedda heateggiat rikast Meest ja Kohhut ennast nenda, et tedda tuhthone widi.

Seäl ta kahhe aasta aial esite, kibbeda waewa al hakkas meelt parrandama, ja siis wõtris temma kaswataja tedda jälle ennese jure.

S p p e t u s .

Se on imme luggu kül, et innimenne sedda head, mis temmale pakkutakse, mitte enne ärra ei tunne, kui siis, kui se temma käest hakkab ladduma.

7.

Neto ja Jürri.

Üksford elas üks wanna auwäärt tallopöeg, kedda Kasiko Tõnnuks hüti, omma moriga ühhe hurtsiko sees, mis ta ennesele jõe äre, metsa sisse, olli ehhitand, ja kuhho nemmad wanna eal esüte lainud ellama. Natruke kapsta ja erne ja kartuwli ma, ja monni saotais heina kaswatas neile leiba ja leewa korwast; mets andis neile tulewarjo ja soja, ning jõe willo jahhutas pallawal aial nende ouet. Nende omma ja ümberkaudne suur ja puddo lojus maggas seal ja mängis nende lustiks — lamba tal hüppas, kitse tal kargas. Nenda hingasid need kaks wannakest omma norema põlwe murrest ja se waene kerjaja, kes nende ukse ette juhtus, ei lainud ial ärra, ilma et temma südda sai rõmustud. Agga muido ollid nemmad ka jälle õigest alwast wiisist. Sest wanna mori keigekallim ehte olli ikka weel sesamma sidi.

müts ja rohhelinne põl, misga ta norikuts sai tannotud, ja sesamma pater, mis Tõnno tedda kossides, tonud, olli Tõnno ella eit jo kannud. Sest tühja asja peäle ei kumki kullutanud middagi; ja se wina till, mis nemmad wotsid, ehk se olle su-täis, mis wüpasid, ei rikkunud kellegi moistust ärra.

Eastest olli neil keigenorem agga weel hinges, üks tüttarlaps, nimmega Neto. Ja kui perre pidamisest lahti, omma ka peäle loid, siis pallusid Prauat, tütre moisa wotta; sest ta olli priiske mäoga, ja temma peäle nende südda ommeti nago uhkeks löi. Agga sest et Neto kenna olli, ja keif Praua mele järrel oskas tehha, pididi ta allati Praua ümber ollema; ja sest hakkas temma nenda uhkeks minnema, et ta wimaks isfasi ja emmast häbbenes. Kõl emma mittoford nuttis sepärrast; ja isfa ütles siis ikka: pallume Jummalat temma eest!

Agga seal waldas olli ka üks Jürri-nimmelinne pois, se armastas Netut; ja se uhke Neto ei tagganend, et küll Jürri maast maddalast waene tenia olli; nenda panni armastus temma uhkust seisma. Kõl olli Jürri ka mees, lahke ja wagga, minnia igga tõle, agga rummala tõ jure ei sanud tedda üfski, ja wiha-pidamisest ei teadnud temma uhregi; sest weel hilja olli ta ühhe innimest, kes temmoga wiha pidas, jõe

seest wälja aitnud, ja olleks isse pea sisse jänud. Ja kui Herra temmale se eest kumme rubla melehead tahtis anda, ei wotnud temma sedda mitte, waid ütles: ma lähhan isseennefe melest alwaks, kui ma se eest middägi wottan mis muidogi Mehhe kohhus on. Siis ütles Herra: poeg Jürri! ei ma sind ellades unnušta.

Need pulmad ollid ka pristed, mis Neto ja Jürri said — ommeti leinas Neto südda, sest ta piddi nüüd moisast ärra minnema, ja kulla asfi olli temmal jo hopis woðraks läinud. Ugga Neto wannemad ei olnud mitte pulma tulnud, ja se kergitas jälle temma meelt, sest nemmad olleksid pulmad alwaks teinud. Jo istuwad keif, wisi ja prugi järrel, laua ümber ja söwad, ja Herra ja Praua watawad peält, siis essite tullewad Neto isä ja emma, keppi naal kõndides, ja iggauhhel waese kot selgas. Ei Neto julgend ennam silmad kennegi peäle tõsta, sest igga mehhe su olli hirmimisfe pole; mis nende kottides wois olla, kui monni rubla wast rahha, mis wannad narrid nüüd jo peäle: joduks-toid. Ugga Tonno ja temma moor ei piddand ühhegiff luggu, waid läksid otsekohhe Herra ette; ja seäl ütles Tonno, omma kotti Temma ette heites: aus Herra! tehke nüüd omma sanna tõeks, sest siin on need kolm

sadda rubla minno tütre mehhe priusse eest. Herra wottis kohhe sedda ramatut ommast taskust, ja andis sedda Tonno kätte, ja temma panni sedda omma tütre süllesse. Siis laddus ka wanna emma omma kotti selja peält mahha, ja panni sedda pulma laua peäle Neto ette, ja ütles: need kaks sadda asfuta-go jälle noort rahwast — kui sul ka wannemattest häbbi on, siis ärra põlga nende ande — hakkasid Herra ja Praua ümber jalgo, ja läksid omma teed. Ei ühhegi su olnud ennam naero peäl.

Ugga Netto süddant olli rõõm ja häbbi ärrapõrrotand; rõõm, et temma wannemad sedda head ni koggematta temmale teinud, ja häbbi, et temma neid tännini ni alwagks olli piddand; ei olnud temmal ka ennam rahho kussagi, kui soita weel sel ohtul nende jure, andeks palluma. Ja ta wottis omma seltsiks Kõrwanaese ja Sajawannema, ja keif pulma tüdrukud ja poisid, wannemid diete austades, ja pil ajas eel. Ugga kui senna said, olli üks kinni ja ei tehtndki lahti, kui palju tüttar ka pallus ja nuttis. Ei muud siis, kui piddid keif pillita taggasi minnema.

Sest kaddus nüüd keif rõõm Netto süddamest ärra, ni raskeste olli wannematte arm temma peäle langend. Mis hea nou siis, kui teisel hommikul jälle wannematte jure minnema — ja nüüd pallus ta peigmehe ja keif

pulma feltst omma kasa, ning need sabda rub-
la panni ta sani. Ka lakkitas Herra omma
fani, kaks hoost ees, ja kaks sullust peäl,
neid pulma toma — pil olli jälle eel, agga
ei tohtind ennam ajada. Agga kui senna
said, olli üks ikka weel kinni. Siis langes
Neto omma põlwele peäle ukse ette mahha,
ja pallus sure healega andeks nende käest, ja
ütles: Kui teie mulle mitte lubba ei anna,
teid tännada, siis ka minno siuda ei kanna-
ta teie armo wasto wotta, siin on se rahha
siis, mis minnule andsite — jägo temma seia,
ja minna lähhan surema. Sureb Neto, üt-
tes Jürri, siis ka minna ei jä ellama. Niid
teggi wanna isä omma ukse lahti, ja molle-
mad wannemad langesid, tütre ümber kaela,
ja isä tõstis ommad kärd ülles ja ütles:
olle kiderud, Jummal! et meie laps ommad
pattud tunneb, niid ta leiab armo Sinno
eest! Herra teenrid pakkusid neile sedda sani,
agga nemmad lakkitasid tuhhat tanno ja ter-
wist wasto, ja ütlesid: noor rahwas olgo
rõmus seäl, meie pallume siin Jummalat nen-
de pärrast. Neto ja Jürri langesid niid mol-
lemad nende ümber kaela, ja nutsid nende
rinnul, et iggaihhe silma wessi tulli.

Ja niid laksid nemmad sure lusti ja rõ-
moga ärra, ja noor rahwas pandi Herra
fani istuma, ja pilli heal kulutas sedda rõmo
keif maailmale. Ja nemmad tullid keif, tan-

sides, Moisa Sali sisse, ja Neto ja Jürri
laksid kohhe Herrat ja Prauat terretama:
Agga Neto ei sanud sanna suust, nenda pan-
ni halle meel temma kele kinni, ja esite kui
nut olli lahkund kannatas ta, need terwised
käte anda, mis temma wannemad neile lak-
kitand; ja temma kõrwanaene rakis niid keif
ülles, mis olli siindimud. Siis ütles Herra:
wanna Tõnno teggi omma tütreaga nenda,
kui Jummal meiega teeb. Ja niid sear
minna, et tännane päaw wanna Kassiko Tõn-
no ja temma waimehhe Jürri mallestusleks
peab jäma. Sest need rentid sest rahhas,
mis Tõnno mulle omma waimehhe priusse
eest on maksnud, peawad igga aasta, selle
tüttarlapsele sama antud, kes sel aastal minno
walla sees keige parremast kombest ja wisist
on olnud; ning peab seäl jures Kassiko Tõn-
nut, ja temma waimest Jürri nimmetawa.
Keif tullid niid Herra ümber, tedda tan-
nama, ja üks nende seast ütles: õnnistage
sedda Wannemat, kes meie lapjed sedda wist
juhatab!

Agga widdewikko ajal ütles Tõnno omma
mori wasto: esimest korda ollen tanna Wan-
nematte tahtmist pörgand, ei muud, kal lähä-
me niid jalla Moisa, sest selle innimesse
kassi ei woi hästi kaia, kes omma Üllemä san-
na möda ei te. Wanna moor olli ka koh-
he walmis ommad silmad tolmust pesjema,

nortko mütsi pähha ning rohhelisse põlle ette pannema — wanna Tõnno sillitas ommad junksed ja habbet, seadis, ommad ued paslid jalga, ja pannid teised rived selga.

Ni pea, kui nemmad puima tuppä said, läksid nemmad kohhe Herra käest andeks paluma, et nemmad sedda sani tühjalt taggasi ollid saatnud. Siis wiis Herra neid isse ülles pulma laua juure prudi ja peigmehhe pörwa istuma, ja Praua toi neile omma käega wina ja saia, ja keif kes eile neid naersid, pidid neid austama. Nenda tõstab Jummal wagga innimest.

Kui pulmad möda ollid, jäi Jürri Herra futsariks, ja tenis tedda kümne aasta ausaste ning Herra lotus temma peäl olli ni suur, et mitto kord luggematta rahha temma kätti anti. Ja Neto ja Jürri ellasid teineteisega wagga illofaste, ja se riid, mis ka wahhest juhtus, lõppes ikka seddawisi et isse tagga järrele selle ülle naersid. Ugga wanna Kasiko Tõnnut ja temma mori hoidsid nemmad kui silma peas, ja nende lapsed mängisid nende ees, ja rõmustusid neid, ja kui need Wannad ärrasurrid, nutsid keif nende pärrast; ja Jürri ja Neto jäid senna hurtsikasle jälle ellama, ja kuulsid Wannematte sanna nenda kui ennegi.

S p p e t u s.

Neto hakkas siis ommad wannemad aus-

tama, kui nemmad temmale ni paljo head tegid. Onnis on se laps, kes ka siis wannemast luggu peas, kui temma ühtegi head temmale ei jowa teha. Lapsed, kes nenda truisete omma wannemat armastawad! nende nimmed on taewa kirjas, ja pühhad Inglid loewad sedda. Ugga kes wannema wasto panneb, kuhho peidab Se ennast ükskord ärra, kui temma ärrawastamisle aeg tulleb, ja temma mitte ei olle moistnud andeks palluda, kui Neto. Sanna külikut õnnistab Jummal; Sanna põlgjat kautab Temma ma peält ärra.

8.

Üks tõssine Jut.

Torgo linnas, Saksamaal, olli ükskord üks ümmardaja, nimmega Marianna. Se olli ni wagga ja kindla süddamega, et ta igga kohta julges minna. Ugga selle tüdrukko perremees, üks Roddanik seält Linnast, räkis sedda, tedda kites, teiste Roddanikkudele. Siis ütles kegi naerdes: läkkitage tedda tänna õse wolta küsjest ühhe lasto ärraleikama. Sest sel puhhal rippusid seäl kolm rõõwlit, ja kaks ollid nüüd hilja ratta peäle pandud.

Kas weame kihla, et ta lähhab? kostis

Marianna perremees. Meie panneme tuhhat kuldpenningit wästo, et ta ei lähhä, ütlesid teised. Agga sesinnane Roddanik olli Marianna ühhel ösel jo, temma julgusse katses lätkitanud, furno subekamri peält ühte furno pead toma, ja sest teadis ta, kui julge ta olli.

Kui nemmad nüüd sel wisil kihla ollid weddanud, ja tunnistusse meeste läbbi sedda kinnitanud, läks Marianna perremees koio sedda temmate kullutama — ja lubbas pole temmale anda. Agga tüdruk tagganes hopis ärra, ristis agga ennese erte lües ja üteldes: mis õige inimessel wõlla jures teggemist? egga senna Jummal ingel minnoga ei tulle. Siis kostis temma isand: miispärast ta ei tulle, kui ma sind ei sunni patto teggema — agga kui sa ei lähhä, peawad ükskord mo naene ja lapsed kerjama minnema. Sest olli Marianna halle meel, ja ta ütles: laske mind siis minna, sest ma ollen teie ümmardaja, ja mo kohhus on teha, mis kästakse — agga rahha pärrast ei ma lähhä mitte.

Mo siis käsiti ma, et sa pead minnema! ütles temma isand nüüd, ja ta hakkas ennast kohhe walmis pannema. Agga enne kutsuti weel keik kihlaweddajad ja tunnistusse-mehhed Marianna perremehhe kotta, sedda minnewist ja taggasi tullemist isse näggema. Ja nende kihlaweddajatte nou olli, teisel päwal sedda laasto, mis pididi todama, selle kohha

siise passida kust ta olli wälja leigatud, ning siis tüdrukut weel wanduma wia, et ta wist üksi aino káinud.

Kui se keik olli noutud, läks Marianna õige kello ühhe aial ärra, et küil pilkane pimme olli, ja küilm tuul ja saddo keik läbbi ullus, et koeragi ei raatsind wája aiada — pea kaks wersta maad minna, enne kui senna sai. Esjite, kui ta liggi wõlla jure hakkas sama, selletas ta neid wõlla ja ratta peälid nähha, et küil furno hais ja tule kohhin sedda emalt kullutas; sest se kange torm pekšis need üllespodud kehhad teine teise wästo, ja wingus õige nutto-heálega nende ümber, et páwa aialgi hirm olleks árrapelletanud. — Siiski Marianna jäi kartmatta.

Agga kui ta wõlla alla sai, nággi ta seal ühhe hobbose, mis kinniseutud ja táis pakitud olli. Nüüd ommeti nago hirm tulli ta peale; sest kelle hobbone se woib olla, mõtles ta kohhe, kui nisugguste, kel muud warjo-paika ei olle, kui pimme õ, ja sesuggune kõrwalinne koht — agga seálsammas arwas ta ka jälle: egga ma iseennesest seia ei olle tulnud — tehko mis tahtwad, mo hinge nad ommeti ei sa, sedda pärris Jummal; sest temma sanna käsib wannematte sanna kuulda, ja sedda ma ollen teinud. Sedda mõtteldes wõttis ta omma noa, ja leikas sedda laasto — ja siis siddus ta ka sedda hoost lahti, ronnis selga, ja aias Linna.

Ei ükski weel arwand Mariannat taggasi tulleswad, ja keif perrerahwas ollid ta pärrast murrez, sest ta olli iggauhhe wasto hea inimenne, kui ta jo laasto ja hobbosega tuppa astus. Agga kui paljo suuremaks weel lask nende immerelleminne, kui nemmad selle hobbose peält selle linna Kirriko keige kallimad ehted leidsid. Minki siis ka kohhe senna Kirriko sisse waatma, ja kuus meest ollid seal, weel teist koorma teise hobbose peäle ladduma. Niüüd pandi warsti wahhid uste ja aknate ette, ja nemmad said keif kinniwotud, ja wagga paljo rahha nende jurest leitud.

Iggamehhe meel olli niüüd hea, et nisuguste kawwalatte innimeste kurjad nouud ni immelikult ülestouusid. Sest nemmad ollid jo ammo sedda ello aianud, ja ikka julgemaks lainud, kül tede peäl ja honettes, rahwa rahro rikkudes, et kül Kohtude polest neid minki otsima. Agga niüüd olli Jummalala kannatamisje mõõt täis, ja üks ainus tüttarlaps pididi neid ärrapillma.

Woiß kül arwata, et selle juhtumisse läbbi ükski kihlaweddaja kahjo sisse ei jänud, sest keif need, kes sedda, mis neilt olli warrastud, niüüd kätte said, pannid ni paljo kokko, et sedda ärratasuti; ja Marianna perremees audis temmale ommeti pole sest woidust; üteldes: Sinna ei lainud mitte rahha pärrast senna, waid minno kässo peäl, — sepärrast

käsün minna siis ka niüüd, et ka sedda rahha pead wotma.

Selwisil olli Marianna, ürrikest waewa nähhes, rikkaks sanud, et ta sannakulelik olli; ja need kurjateggiad, kes eile weel hõiskasid, said raudo pandud — ni kerge asst on Jummalal, wagga innimest tõsta, ja kurja innimest mahhalua. Agga igga teine ehk olleks selle õnnega ninna sega aianud, ja ei ennam ühhegi peäle waatnud. Marianna jäi omma tööde teggema ja omma leiwawanema sanna kuulma, kui ennegi; sest ta ütles: kas Jummal meile sepärrast head pakub, et wallatumaks peame minnema!

Ka olli seal linnas üks sullane Jakob, kes sedda Mariannat wagga armastas, ja Marianna südda loi ka temma pole. Agga kui sesinnane Jakob kulis, kui rikkaks Marianna sanud, ei julgend ta ennam ta peäle mõtteldagi, sest, mis se niüüd ennam minnust hõlib, arwas ta — ja ommiti sowis temma südda temmale sedda õnne; et kül mitto pillala tedda irwitas, ja Mariannat, pilkades, jo prauaks tõstis.

Agga ühhel hommikul, kui Jakob omma perremehhe hobbosest jotis, ja sesanna naer jälle lahti olli, juhtus, et ka Marianna omma õmbriga senna tulli. Oh minno kallid Jakob, olli temma essimenne sanna, nään ma sind ommeti — agga mißpärrast hoiad sinna

ennast nüüd nenda kõrvale minno eest? Kas ma ei olle mitte ennast ni armas sinno melest? agga sinna olled nüüd minno melest weel armsam, ehk kas mo warrandus teeb sulle waewa? Jakob kostis: Jah, minno pärrast sa woiksid ikka weel waene olla! sest waeses põlwees ollid sa hea inimenne, kes teab, mis sinnust nüüd saab — Siis ütles Marianna: ärra waewa mind, nenda räkides! minno süddame õigust ei rikku waesus egga rikkus ärra — sest kas ma ollen Kunningaks lodud ehk teniaks, siiski üks te meil keikidel taewa on; kes wagga ei olle, ja sanna ei kule, lähhab hukka. Sefinnane Jut sulgus keikide kaewo-äreliste suud kinni, ja iggamees pistis minnema; Sepärrast ärgo wässigo ellades wagga inimenne ärra kannatamast, sest wagga dus on kilp, mis läbbi keigeterrawamad wiwha noled ei sa — ja ikka habbi sisse jääb so wiwha mees, kui sinna muud ühtegi ta wasto ei paune, kui sinno süddame õigust.

Agga Marianna tenis weel enne omma aasta otša, enne kui ta Jakobile läks. Ja Jakob jäi weel pärrast pulmagi omma perremeest tenima; sest nende usk olli, et tenia ühhegi asja pärrast, omma head tenimisse kohta ei pea mahhajätma. Ja kui Marianna omma leiwawannemattete Jummalaga jättis, ütlesid need: andko Jummal sulle nüüd jälle niuggused teniad, kui sa isse olled olnud, ja

maksko Temna sinno truust meie wasto siin ja iggaweste ärra! Agga sefinnane assfi pandi ülles iggawesefeks mällestussefeks Kohto ramato sisse.

Mis õppetab nüüd nende rõõwlitte ja Marianna ja Jakobi luggu? Se õppetab:

1, et wagga, moistlikko innimesse julgus tedda ellades hukka ei sada; sest kui need rõõwliid ka Mariannat olleksid ärratapnud, ta hinge nemmad ommeti ei olleks woinud rikkuda; agga kurja innimesse nou ja julgus sadab ikka wimaks piritši ka alla, ehk põrgo.

2, õppetab sefinnane Jut, et ükski assfi Jummal ees näggematta ei olle. Need rõõwliid mõtlesid, et seäl, liati õ aial, õige nende pešša wois olla — agga kus on se nurk, kuhho Jummal käsfi ei ullata?

3, õppetab sefinnane assfi, kui pišfut luggu monni inimenne Jummal ašwardamisest peab; sest eš neil kurjateggiattel ei olnud märki kül neist, kes wolla ja rattaste peäl ollid, ja siiski wallitšesid nemmad, õiete kiuste pärrast, seddasamma kohta mis neid pattust pididi ärrahirnutama, ennesele warjopaigaks. Agga eš olle mitte nendefinnatšte kurjateggiatte sarnatsed keik need kes kül sedda teadwad, mis neid ärrakelab kurja teggemast, ja siiski kurja tewad — ja kui mitto nisuggune on ni kawwal, et ükski sedda temmast ei ussu. Agga kellel, kui isse ennesele teeb nisuggune kei-

gesuremat waewa! Sest kes nenda Jummalat wihhale ärritab, ehk temmast targem arwab ollewa, Temmast, kes iggaweste sinno hinge eest hooft peab kandma, se rikkub õige melega isse se sedda head ärra, mis Jummal temmale katsub walmistada, ja wingub siis tagga järrel seäl, kus ta rahho ja rõmo piddi tundma. Oh, teie rummalad! kes teie patto ümber tanõite kui seäsed tulle paistel — emast on se paiste seästel maggus küll, liati kui ümberkaudo willo on, ja sepärrast lendarwad nemmad ifka liggemale tulle pole, senni kui tulleke neid ärraõõb — eks teie luggu ei olle nisammoti, kes teie kurja tete? Agga andko Jummal, et selle Jutto õppetus, iggawhte, kes ni julge süddamega omma hakatusse sisse lähhab taggasi kutsuks enne kui Jummala kannatamisese mõõt ka temma pärrast täis saab!

9.

Murre on rõmo Cel-käia.

Illus on nähha, kuidas wennad ja õed teine teist armastawad, ja maast maddalast need siddemed punnuwad, mis sedda armastust mitme põlweni kinnitawad. Sest ilma sõbrusfeta innimenne metsalistseks jääb; agga

rõmo ja waewa teistega jäggades, ellab ta, otse kui taewa toas.

Nisugguse mele-mõttega kaswatas Ardo Jaan ommad lapsed; ja iggawhte südda rõmustelles, tähhele pannes, kuidas ta ommad tööd nendega toimetab, ehk sõma laual nendega istus, ehk muudo jutto aias. Sest iggast asjast olli nähha, et wannematte ka wallitsus olli.

Nenda, kui Jaan ommad lapsed kaswatas, olli keif temma suggu ja selts, ja ei olnud seäl wahhet waesema, egga rikkama wahhal — mis õnneks juhtus ühhele, rõmustas keifi, ja mis ühhe peäle langes, panni teifi ka murretsema egga olnud seäl ühhegi suust kuulda, mis teifi wois teotada.

Se lord teggi Ardo perre rõõm teised keif rõõmsaks; sest wannem tüttar, Marri, piddi pulmad piddama, ja se Mees, kellele ta läks, olli nende mele järrel. Keif sepärrast walmistafid pulma wasto — naesterahwas seadis ehtesi, ja meesterahwas kõhendas soidoriisto.

Agga se sõnnum, et Ardo Jani poia Willemi peäle jänud, wae alla minna, seggas rõmud ärra. Ka olli Willem isse ärraehmatand. Sest põlli, mis alles katsmata, ifka aiab kartma — wärriseb ommeti mees siis, kui ta prudiga altari ette lähhab. — Kes tullewaid asjo ette woib teada! sepärrast in

nimesse arg werri ifka ušsinam on kartma, kui lootma.

Agga Ardo Jaan olli keige süddamikkum. Ja ta ütles: Ma ollen omma poega nenda kaswatanud, et temma kässi saab hästi käima, mis põlwe Jummal temmale ka annab. Olle agga priisk, mo poeg, ja ärra wässi ärra, õigust teggemast! Sest wäge peab ollema, ja kust tulleb wäggi, kui se mitte norematte läbbi ei kaswa? Kui innimenne agga teeb, mis kohhus on, siis igas põlwes sünnib ellada — misšuggune põlki ilma waewata on? Agga õige meel woidab keik waewa ärra — Ja ešk meie nored Herad ennamiste keik ka ei olle wäe peäl? — mis suremat armo siis meie šuggune tahhab?

Need sannad tõstsid Willemi süddant jälle, ja ta pallus agga, et ta monned päwad weel omma wannematte jure woiks jada. Sedda lubba temmale ka anti. Sest temma ja temma feltš olli ustaw, ja Willem ütles: Mo ennese au pärrast ma kuhugi ei lähhä, — tänni ma olin aus tallopoeg, Moisawannema sanna kuuldes, niüd saan ma šöddamehheks, ja kuzlen sanna, kui enegi — mis õppind ašsi, ei olle tarwis õppida.

Agga temma südda ommeti jäi wallutarma, kui lahkuminne mele tulli. Ja se wallo läks weel libbedamaks sepärrast, et ta winad Eijoga olli jonud, kedda ta wägga armastas.

Siiški ommeti pari ta ei lahtnuid miina. Sest ta ütles: Kui ma pari temmaga lähhän, siis ei olle ta naene egga tüdruk — ja ešk nisuggusi kül olle möda Kohtusi laddumas, kes tagga järrel püüdwad lahti jada? Ei minno Eiso pea nenda alla jama. — Se, mis tahhad, kostis Eiso, mo süddamest ša ennam ei lahku.

Siiš wottis Willem Eiso šörme peält šörmusse, ja panni sedda ennese šörme, üteldes: ei se meid kihla; agga mo feltšimehheks ta jääb, ni kaua kui ellan — tulleb sepärrast mees, kes kolbab, siis minne, ja unnušta mind. — Ja Eiso kostis jälle, kellele ma sedda kurja teen, et kät temmale annan, ja südda lööb sinno pole! — Siiš panni Ardo Jaan ommad käed ristis ja ütles: rõmoga lähhän hauda niüd, nisuggust jutto omma laste suust kuuldes. Ärra nutta mitte, emma! ärge nutke ükski! meie lapsed kõnniwad Jummalala warjo al, sest õige meel juhharab neid. Ja keikide süddamed jäid julgeks, ja ellasid need kaks kolm päwa, mis Willem weel nende jures olli, Jummalat palludes, ja Temma peäle lotes.

Agga kui aeg kätte weres, et tedda pidid ärrawidama, olli ommeti kibbe karrikas jua. Sest südda ifka halledaks jääb, neist lahkudes, kellega õppind olleme ellama; kui paljo ennam mitre siis, kui keik tullewad jummalaga jätma. Sel wiisil olli se luggu Willemi minnemisse pä-

wal. Keif suggulasseb ja tuttawad tullid — iggaurks terretas tedda — iggaurks jäi seisima — ja need sannad, mis monni piddi räkima, jäid kele peäle: sest kui südda leinab, kaub jut.

Seddawisi ollid keif ümber Willemi, nuttes, ja head temmale sowides, et se tubba ni püh-haks jäi, kui palwe kooda. Ja keif tahsid ted-da sata. Agga moistsik isä ütles: Söbra saat-minne on kui ingli selts, agga teeb Minniale wallo. Sest igga sanna, mis sates rägitakse, on jummalaga jätminne, sepärrast lahkumisese aesi ikka kergem on, kui Jummalagajätminne ärra jääb. Meie mõttest ta ellades ei lahku — olgo need temma saatjad. Ja nenda räkides, astus ta Willemi ette, ja ütles: poeg! sa nääd, kuidä meie süddamed nutwad sinno pärrast, agga sa lähhad aulikko asja peäle wälja, sest igga söddamees on üllema Wal-litseja kässo hoidia. Ärra teota sepärrast mitte sedda nimme, mis sa kannad, et Jummal sind aitaks kätte pärrida, mis laitmatta tentase on seätud — Suur Jummal! olle meie lapse juh-hataja ja wahwasta temma süddant — Amen! Amen! Ja keif keif niusid ja ütlesid: Amen! Amen! — ja pühha wait-olleminne jäi keifide peäle. Sest, kui wiimsed silmapilgud kä, mis hea innimenne weel meie jures on, siis pühhad mõtted aiawad werd kema, ja se, kes peab lah-kuma, seisab meie ees, kui au-üllekonnaga eh-bitud. Nenda seisis Willem seal kui isä ütles:

no mo poeg, wotta lahkumisese karrikast wästo — hobbosed on walmis!

Süis langes Willem isä kaenla — soi teise kättega ümber emma, ja kui ta nende rinnul nutnud, langes ta Liso kaenla — ja siis wendade ja ödde kaenla ning jättis keigile jum-malaga — keras siis jälle Liso pole, ja kui watas onnrad silmad temma sidl rinnä rätiki sisse, mis ta temmale anniks olli tonud, üttelde: nüüd ma ennam ei nutta! — Süis ta läks.

Agga, wantri peäle minnes, ta watis taggasi ja ütles: Lisut ärge jätke mahha! Ja keif wastasid, kui ühhest suust: meie kalläs laps, meie tallis ödde peab ta ollema! — need sannad ta weel kulis, kui wantri soitia temma-ga ouest wälja aiab. Ja Ardo Jaan tõstis onnrad käed siis taewa pole ülles, ja ütles: oh se on kallis aesi, se lotus Jummalä poale! kas ellame, ehk surreme, ikka Temma armio tiwad meid tatwad — kas näme tedda ennam ehk näggematta, seal tedda onneri näme, kus Jum-mal wottab ärrapühkida keif wee-pisjarad meie filmist; tulle, laps Liso! nutta minno rinnul — Willemi suggu selts nuttab meiega. Agga Liso ei kuulnud egga näinud, kui watis üksi filmi Willemit takka.

Süis ütles kegi: nüüd ma nään, mis ölge innimenne maksab! Sest olleks ta kurja wiisiga olnud, siis ükski ei olleks temmast luggu pid-

dand, ja meel olleks weel hea, et nijuggune lähhab; agga tedda meie mälletame, funni el-lame;

Siis läks emma Liso jure, ja ütles: Kas läh-hän moisa palluma, et sa meie perresse jääd? tahhad Marri assemele tulla? Kohhe wottame sind tütriks wasto! Ja Liso kostis: ei ma ka maialt rahho leia — Meie praua ei kela sedda mitte, hakkas emma jälle räkima, sest temma murretsjeb isse Willemi pärrast. Läks ka moi-sa, ja olliga nenda kui ta arwas: wanna Praua filmad ollid wet täis, tedda näggemas, ja kohhe anti Lisut Marri assemele, emmaga seddawisi jutto aiades: minno al nemmad keik on ülleskäwanud, sepärrast on nemmad, kui mo ennese lapsed minno ees — agga, kes om-meti woib parrata! ehk kes se teine minnia piddi ollema? — mo ennese poia poeg, kedda ma emma süllest ollen käswatanud, on wäe peäl, ja ma ollen jo mitto ford temma pärrast nutnud. Siiski, eks se so südbant jälle römüs-ta, et keik so poia minnennist kahhetsewad? Temmasugguse mehhe käski kusfagi sandiste ei woi käia. Olgo innimenne, kes tahtes, kes heaga ei kule, peab kurjaga kuulma — agga, kel koddund jo head wisid ka, siis ikka lotus id-muustab. Jumjala waim juhhatago tedda, ja römüstago meid! ütles emma, ja läks, koiu.

Niüd piddid esmast Marri pulmad foggone

waiksed ollema. Agga isä ütles: Iiig murretseminne näitab, nago tõrguks innimen-ne Jumjala wasto — meie olleme tedda Sure Isä holeks jätnud, woi meie kurwastus tedda parreminne hotab: Marri pulmad peawad prikseste sama petud! Agga Liso rätik, kuhho siise Willem ommad filmad kuiwatäs, peab laulatamisse päwal Marri ümber ollema, kui se keige üllem ehte — Ei Liso sedda kela, sest temma sepärrast ikka rätiko perremees on.

Niüd sowisid Urdo Jaan ja temma naene, et Liso nende wannema poiale piddi minnema. Agga sedda Liso, egga Karel ei tahtnud. Ja Karel ütles: ma teen patto wenna wasto kui ma tedda wottan, et kül südda kutsuks; sest siis pean Liso armastust temmast ärrajowima.

Agga kui rahwas teada sai, et temma mitte Karli jäuks ei olnud, hakkasid, temmale koskilas-sed käima iggalt poolt. Sest ta olli wägga hea wisiga, priik tüttarlaps, ja keik kombe ilmutas temma tõsist meelt, et däladki temma liggidel waiksmaks jäid. Agga ta ei wotnud ühhegi winad wasto, et kül jo kaksteiskümmend aas-tat Willemi minnemisest hakkas sama.

Keigewimaks juttustati, et Willem sõtta jänud. Agga selle juttoga weel nago lotus olleks woitlend, sest wanna isä ütles: woib tõssi kül olla, mis rägivad, ommeti mitto iut touseb tulest, ehk segi waub walleks.

Agga monni näddal pärrast sedda, tulli ta linnast, ja olli ni kurw, et teised ka kurwaks jäid, et kül nemmad ei teadnud, mis se piddi tähhendama, sest ükski ei raatsind temma käest küsida. Eksite, kui ta need koppikad, mis ta kauba rest sanud, sai lukko tahha pannud, kutsus ta keik kofko ja ütles: panneme nüüd käed ristri ja pallume Jummalat, sest nüüd tean, et Willemit ennam ei olle.

Liso langes kohhe istuma, ja wanna emma temma kõrwa ja keik dhkasiid — küsides, kusi ta sedda piddi teadma? üks soldati naene, kes seält tulnud, on keik mulle rakinud, kostis isä, waenlane on saand pillotud, agga se kofh, kus meie Willem seisnud tassund woito. Urge nutke mitte! surema peame keik! kas läke temma eel, ehk meie — kui hing agga rahhe paika saab! ja senna temma mehhe hing wiisi touis, sest mitte wallatus, egga kurri nou atas tedda — egga olle waenlane tedda pöggene misse peält mahhalöndud — ta surri woitel des! Wagga ja pehme siddamega olli ta lapsesf sabik, ja se wois wägga tigge olla, kette pärrast temma wihsafeks sai. Agga kui mees olli ta ka, kui mehhe kord tulli, ja kuhho ükski ei julgend miina, senna temma läks; sest hea siddame tunnistus olli ikka temma saatia. Urge nutke sepärrast mitte — temma on parreminne asitud, kui meie pattused weel! Agga kes sedda nutto siiski wois keelda, ja

wanna isä nuttis isse, ehk weel halledam, kui teised. Et kül Liso lotus nüüd wägga otjas olli, siiski se nou, tüdrukko põlwe jada, ei lohkunud temmast, ja ta ütles: egga mul häbbi fest olle, kui muido innimeste sekka kolban; ehk mis se naese nimmi parremaks teeb, kui armastus sedda ei tõsta?

Agga nüüd olli Liso ühhel lihhawette teisel pühhal wanna emmaga Kirikus ölnud — ja, lounat sües, räkisid nemmad teiste, mis jutlusfest nende mele jänud — kuida need kaks jüngrit Emaust, kes ni wägga Jesusse surma pärrast leinasiid, ni teadmatta rõmustud said. Ja Liso ütles: keik mo werri hakkas liikuma, sedda kuuldes — kallis Jummal! nemmad kändisiid temmaga, ja ei teadnud mitte, et temma isse se olli — kui meie omma Willemit ka nende saaksime nähha! Siis ütles wanna isä: ärra te patto, laps, sedda ihhalbades, mis koggoniste ei summi! sinno usk öppetab, et sa tedda teises ellus nähha saad, olgo sul kül sest armust. Siin on keik pole peäl. Agga siiski touseb ka murrest ja waewast mitto rõöm: Eks olle meie wastastik murre-jäggaminne sinno ja meie murret kergitanud? ja eks meie olle mitto maggusat silmatäit teine teisege nutnud? eks se peaks meie iggawest rõmo kossutama? Näte lapsed, mis wiisi taewane Isä ennese pole kutsus! Nenda räkides, näggid nemmad ühhe tõlla nelja priike hobbosega senna perre ukse ette

aiawad, ja üks wäe-üllem küsis tõlla seest, kas Ardo Jani perre siin pididi ollema?

Siin on — jah! kostis Jaan. Te siis om: ma toa walmis, ütles se Wäeüllem, sest sesinna- ne wannem Seársand jääb sinno jure. Ja se Seársand läks kohhe tõlla peält mahha. Agga leppi illufaste temmaga, sest temma ja sinno wahhele ma ühtegi õigust ei moista, ütles ta weel, ja sõitis emale. Kes peab siis õigust moistma, torrises Jaan tagga järrel, kui Üllem ei moista, nago olleks temmal teine usk kui keif ma:ilmal, isse näitab ommeti mehhe olle- wad, kes ennast pilkada ei anna, ja kes ehk mitto lahgingi wallo katsund — ei sedda mois- ta! Ja wanna moor ütles: no kui temma õigust ei te, siis meie wanna Praua sedda teeb, et ta küll naesterahwas on — Jummal piddago ag- ga temma peakest ülles! Küll Jummal aitab! kostis Jaan, olleme surema waewa pärrast Temmast mitte tagganend. Siiski õnneks, et ka nattukeste wenne-keelt ajan! Agga õige minno jure jättis tedda, kus keigewaesemat tubba ja toitto on — siin ei olle kohtagi, kuhho ta kirjotamisise laua panneks, sest sedda wan- nem seársand allati prugib. Ei muud nou, ütles wanna moor jälle, kui nimmetame sedda agga Prauale!

Senni Seársand ifka seisis nende ees püsti — kaks au-rahha munderi peäl, ja kolmas olli au- rist — Nüüd ta hakkas nago liikuma, üteldes:

ma nään küll, et teil ennestel poega wäe peäl ei olle. Ei olle ka ennast poega wäe peäl! kostis Jaan halledaste, agga se pärrast ma ei tõrgo wasto wottes; ma ütlen agga, et teis- tel parremad toad ja suremat warrandust on, kui minnul. Sest pikne kautas mo honed, tõb- bi tappis mo lojused, ja us rikkus mo põllud ärra, et kurjadele õige naeruks ollen jänud. Kes julgeb sind naerda? küsis Seársand äkkiste. End need keif, kostis Jaan, kelle wallatust ma ellades ei olle heaks kiitnud — se wiwha aiab neid nüüd, mind naerma; agga ei se te mulle muud waewa, kui et mul agga halle meel neist on.

Siis ütles Seársand: mis teil mitte enna m poega wäe peäl ei olle? Temma on lahgingi jänud, kostis Jaan, siin leiname tedda! Siis olleks ta au-wäärt surma surnud! kostis seársand wasto, agga kust teie sedda teate? Üks soldati naene, kes seält tulnud, on mulle sed- da rākinud, watas Jaan. Mitto lobbiseb tüh- ja, ütles Seársand jälle, ja küsis, Eiso peäle näidates, kas se ehk olli temma naene? Olli temma pruut, kostis Jaan, ja on weel temma pruut. Weel temma pruut? immetelles seársand. Jah, weel temma pruut! kostis Jaan, et küll tanna teisele woiks miina. Misug- guse prudiga pean tuttawaks sama, naeris Seársand nüüd, sest minna armastan ka jo mitto aastat, et ükski teine armastus mo ees ei maksa

— ehk kui tedda armastan, kaub wanna armastusse waew meist mollemist! ja sedda üteldes läks ta liggemale Liso pole. Agga Liso läks eest ärra. Siis wottis Willem omma wäe-kubbara mahha, ja ütles meie kele: Armas Liso! ei sa tunne omma Willimit ennam? Kui se arm ka, mis waenlase mood mo palle sisse rainud, mo näggo teistwisi teinud, mo sidda ikka sesamma weel! — tunned sedda sõrmust? — ja ennäh! sesamma rätkik sinno ümber, mis sisse omma lahkumisse mitto pannin — (sest kui Liso pühhapäwa rides olli, siis olli se rätkik temma keigearmsam ehte) — kas nüüd ussud, mind sinno Willimit ollewa? — Kallid wannemad! kallid wennad ja õed! eks teie ei tunne mind ennam? Jah tunneme! jah tunneme! jah tunneme! küssendasid keik. Ja kelle keel oskab sedda rõmo juttustada, mis nüüd seal perres olli! kelle kirri kinnitab sedda õnne üllestwotta! Willem se, ni kaua ärraolnud kallis põeg ja wend — Liso peigmees, kelle pärrast ta hädda ja waesust temma wannemattega wottis kanda, ja kedda keik jo nutsid ja leinasid — sesamma seisab nende ees.

Jäsad! emmad! wennad! õed! keik, kes armastusse siddemega kofko on pandud! eks rõõm aia wet silma, sedda kuuldes? Oh, kuulge, keik leinajad! nenda saab üksford rõõm taewas ollema, neid jälle näggemast, kelle hauade äres meie siin wärrisema jäume. Kas ma wal-

wan, ehk nään ma unnest? küsiss wanna mõor, ja temma jallad weresid möda pörrandad, nago olleks ta norikukš sanud — ei tulnud jookšia wallo, egga mu waew mele; agga küi ommasid ja sõbrad tullid mele, sest ta ütles kohhe nõrematte wasto: minge, minge ja saatke tänna õhtukš weel keik meie Sõbrad kofko! ja räkige sedda ka Prauale!

Agga Praua jures olli seddasamma rõmo. Sest se wäe-üllem, kes Willimit senna tonud, olli sesamma, wanna praua ennese poia poeg, kedda ta isse olli kaswatand, ja kedda ka jo arwati surnud ollewa. Sepärrast sadeti ka sel õhtul weel laua-surust ja kele-kästet Ardo Jani perresse. Ei nemmad olleks ka mitte muido need woerad woinud wasto wotta, mis wanna moor esimesse rõmo walloga aias kutsuma — ni waeseks Jaan olli jäänud. Süski temma waesus tedda ühhegi melest alwakš ei teinud. Sest temma willetsussed ei olnud temmale mitte temma sü läbbi juhtunud — ja kui ta weel kulus mees olli, siis temma uhkus ei pahhandanud ühhegi meelt. Ommeti hoiskas monni koer temma waesust kelle, kõwwerussega Jani õige meel mitte kofko ei sündind.

Agga Willemi taggasi-tulleminne satis keik hirwitajad nurka. Sest selsammal õhtul weel tullid Suggulased ja Sõbrad Ardo Jani jure, iggauks nattuke melehead kasa tues, ja keikide rõõm läks ni sureks, et Ingridki sest rõmo said.

Ja wanua isä näo peält hiilgaš temma süd-
dame tänno, ütteleš: ei mo kurw südda pak-
kund mitte Jummalale sedda au, kui se weike
maia sai ehhitud, et ma sowideski olleksin loot-
nud, sedda rõmo selle kattuse alla tulles —
Nenda parrandab Jummal ommad jälled ärra
— ja mis parrandamatta jääb, kohhendab tei-
ne ello, kui meie agga mitte ärra ei tüddi kan-
nata des, mis Temma peäle panneb.

Siin mo jut woiks löppeda, sest ta on õige
innimesse wälja-minnemist ja taggasitullemist
fulutand. Agga kui ta siin löppeks, jääks mit-
to assi ütlematta, mis monni ehk ka ihaldab
teada — nende pärrast kaswago ta siis weel.
Sest jut, mis mitte keif ülles ei rägi, on wai-
mo narriminne.

Agga moistlik innimenne katsub omma tulle-
wa rahhule juurt, ja se sünnib, kui ta õppib,
mis temma kohhus on tehha. Sepärrast pü-
dis ka Willem, ni pea, kui ta Sõa-lippo al olli
wandunud, wäe-käskude ja muusterdamise
tarkust kätte sada, ja jäi sest kohhe Ullematte
mele järrel. Siis juhtus, et üks Kirjotaja tem-
maga tuttawaks sai. Sest sesamma olli õiglane
mees, ja nisugguse feltsi kannatas Willimi
südda. Kui teised nüüd sedda aega, mis neil
ülle jäi, muido weddelesid, sedda rahha ärra-
pillades, mis nad lotto tonud, siis õppis
Willem kirjotama. Se läbbi läks temma rahha
koppikas ikka suremaks, ja tedda seäri kabaliks.

Mõnni kül näitab peält õige ollewa senni
kui temmal weel felttimeest ei olle, kurja tehha
— ja siis temma mitte müido, kui hirno läbbi
woib tallitsetud sada. Sest kange hirt woib
keigeülleannetumat ärra. Agga mis õige in-
nimenne peält näitab, se ta ka seest on, ja läh-
hääb ikka tagga parremaks, omma ennese ja
igga teise innimesse rõmuks.

Nisuggune mees olli Willem. Sepärrast
toufis ta Seärsandiks, ja keigewimaks Wanne-
maks seärsandiks. Sest temma tõssine selge
wiis juhhatas Peäliskuid sedda ammetit tem-
ma kätte uskuma, liati, et ta kirjotada mois-
tis. Woib ka olla, et temmal teiste ees
ennam õnne olli, ja et wägga wannematte pal-
wed sedda õnne saatsid; sest seäl olli mitto tei-
ne weel, kes ühtegi alwem temmast ei olnud.
Agga keif ei woi ühtlase tousta, ja õige inni-
menne sepärrast ikka au-wäärt on, kui ta ka
maddalama kohha peäle jääb — Agga üllem,
ja Aggüks auustawad tedda.

Ni mitto au-tükki nüüd Willemi munderi
peäl seisid, ni mitmes lahkingis olli temma ol-
nud — ilma nendeta, mis weiked taplemis-
sõllid. Agga kohhe essimeses lahkingis raiuti
temma palle sisse — õnneks nenda, et ta muud
wigga ei sanud kui sedda armi, mis tedda weel
priiskemaks teggi. Kolmandama lahkingi pä-
rast tõsteti tedda au-risti kandjaks, sest seäl ta
kui Wannem seärsand, wägga süddamik olnud.

Agga sellesamma lahkingi sees hawati tedda nenda, et ta ennam ei woinud sõrta miina. Sepärrast parrandati essite temma hawad ärra, — siis jäi temmale Wanne: Seärsandi palk, ja se rahha, mis aurist, aasta kosta, kannab, ello aiani; ning selle peäle tehti temmale kirja, mis sedda kinnitas, ja temma tenimisse truust kulutas.

Agga et nüüd juhtus, et Willemi õnna Moosawannema poia poeg, kelle jallast läbbi sellesamma lahkingi sees, hobbone alt mahha lasti, piddalis temmaga tuttawaiks olli sanud, ja senni koso jada lubba sai, kui ta jalg piddi parrandama, siis olli ta Willemit omma seltsi wotnud. Seddawisi Willem siis omma male jälle taggasi sai, ja mis temmale willetsusjeks näitis juhtuwa, andis temmale nüüd mõnnusat ello, nenda kui kirjutud on: meie teame, et keif heaks tulles neile, kes Jummalat armastawad, ja temma ennepetud nou läbbi on katsutud. Sest kohhe teisel päwal olli ta omma endist wanna Prauat terretama lainud, ja Temma kihlas tedda isse Eifoga.

Jkka rõõmsa asja jures jälle middagi on, mis katsub sedda ka-utada; õige, nago olleks innimenne waewaks lodud. Agga ehk paljas rõõm rikkuks muidu meie Hinged nenda kui paljas päwa-paiste keif Ma: ilmale waewa teeks: Praua poia jalg jäi ni pahhaks, et karpeti, tedda wiggasjeks jämast, ja se murre pan-

ni Prauat nutma ja teisi murrekse — sest sef sinnane Herra olli wägga õiglane mees, kedda keif armastad. Agga temma isse ei murret-senud ühtegi, sest se mõtte, et ta aulikko asja pärrast waewa näggi, kinnitas temma süddant.

Tõeste, innimesse ello on allatine wahhetus! Murre pelletab rõõmu, ja rõõm murret, ja siis hakkab jälle murre rõõmu wasto — senni kui surm tulles, ja senna wiib, kuhho murred ja rõmud iggawest paika meile walhristanud on. Sest nenda, kui wilja kaswatamisse ajal mitmesuggune tuul ja sadu Ma ülle peab kaima, enne kui orrast seme-irwa tulles; nenda peab ka mitmesuggune waew meie ülle kaima, enne kui senna kolbame, kus meie selget rõõmu kannatame pärrida. Oh innimenne! ärra arwa sepärrast mitte, et Jummal kirja pärrast waewad on lonud. Sest kuuda weid sa ärrakad-dumatta õnned pärrida, kui sa siin ei olle kannatanud, ka waewa nähhes, head tehha?

Nüüd mingo jut jälle Willemi pole: Said Willemi kihlamisse ja pulma karrad mõda lainud, siis numas ta Moosast nattu pöllu ja heina maad, ehhtas senna honekest, teggi karjama ja ahjo kütte eest head wasto, ja ellas omma kallil naefega seal, wannematte ja ommaaste liggidal.

Kes peäle kakssteiskümmend aastat teine teist ni tuggewaste ollid armastanud, ei need jänud nüüd tõeste mitte pilkajatele naeriks.

Sest armastus olli nende süddame waggadust sõlunud, ja selget wilja leidnud, niid tasjus ta nende waewad saddakortse õnnega ärra. Ja Willem kandis sedda õnsat tunnistust süddames, et ta maast maddalast olli püüdnud, õige inimenne olla.

Kui mitto Wagga õhkað ello otsani siin fibbeda murre ja wallo al — igga rõõm lõõb kõrwale temma cest. Agga kui surm lahjust teeb, siis selletab ta nähha, et iggast murrest ja waewast se iddo olli tõusnud, mis temma iggawest õnne kaswama panni. Sammasuggune luggu on ka selle rõmoga, mis siin õige inimenne tunneb. Sest sõbrusse ja armastusse rõõm on taewa ello sadde, mis hinged Loja pole sadab, ja igga lusti piddaminne, mis pattust ei tulle, ja pattuks ei ja, on jälle kui tanno-õhwer, mis südda Lojale toob. Agga ei olle leddagi siin, kes üksijarge õnne sisse jääb — essite kui Hing ihho paeltest lahti on sanud, same nende ma-ilmade kōh-
ta, kus seddasinnast maddakat ello ennam ei olle. Sest esimesesed asjad on siis mõda lāinud.

Urdo Jaan ellas mitto ja mitto aega kui kulus mees, ja wagga inimesse rõõm tõstis temma süddant. Siis aiasid äpperdusset ta joudo komale, ja murre woitis rõõmo ärra, kunni Willemi taggasi-tulleminne keik jälle kōhendas. Agga Jummalast ta ei tagga-

nend ellades. Sepärrast pärris ta niid õnsat hingamiist ommast murrest ja tõõst, omma moriga, laste wahhel kõndides. Sest iggaühhe meel olli hea, kelle jure nad tullid, ja nende tark nou juhhatas ikka weel nõremaid; nenda, et keik kulla neid auustas.

Agga kui Urdo Jaan tundis, et surm peale kippus, kutsus ta ommad lapsed, ja nende lapsed ennese ette. Ja kui need tullid, istus wanna moor temma wodi kõrwas ja mori kõrwas Jani kassil-wend Tomas. Ja wanna isä rākis seddawisi: Ma ollen mitto näinud — ollen rikkas ja waene õlnud — ollen rõmustellend ja nutnud — ollen inimeste armastust ja nende wiha kat-sund; agga ikka ma ollen tähhele pannud, et kui kaua inimesse kassi hästi käib, siis tulleb wallatus mele. — Minna ollen inimesi näinud, hilpudes leiwä pallukest otsiwad, ja kui nad leiwä peale said, jäi kätte ja toit alwaks nende ees, ja nemmad õhkasid ennam siis, kui enne. Ka ollen ma näinud, et pehme leiwawannem ikka keigetiggedamaks saab petud. Sest temma al siggib holetus; ja mis pehme siis pole sannaga üt-
leb, kurri inimenne keige wāhheminne kannatab.

Kas armolinne Jummal tohhib sepärrast paljo head meile tehha, sest neid inimesi on kassinaste leida, kedda helde sanna

ükski tallitseb. Kes teab kuhho minna issegi olleksin sanud, kui mitte wahhest kibbe murre mind olleks juhhatand. Oh, minno lapsed! minno kallid lapsed! Kuulge sepärrast, mis ma ütlen: innimeste pattude pärrast olli sedda fehwa aega, mis aastast aastani raskemaks jäi — agga Waggade pärrast hakkab parrem aeg tulles. Ärge tehke teie mitte omma Jummalale waewa selle eest, ja ärge olge nisugguste seltsist kes omma pattudega Tedda sundiwad, sedda parremat aega jälle ärrawotma; waid jäge nenda elama, kui minna teid ollen õppetand! Siis ei rikko ükski põlli teie meelt, ja teie sadate isse ennast ja teisi senna, kuhho minna nüüd, Jummalat kites ja tännades, lähhan.

Senni kui ta need sannad räkis, ollid keik, teine teise järrele põlwele peäle langend, ja temma heitis hinge, neid õnnistades. Eiso ja Willem wa:utasid, nuttes, temma silmad kinni.

Mo wäimne ots olgo nenda, kui Selle.

Mosf. 4. Ramat 23, 10.

10.

Weifest inwast touseb suur Pu.

Kaugel siit: launa pole weab üks Ma, mis Silonimaks hütasse, kus Tallopoeg, nisammoti kui siin, Moisnikko pärris olli. Seal ellas ühhe Moisa peäl üks Herra nimmega Erwel, kelle tütar Augusta piddi kihlatud sama. Ka piddid selsammal päwal moisapoiisi Jürri ja moisatüdruko Tio käändmed ollema. Sest mollemad maksid omma Moisawannematte melest — peälegi olli Tio Preilniga ülleska:waud. Siiski olli legi kes, Tiut armastades, Jürrit wihtas, ja selle kad: dedusfega püdis, tedda ja temma pruti Her: ra melest alwaks tehha.

Agga Herra ei olnud nisuggune, kes kohhe uskus, waid essite järrele kulas. Ja sedda teggi temma ka nüüd, ühhelegi sanna sest lausumatta, nenda et keelmatta Jürrige kihlamiisse jodud walmistati.

Keik ümberkaudsed Moisnikkud, ning ka Jürri ja Tio selts palluti kokko; ja kui Preilnit piddi kihlatama, kutsuti ka neid omma Wodrastega se:na. Agga kohhe kui nad ollid sisse astund, kulutas Herra neile, et ta neidsuggusi asjo neist teada sanud, mis tedda aiand neid müma, ning selle wihtaga ütles ta: Se, kelle omma nüüd ollite, kandko

hoolet teie eest — Hobbosed on walmis, teid ärrawima.

Sedda neile sündiwad, ei lootnud ennam se, kes ni wägga neid olli ärralaitnud, ja Jürri ja Tio jäid orse kui mahhalõdud — Prielin ja Praua ehmatasid nisammoti. Sest Herra olli õigust-teggia mees kü; siiski, mis ta arwas õige ollewad, ei senna tohtind teine putuda. Ommeti küssis Praua: Mis kurja nemmad siis on teinud? — Sedda ütlesgo neile nende ennese süddame-tunnistus, kostis Herra. Siis ka:ub kaup! hüdis Tio, sest meie süddamed on selged. Herra wastas: willi, mis selge, tõstab hinda — kerge ka:ub tule kätte. Olleme teid armastanud kui isä! ütles jälle Tio, näggite kül meie halledust, kui ni haige ollite. On ka sedda halledust mis pettab, wastas Herra. Agga kui teie haigus hakkas wa:uma, kostis Jürri, siis tulli sesamma Tio, rõmo nuttes, sedda meile räkima — kust se touseis kui süddamest? ja mis süddamest touseb, touseb taewa. — Minna ollen teid minud! hüdis Herra nüüd waljo sannaga, wottis Kirja kallitsest ja andis sedda Kubjale, üteldes: se kulutab, kelle omma nemmad on; hobbosed on walmis, neid seäna wima. — Sedgo ommeti nemmad ja nende woõrad enne weel al. Teggi ufse lahti, ja satis neid ja nende seltsi minnema.

Woib kül arwata, mis raske melega nem-

mad läksid. Teistegi meel — Allemast, al-lamast sadif — olli pörrotud, ja Preilin lan-ges ommas kihlamisse ehtes sowa peäle nut-ma. Herra isse käis, tõssine keif, möda tubba.

Kubjas wiis neid alla perre tuppä tag-gasi, kus laud roadega kaetud olli; agga kelle südda kannatas wotta. Sest üks soi-do:riist ja kaks wankeit, nende kirstud peäle wõtwa, seisid jo ufse ees.

Tio südda tahtis katkeda, sedda nähhes. Keif, mis mul on, jägo meie Kiriko:waes-tele! nuttis ta, ja teised nutsid ka; ei ma wotta muud ommast kirstust kui sedda rät-tikut, mis minno Preilin ommal minnewal sündimisse päwal ni armsaste mull' an-dis, sest ma hoidsin sedda omma keigekalli-maks pulma illuks. Nüüd katko se mo sil-mad, kui mind püsarki pannakse, ülles ta.

Seddawisi hakkas se kihlamisse rõõm. Ja ommeti kutsus Herra, senni kui nisuggune luggu al olli, omma tütre temma peigmehe-ga ennese ette, et ta neid piddi kihlama. Agga Preilin pallus: Ei mitte, aulik Isä! tänna mitte! sest tännane päaw ka:utab õn-ne. — Sedda se ka:utab! hüdis ka Praua: Kas nisuggused rõmud lubbasti meile? Ehf, kui neil ka süüd on; kui mitmele ollete an-dels annud! — keigeparrema rahwa süüd tõstate ni sureks. Keif kütsid tännini teie

digust — niid kantasse meie nimmed moisast moisa ja waldast walda. Ei ma tännagi te liga, kostis Herra, süallust ma ollen ikka kar- ristand, ja sesammagi karristaminne pühhitseb mind, tüttart kihlada.

Kui Praua need sannad kulis, langes ta Preilni kõrwa, kartes sedda kurja, mis nad ehk ommetigi teinud. Agga Herra küsis ag- ga naerdes: kus mängimehhed on? ehk nem- mad kohhendawad rõmo. Ja se nago pilkas: Agga Wodras käskis omma hobbofed ette aiada ja sullased ollid kermes tullemä. Herra seisis ja käis ikka mõttes, ei nähhes egga kuuldes, mis sündis. Tubba Keik ollid min- nemisse peäl — kühbarad ja rättikud jo käes — Prauale ja Preilnile weel agga Jummalaga jätmas — — — kui Sali uksest lahti läk- sid. — — — Mängimehhed astusid män- gides sisse. Siis tullid Jürri ja Tio — Jürri käes se Kirri, mis Kubjale anti, ja Tio käes se rättik mis pu: särgis tenma silmad pididi katma. — Nende järrel tullid nende Ommased ja nende Wodrad: Ja siis keik Moisarahas ja nende Moisnikutte Kam- merteenrid kes seal ollid — iggauhhe filmist hea meel wäljapaisthes.

Kui nad seddawisi keik ollid sisse astund, seadsid nemmad ennast pole ringi ümber Sa- li, ja Tio laulis:

Nut meid aias minnema,
Taggasi rõõm aiab,
Kulutama tännoga
Kuida Loja raiab.
Murre nenda lõppetud
Et sest ello näme:
Meie põlwo sai tõstetud,
Teie jure jäme!

Jürri laulab:

Nenda Jummal juhatab
Innimesse Seisust:
Esfite ta diendab
Rahwa meelt ja moistust;
Siis, kui waggadussele
Männame täit woito,
Tousma näme selgeste
Ue aia koito.

Keik laulwad:

Koit käib eel, siis hommiko
Päwa Siisetoja!
Kes ei olle holetu,
Sedda aitab Loja!
Ed ja murre woidawad
Wihma: süüd ja poudo,
Sest neil, kes hoolt kannawad,
Jätkab Jummal joudo. (*)

Ja niid läks Jürri Praua ette ja andis temmale sedda Kirja luggeda, ning Tio kui:

(*) Seinnane laul käib sel wiisil: „Rosen auf dem Weg gestreut.“

watas se rättifuga Preilni ärranuttetud silmad. Oh, minno kallis Herra! hüdis Praua, ja andis sedda Wäimehhele, üteldes: Eugege üles, mis siin seisab. Ja temma luges:

„Minno Jürrit ma ollen ärraannud; agga ei ühhelegi mule, kui omma Tiule. Kui ma olleksin leidnud sedda tõssi ollemast, mis nende süüks aeti, siis olleks se neile tõssist wiisi ärrakullunud, mis sepärast silmakirjaks teggin, et ma ei oskand sellele, kes ni kirjaste neid teotanud, kibedamat ja, temma meelt ühtlase parrandajat nuhtlust moista. Sest sedda telepeksjad ennast ma ei nimmeta mitte. Agga se ehmatusse eest, mis temma läbbi nende peäle langes, moistan minna selle Kirja läbbi neid nende pärris: allama põwest lahti, ja asfutan neid omma teise Moisa liggidale, et nemmad seal, ni kawa, kui minna sedda kohta neile jättan (kui nemmad sedda tahtwad piddada) selle teo ja makso eest, mis sesinnane Koht Moisaale kannab, minno Moisa-Üllewaatjad peawad ollema, sepärast et minno lotus nende peäl seisab.”

Parron Geerwelt.

Kui se sai loetud, hüdis igga Wodras, et temma hobbosed jälle piddid talli soideta-ma, ja sullased ollid nifammo usfinad minnema. Siis kutsus Herra Jürrit Tioga enne se ette. Nemmad tullid, ja Herra panni nende kääd kokko, üteldes: Sago teie käsni hästi käima, kui teie õigust tännini meile ollete teinud, ja pärrige sest rõmo siin ja iggameste! mis siiddamest touseb, touseb tae-wa. Põras tütre pole küsides, ehk mo käsni nüüd on pühhitsetud?

Se teggi iggaihhe meelt halledaks, ning ligutas Preilni süddant nenda, et ta sanna lausumatta peigmehhe kätte hakkas ja temmaga Jäsa ette läks. Ja se panni omma kät nende kätte peäle ja ütles: Olgo teie helde meel ikka teie Saatja! sest nifuggune meel toetab Digust, teiste ülle wallitseda ja atab siiallust omma süüd kangeminne tundma. — Jummal piddago teid ja meid omma warjo al!

Jürrit ja Tio ollid seänni põswede peäle langend, ja palwe mõtted seädsid iggaihhe käädristi. Pühhad tundmised tõstsid keikide rõmo, ja se rõdm kestas al toas ja üllewel, kummi õ kaddus ja hommiko wäljas olli.

Agga enne kui Wodrad ärrafõitsid, pallus sesamma Parron Geerweldi Herra neid kes Moisa wannemad ollid, omma kambri ja rätkis

seäl: Teie mele-haigus sest, et mind arwa-
site üllekohto teggewad, tóstab teid kallimaks
minno melest, ja surema lotussega tunnistan
teile nüüd, mis ammo jo minno mottedes on
likunud — se on: et meie, kes meie Silonima
Niki Moisnikkut olleme, ühte nouse heidama,
sest melewallast lahkuda, omma pärris-alla-
mat müa. Sest näggite tännagi weel,
misüggune halle luggu se on, ja mis üllekohto
se läbbi woib tehha kui lubba on, innimest
müa. Ja nemmad keif wastasid: Sesamma
nou on ka meie süddamettes likunud, ja tänn
ueste hakkand likuma.

Mis arwate sepärrast, ütles se Parron
Cerveld siis, kas wottame sedda, keif meie
Ma Moisnikkutte ette päanna? Ja ni mitto
kui seäl olli, wandusid, kui ühhest suust:
Sedda meie tahhame! ning wotsid sed-
da, kohhe omma esimesesl kofkotullemisse
päwal, Lanstroa peäl Keikidele ütelda, ja keif
Silonima Moisnikkut heidsid nende nousse.

Kui sesinnane nou walmis sai toimetud
läkkitasid nemmad omma Pea-wannemat om-
ma Würsti jure, tedda pulluma, et ta sedda
kinnitaks ja neid sest õigussest, omma pärris-
allamat müa, lahti moistaks, nenda et ed-
despiddi ühhelgi Moisawannemal ennam
sedda lubba ei piddand ollema. Ka ollid
nemmad selsammal korral seadnud, et tallo-
poegadel, moisa Kohtomehhe kõrwas, ka ni-

süggused Wallakohtomehhed piddid ollema,
sedda nemmad isse ennese seast wallitsewad,
nende wahhendamisse ja rio asjad läbbi kuul-
ma. Ning pallusid ka sedda kinnitada.
Sest ükski Seadus ei maks enne, kunni Üs-
lem Ma-wallitseja sedda on kinnitand.

Õnneks innimesse so-ule olli ka sesamma
Ma-wallitseja nisüggune Würst, kelle hinge
sisse Jummai sedda lonud, et ta nisüggust
pallumist hea melega wastowottis ja kinni-
tas. Ja se tóstis Silonima Moisnikkutte
lotust nenda, et nemmad nüüd ka sedda om-
ma tallopoegadele noudsid, et nende Moisa
teggo ja maks Made wasto sai arwatud, mis
ülle ükski ennam ei tohtind miäna. Sel
wisil walmistasid nemmad neile ka üht Kõhto-
Seadust, mis ülle jälle ükski nuhtlus egga
trahw ei tohtind tousta, ja läkkitasid sedda
jälle läbbi-katsumissekse omma Würsti ette,
kes ka sedda omma mele pärrast leidis ja
kinnitas.

Seddawisil olli nüüd ülle keif Silonima
üks kindel Öigus. Sest ka Moisawanne-
matte ülle ollid mitmed Kohtud seätud, nen-
da et keif endine liig asfi allawaus. Ja
weel ütlesid need Moisnikkut seäl issekestis:
kui nüüd näme, et meie tallopoiad mitte wal-
latumaks ei sa, siis tahhame weel tundsamal
wisil katsuda, nende põlwe tõsta. Sest kui

omma tallopoia põlwe tõstame, siis tõstame omma ennese au.

Agga keik, mis hea on, peab siin kiusamist kannatama. Se lord juhtus ka selle heale, mis Silonima Moisnikkud omma tallopoegadele sowisid. Sest need sammad tallopoiad, kes olleksid piddand tannoga wastomõtma, mis nende põlwe tõstmisjeks nouti, loid umbis arwama, nago ei olleks se kognoniste Moisawannemattest noutud, waid nemmad agga sedda õiget asja, mis Würst seadnud, ärrafeggand, nenda kui monni Põrane ees lohbises.

Sedda tehhes siis, et nad omma sanna kuliko elloga sedda weel parremat asja ennesele olleksid piddand sisse tenima, hakkasid kaks, kolm walda kohhe wäggise, ja ülle arro takkaaiama, mis Moisnikkutte paljas hea meel neile eddespidi sowis nouda, ja ütlesid ennast moisa käsust kognone lahti.

Keik moistlikud ja õigemeelsed tallopoiad õhkasid nisugguste üllemeelste pärrast. Sest nemmad tundsid ette, mis sest keikide peäle weres; se on: et nüüd ükski Moisawannem enam ei usaldand middagi tallopoegade heaks katsuda, egga nisugguse asja pärrast omma Würsti ette minna. Ja need head Moisawannemad, kelle esimesse nou labbi need sinatsed tallopoia Seadusjed touma hal-

land, ollid sures tuskas; sest Keik, ja Würst isse aiasid sedda nende heldusse süüks.

Ommeti olli, Silonima rahwa õnneks ja auuks, sedda wastast luggu seal ei kuigi kauaks. Sest need sammad kaks, kolm walda agga teotasid Silonima rahwa nimme. Keik teised kohhad jäid rahho sisse, et kull neid kelle-landjaid olli, kes, kui pörgust läkkikatud, keik rahwa meelt püüdsid eksitada, ning siin ja seal monni ka nende jutto himmusdas, agga ommeti Digele seltsis ei julgend sedda ilmatada — liati, kui nad kuulsid, mis kohhe sannakuulmatta walda waga tehti. Sest neid sunniti wäe labbi, jälle sanna kuulma, ja nou andjad ja keigetiggedamad wastopanniad aeti tühja male raudjallaks.

Süiski, et agga kaks, kolm walda sedda seggadust teinud, loid ommeti Würst ja Moisawannemad mõtlema, et nisuggune tannamatta meel ta hakkaks liikuma. Ja se motte piddas keik järgmist head mitto aastat kinni, nenda kui igga moistlik tallopoeg sedda kohhe etta olli kartnud.

Agga lotusjeks jäi Waggadele süiski, et Jummal monne Kurja pärrast mitte Keiki ärra ei unustaks, ning et Lemma armo waim need sammad Moisnikkud, kes wallatumatte pärrast nüüd omma head nou warjule pännid, jälle juhataks, Sedda mis seisma läänd eddasi sata.

Sedda lotes ei wässind Baggad ärra, sedda öppetust, mis nemmad Kirrikus kuulsid ja koddoo luggesid, omma ello kõmbega tunnistamast, ommad lapsed holega kaswatades ja isse neile ello märgiks olles; ja Roggoduse: Öppetajad ollid nisammoti ärra tiiddinemat, Keiki senna juhhatada. Ehk kui seal ka mitto wastast weel olli, siiski teiste õige meel paistis ni wägga ülle nisuggusi ärra, et nad häbbi sisse jäid.

Ueste noudsid sepärrast Silonima Moisa wannemad, omma Würsti käest lubba sada, sedda järgmist head, mis ni mitto aastat kinni jänud, — pärris-põlwe ka-utamist omma Tallopoegadele nouda. Agga Temma läkkitas omma ennese Suggulast seña, järrele kuulma essite, ja tähhele pannema, kas nemmad ka senna kolbaksid? Sest se kahhe, kolme walla wiimne wastane luggu ei tahtnud temma melest lahkuda. Panni sepärrast keik Sellesinnatse omma Suggulasse tarkusse hole alla, ja ei annud neile mitte kohhe, waid essite aiast aiani sedda õigust kätte, ning kulutas waljo kasko nende wasto, kes jälle ehk pidid hakkama rahho rikkuma, ehk hulkumist katsuma. Sest igga Maawalitseja kohhus on, et ta neid panneb sanna kuulma, kes wastased on.

Agga kui Silonima Rahwas tundis, et ta middagi nende põlwe tõstmiseks liikumas olli,

katsus ommeti mitto jälle üllemeelt näidata, ja mitto teine loi ennam lootma kui sündis lota. Siiski olli neiduggusi Üllemeelssi nüüd pissut. Sest igga moistlik arwas, et kui inimenne ihaldab wägga paljo, siis se, mis ta saab, tedda ellades ei rõmusta, sepärrast et se ikka siis wähhem sest on, mis ta ihaldas.

Agga kui inimenne keik Jummalala holeks jättab, ja ühtegi ette ei loda, siis ikka se rõmustab, mis tulles — kui se ka pikkamistre käib. Sest Jummal on se, kes igga Rahwa põlwe tõstmist seab, Temma siis ka üksi sedda õiget aega tunneb; ja kes omma nouga temma noust möda katsub jouda, se leitab torest wilja, ehk külwab, kui waenlane, umbrohto niiso sekka. Sellespärast ütlesid ka Silonima tallopoiad kohhe, kui legi jälle esimest wiisi hakkas lobbisema — nemmad ütlesid: Ei nenda pea ükski ennam meie armolisse Würsti meelt pahhandama, kui monne aasta eest, et ta mitte hõpis südant pöraks meist: Sest mis ehk praego meie põlwe tõstmiseks noutakse, olleks jo ka, kui mitte nisuggune endine wastane luggu meie Maal olleks olnud. Reed Maad, kus meie asjet olleme, on nenda kui muul maal, Moisa wannema omma; sepärrast on se ka üleühtse nenda, et kui ka Perremeest ennaft keik omma so-uga pärris-allama põlwest lahti tehakse, ikka se Ma, mis peal ta ellas, Mo-

sale jäi, kes sedda jälle sellele annab, kes teggo ja makso se eest tassub. Kui siis pärris:allama põlwest lahti sanud Tallopoeg omma kohha peäle sowib jada, peab temma sedda teggo ja makso ennese peäle wotma, mis Moisawannem küsib, ehk maiale minnema.

Agga kui tallopoeg weel pärris on, siis ei tohhi ta maiale minna, ja sepärrast ei tohhi siis ka ükski Moisawannem teistwisi teggo ja makso wotta kui seätud on. Sest Moisawannemat on siis ikka omma teadwad abbi ka. Agga kui tallopoiad pärris:allama põlwest lahti on, siis peab Moisawannem ennesele tallopoega, ja tallopoeg ennesele kohta otsima, ja sepärrast on siis Mollemattel lubba wastastikko leppimist tehha.

Sest, igga Moisawannem on omma Moisa keif Madega omma Wannemattest pärrind, kes sedda ka pärrinud, ehk ostnud on; ehk ta on isse sedda Moisa ostnud, ja peab siis neist madest siäse sama, mis temma Wannemad, ehk temma Isse se eest on maksnud. Muido wõiglased wotwad sedda, Madega niikis, ärra.

Teine luggu on, kui Moisawannem ühhe Ma-tükki ehk Perrekohha tallopoiata müüb, siis on nisuggune Ma ühhe nisugguse tallopoia pärris, ja temma lapsed pärriwad sedda temma käest, ning temma isse ja temma

päriad tohhiwad sedda ka müä, ehk ärra numata.

Agga keif nisuggused kaubad peawad Kohust sama kinnitud. Ja teist wisi ei woi tallopoeg mitte ihhaldada, et Maad temma on.

Ei olle mo melegi tulnud muudsuggust mõtelda, ütles üks wanna perremees, kes sedda kulis; sest name allati, kuidas Perrepidbajad ka:uwad ja tullewad — ikka ma jääb Moisa pärrast. Lodame sepärrast agga Jummal peäle, ja katsume temma Sanna mõda ellada, et tullew Seisus meid wallatuma ei te, ja wallatus ei petta õnne meie käest. Tulgo siis mis tahtes: igga Moisawannem järtab hea melega omma maad, tõ ja makso wasto, meie kätte, lapses lapseni, ja meie ellame priiskesti, keif Silonima tallopoiad, kui ühhe walla Mehhed, igga Moisawannemat austades, nago ellaksime temma al.

Nisuggused motted ja sannad likusid ennamiste iggaühhe Silonima-tallopoia süddames ja suus, ja keif ootsid tassasse waimoga mis pididi tulles. Ning, kui aeg kätte weres, et se, mis nende ueks Seisusjeks olli seätud, Würsti ennese nimme alla kirjotamisega sai kulunud, õnnistas iggamees omma Würsti ja omma Moisawannemat, ja wandus isseenneses Jummal nimme jures,

igga illemale digust tehha, kesse al temma eddespiddised ellokäimised tulleksid ollema. Ja nemmad, needsammad Silonima tallopoiad piddasid ka sedda kui Diehbed, ja rõmustasid omma Würsti meelt nenda, et ta mitte nende põlwe tõstmist ei kahhetsend; — ning ellasid sest aiaft nende kaskude järvel mis nende ja Moisawannematte wahhele wastastikkõ juhhatamiseks ollid seädrud, nisugguses ühHEMEELSES nouus, et keik Silonima Rahwa ellamisje wiis parremaks jäi.

II.
Ka hea Willi annab waest leikust,
kui se sandi Ma sisse langeb.

Sebdawisi olli se Urimaal. Sest kui Moisawannemad seal kuulda said, kui hästi, Mois ja Tallopoeg Silonimaal ellasid, katkusid ka Nemmad omma Tallopoegade põlwe tõsta. Agga Nende lotus jäi walleks. Sest Urima tallopoiad ollid nisuggused, kes pehmet põlwe foggoniste ei kannatand, ja se pärrast niid arwasid, wollei ka ollewad, tehha, mis tahtsid. Wagga arwaste leiti seält keddägi parrema melega.

Ommeiti astus waggade piestust hulgast üks wannakas Mees wäha, kes ütles: Kuulge meie Rahwas! kui nenda lähhäks, kui teie aiote, siis ei olleks Jummalat taewas, egga Wallitsusse woimo ma-ilmas. Sepärrast, kui teie selle wastasse wiisi peäle jäte, ja taggajärrel ahhelatte häbbis peate ärra parrandama, mis niid rikkuma hooplete, siis tulletage mind mele; sest weel ollete agga kurja nous, otse kui Pimmedad hauko minnemas; agga minno läbbi näitab Jummal sedda auko teile — minno läbbi hüab temma teid taggasi sest teest mis hukka wiib. Sest igga inimessse moislikkõ saama läbbi rigib temmasi.

Urge kartage mitte teadwad Head teadmatta wasto ärra! Agga Põrane lähhab hoiskades omma willetsusse sisse, ja ronnib nuttes wälja — kui ta weel sudab.

Tõ ja ammeti mures peab iggailks omma leiba söma. — Agga kuidas woib ühhesuggune tõ ja ühhesuggune ammet iggaihhel olla? sest inimenne tarwitab mitmesuggust, ja ükski ei olle ennast isse omma Seisusse kofta lonud.

Sedda tödd, mis toidust mulla seest wälja sadab, on Loja ülle keik maailma tallopoia peale päänud, ja se eest jälle nisugguste asjade walmistamist, mis nisammoti kui leiba tarwitame, teiste hõleks jätnud. Sest isse rahwas on, mis sola peab keetma — Teised, kes torest rauda, tinna, hõbbemat, waske, kühbara musta, ellawad hõbbemat ja kulda peawad mäggede pessade seest, ello ja terwisse kulloga, wälja kaewama; jälle Teised, kes seoda allatisse tulde lõkkes selgetks peawad sullatama. — Jälle Teised, kes kanger seppist peawad aiama — jälle Teised, kes keige kõrgematte tornide otjadki peawad katma — Teised jälle, kes süggawatte merre pohjades merre warrandust peawad üllesleidma — Teised jälle, kes raäna liggidel ja merre seljas, ja mittokord sadda pennikoorma pealt weikest ja suurt kalla peawad püüdma. — Jälle Teised, kes laewadega

sedda kaupa, mis meie Ma ei ääna wõõrade madest igga ilma, tule ja tormiga towad, ja mis seal ei olle, siit seäna wiwad. — Jälle on Teised, kes Sõda wäe tenistusesse jalka ja ratsa, wallide ja laewade peäl weike ja sure tükkide tuld ja mürrinat peawad kannatama, Soldatist, Upserist — keigeüllemast Kindralist, Keisrist ennesest sadik. Sest miido rahhorõõm ei woi rahwa ello tõsta. Teised jälle peawad Moisawanne mad, Kohto-moistjad, Kubbernerid, Wirstitid, Kuningad ja Keisrid ollema; sest inimessesed tewad kõhhe teine teisele liga kui neid Wallitsejaid ei olle, kes iggaihhte juhatawad ja tallitsewad. Teised jälle on, kes Kirrikuttes ja Kolides Wannu jo Nori peawad õppetama, ning õppetamisse murred ja melehaigust näwad: Sest inimenne langeb weike sarnatseks, kui mitte õppetustenna moistust ei dienda. Teised jälle on kes peawad arstima, hawo parrandama ja ännad ollema; sest inimessesed olleksid ännu jo pool teist kaddund, kui neid mitte olleks. Ja kes sudab üllesarwata, kui mitmesuggu tödd ja ammeti-liket maailmas on? Agga igga ammetil on omma waewa ja tülli.

Jubba sest mis nimmetati, näme, et kui Iggamees se eest, mis teinma hõleks langend, ärratüddinematta murret kannab, Iggamees

siis kätte saab, mis ta tarvitab. Sepärrast on Jummal ka iggaihhe Ullema peäle päänud, tähhele pannema, kas Iggauks teeb mis temma kōhhus on.

Sest kui iggamees omma tahtmist möda tohhiks weddeleda, kust se siis sola saaks, kes maad harrib? Ehk, kust se leiba saaks, kes sola kedab? Ehk, kust need saaksid leiba ja sola kes rauda walmistawad? Ehk kust need saaksid rauda, kes leiba ja sola saatwad?

Nenda jääksid kōhhe keik teggemissed kinni, ja Iggaihhele olleks püdo sest, mis temmale keigetarwilissemaks abbiks, kulluks, kui mitte Kuningad ja Kōhtud ja Ullemad peäle käiksid et keik tööd diete tehakse ja igga wastastik - tehtud tenimisse: kaup kindlaste petakse. Sest Nedsinnatsed Ullemad peawad ükslasse innimesse ja keik Rahwa Seisust tähhele pannema, ja sedda Jummalale ärawastama. Sest otsego meil ühhe ihho sees paljo liikmid on; aggo keigil liikmekel ep olle ühtesuggust tööd, nenda on meid ka paljo üks ihho Kristusse sees. Agga iggauks enese kōhhal, olleme teine teise liikmed. Sedda loeme Pühhas: Kirjas. Rom. 12, 4. 5.

Keigewaelemast palgalisest, keigefuremast Keisrist sadik, on siis agga se armas Jummalale melest, kes keelmatta teeb, mis kōhhus on; sest sega sünnib Jummalale tahtmine Ma peäl kui taewas.

Keik sedda panni se wanna moistlik Mees neid tundma, ja ütles wimaks: Teie teate, et ma norel eal omma Herraga liggi keik maailma ollen läbbi käinud, möda maad ja möda meert; mis minna teile ütlen, ei olle siis mitte tulesst woetud, waid ma ollen sedda keik näinud, ja ükski ei woi sedda walleks aiada — ollen sedda iggas paikäs näinud, et Kõrso ja Seadusse pilkaja agga kõrtsis mees on — ja kust tulles se n nagi kaub, kui mitte wilja, egga sola, egga rauda ei olle?

Agga se jut pahhandas teiste meelt nenda, et üks nende seast omma mütsi temma wasto filmi wiskas. Siiski jäi ta omma rahho sisse. Sest ta nomis neid armastusse pärrast, ja armastus ei sa wihhaseks; andis sepärrast sedda mütsi tassase waimoga taggasi, ei muud üteldes, kui sedda: minno hinge peäle ei lange teie willeks mitte, sest ma ollen ütelnud, mis mo südda andis ütelda. Tänno Jummalale, ei minno lastest ükski teie nous ei olle! Eaks nendest ärra, ja keik naersid tedda takka, ning irwitasiid temma jutto iggas seltsis.

Seddamöda wotsid siis nüüd Urina tallopoiad omma tahtmist möda aiada — ei ükski sedda piddades, mis nende Ue Seadusse alluseks sai raiatud. Ja sedda keik teggid nemmad sepärrast, et nende Moisknikud n n

de põlwe katfusid tõsta. Sest, hirmo näh-
hes, ollid nemmad sannakulilud olnud, ja
se pettis Moisa wannemad, kes arwasid, neid
siidamest head ollewad. Mitto ellatandki,
kes wannodusse pärrast jo tagganend kurjast,
hakkas ta möda kõrtsusi ladduma — Igga
sannakuulmatta ronnis, kui karro wasto suit,
talwe-pesfast wälja, ja tüttarlapsedki jäid
nenda wastasseks, et se agga mehheks ar-
wati, kes keigekoerem olli.

Agga kui kauaks nisuggune seggadus
wois kesta? Sest igga rahho-rikmist peab koh-
he üllema Mawallitjeiale teada antama: Ja
se läkkitas warsti wäe-hulga nende peäle.
Se lõppetab pea keif kangekaelust ja üllemeelt
— Agga nüüd tulli arrawastamise kord.

Sest nüüd otseti keif Wastased ülles, ja
neid nuhheldi seddamöda kui nemmad ennam
ehk wähheminne süallused ollid. Se on:
Neid pandi Linnas üht suurt honet ehhitama,
ja kui se walmis olli, sunniti neid seal sees
keigsuggu wabrikki ja kauba asjo walmista-
ma, ja seddawisi omma tö läbbi siseteni-
mis nad Kronole maksmatta jätnud, ning
Moisa tödd reggematta jättes, Moisale, ja
muudwisi Teistele kahjo teinud. Sest sedda-
möda kui legi wõllalinne ehk kahjoteggia olli,
fai wangi-tö aeg temmale moistetud; ja mis
nad siseteni- ja jagati, igga aasta kahjo-
saadiate seas nenda ärra, et mitto neist wiis

aastat jelle wangi hone sisse, tödd reggema
idi. Siis müdi kaks ossa sest honest ärra,
ja üks ossa jäigi keif tulles aia peäle wangi-
tö-hohelks Wastastelle.

Agga Ninnameeste ja Nouandjatte luggu
olli weel willetsam. Sest neid widi seina,
kus nad ello otsani raudus sedda tödd pidid
teggema, mis ühhegi mu kui raudjalla peäle
pännakse. Seal remmad nüüd wandussid om-
ma tiggedusse rummalust nenda, kui neid en-
nast need ärrawaadussid, kes nende nou läb-
bi seina trawi hone ollid sanud.

Seddawisi kaddus keif se hea, mis Urima
tallopogade põlwe pidid tõstma.

Agga Silonima Rahwa ellamine ja ella-
misse wiis jäi aiast aiast illosamaks ja kuul-
sumaks, ja kulutas keif ma-ilmale, et mitte
igga Rigi tallopoiad ni tännamatta ei olle
kui Urima tallopoiad ollid — nenda, et neid
tähele pannes, Wimalks Urima tallopoiad
isfegi hakkasid omma rummalust habbenema.
Ja nüüd õhtas ja kahhetes iggaüks omma
siid. Üks terrane tullartapset ütles: et küt
noor ollen, onneti minnagi tunnen, mis poh-
latumatta Willetsusse sisse nisuggune rah-
was sattub mis wastopannemisse peäle lodab.
Pange Silonima tallopoiad tähele, kui pris-
keste nende käsud neid juhatawad. Küt olli,
kui Jummal esimesse põlwe-tõstmisega neid
terretas, nondegi seas nonni, kes kurjaste

Head tõstsid. Ja needki need ollid, kes selle põlwe-tõstmise käimist seal mitmeks aastaks kui luffo loid. Siiski et, Sionima rahwa keigesurem hull mitte nende nouse ei läinud, anti parrast ommeti neile sedda kasko, mis nüüd iggaweste nende põlwe hotab. Saatko sepärrast meie õhkamised meid, meelt parrandama, et need ehk ommeti, kes parrast meid ellawad, Sionima rawa sarnaseks saaksid. Mis aitab õhkamine muido!

Jah! mis õhkamine muido aitab! hüdis, sedda kuuldes, sesamma Mees, kelle õppetust monne aasta ees ärranaerdi: murre ja halledus, ütles ta, on mind sedda aega halliks teind et pörased inimised sedda head pillutand, mis meile pakkuti. Ehk nüüd maksab mo saana; sest nüüd piddite lapse suust wastawõrma, mis Nehhe suust pilkasite. Tõeste! Sionima, õppetago meid, kuida rahwas touseb, kui rahwas sanua kuleb. Sepärrast parrandage weel meest, et meie lapse lapsed sedda saaksid, mis meie ärraluffasime! Ja nüüd ütles iggamees: Eks meie ei olleks woinud nihammo targad olla, kui Sionima rahwas! siis olleksid teil tullid ja nuhtlused ärra jäänd, ja meie ellaksime ammo jo kui Nennad. Nennad leikawad onimast kaännatamisest omma Seisuse kasso — meie olleme omma ussina himmoga ei weelgi külmi wawale sanud; ja kuhho said meie nouadjad ja meie ninnamehbed!

Agga kui Sionimaal sesamma Parron Eerweld surri, kes keigeessite need tallopoia tõstmised hakkas ligutama, nutsid tedda Sionima issad ja emmad ja nende Poiad ja Lütred, üteldes: meie ja meie järrel-tulliate süddamed on Temmale haua-kiwiks; sest need kandwad temma nimme iggaweste. Ning laulsid Temma mallestusfeks:

Kes sa tõstsid omma Rahwa,
Ja nüüd hingad ommast tõst,
Wata taewast, wata mahha
Tanno touswad meie feesi!

Digust tehha armastame,
Allematte kirust same,
Sest sull' ei te meie sedda häbbi,
Et sa alwaks saaksid meie labbi.

Eks seisa mollemad juttud kui pegel meie

ees? ja eks. Oiglane ja Wastane ei leia om-
ma waimo paller selle peegli peält? — Oig-
lane ommaks rõnuks — Wastane ommaks
håbbiks. Oh, et need Sannad længefid
iggauhhe Innimesse Süddame peäle!

12.

Ardo Jani Hingeheitminne.

Keif kulla olli nutto wiisil, ja iggauh rä-
kis maddala heålega — lapsedgi ei raatsind
mångida, sest wanna Ardo Jaan olli hinge-
heitmisses. Kui Wooras sel puhul senna
olleks juhtund, ta jo iggauhhe nõo peält ol-
leks wotnud, mis siindis; nisuggust leinamist
olli seål, et needki, kes muido tedda püüdsid
teotada, müüd lausa wait ollid.

Endiseft juttusi teame, kuida temma en-
ne hingeheitmist ommad lapsed õppetäs; ku-
lutaago se jut, kuida temma Surmo-sannu-
med iggauhhe süddant ligutasid. Sest kui
ta hakkas surrema, siis se sannum kais ülle
Kulla, kui kella heål — ja Keikide læed loid
risti rõnuksamist temma hingele pallides;

Nenda temma wagga ello olli iggauhhe süd-
dame peäle hakkand. Tõssine olli temma
Sanna, ilma kawwaluseta temma wiis ja
kombe. Ommeti ei kelaud temma separrast
keddagi, lusti piddamast; agga hæbbematta
asjo ta ei sallind, ja igga patto kombe aias
tedda waljo sannale. Temma süddame ette
kaebas mitto Willets omma hædda, ja tem-
ma ukse lårwe ülle astus mitto Kurw, ked-
da temma nou ja sanna rõnuksastid — mitto
põras pattust, temma waggadust tåhhele pan-
nes. Werre polest ta olli ussina wihhaga;
agga Jummalat kartes, olli temma moistus
woimust temma süddame peäle sanud, ja sed-
da ennam maksis temma waggadus Keikide
melest: Temma waggadus ei olnud mitte
temma ennese kiitseminne, waid iggamees nõo-
gi sedda temma Teggudest. Kui nisuggune
Mees surremisses peål on, kelle motte ei tou-
se Jummal pole siis! Iggast perrest tõt-
tasid separrast, keif Ardo Janit waatma —
Ennad ja Isad, kes isse kui lapsed tem-
ma ees mængind, tullid omma Lastega —
iggauhhel wessi filmas — «Kas nate, kui
wanna Taat lähhåb.» Jah, ütles monni
teine: «Kui meie õskame, ommad Lapsed õige
tele sata, siis olli temma Se, kes meid juh-
hata.» Ka olli monni senna tulnud, kes
temma meelt kurjaste olli pahhandand; sest
sedda õigem inimenne õu, sedda ennam wih-

lab tedda Mitto, ja mis bige immenne wah-
hest koggematta eksh, sest on kohhe armoto
jut — agga mis aias temma wihkajaid miid
fenna? ei muud, kui nende hinge kahhetse-
minne — ja se aiab Jummal pole. Nen-
da sadab Wagga, isseennast taewa ja Teisi
— surno laua pealt weel ta kutsub. Agga
olleks üks ainus walle kombe temmast tea-
da, ei siis sedda halledust temma pärrast
woiks olla.

Keik Kulla olli kokko tulnud — agga wi-
maks kui nutto-kärra wägga tousis, ütles
Jani kaksik wend Tomas: tassä, tassä Hea-
kesed! bige praego heidab hinge. Ja ollid
ka kohhe keik wait, ja keikide filmad taewa
pole. Siis ütles nattuke aia pärrast sesam-
ma wanna Tomas jälle: jo maggab! Ing-
sid kannawad temma hinge, ja miid lange-
sid keik mahha, iggäüks tassä hiljokeste isä-
meiet palludes. Siis läksid Willem ja per-
repidaja poeg Karel wanna Emma ja Is-
sa-wenna Toma jure, ja andsid nuttes nen-
de kättelle suud, ja keik Teised, lapsi lap-
sedki teggid nendasammoti. Agga Tomas tou-
sis illes ja astus liggemale Jani ette,
üteldes: minna ollen temma kaksik wend —
ollen temmaga illeskastwand ja ühtlase tem-
maga lerts käinud — ja kui meie lahki sai-
me, ütles ta, koto minnes, tee peäl mo was-
to: kule wend! wottame kätte, ello otsani

sedda nouda, mis leri-oppetus käsib! Jo
pidin üksford laiale minnema, agga tem-
ma Omnis tallises mo siidant. Kui Mit-
to terretab tedda miid taewas, tedda tem-
ma ello fenna juhhatand — ja siingi nuttab
tedda mitto, kes temma läbbi immimesseks sai.
Tõssi! tõssi! ütles Annukse Hans, sest min-
na isegi kõndisin kurjad teed, ja Jumma-
la tahtminne olli naero assi minno melest,
agga temma läbbi ma hakkisin isseennast heb-
benema; sest ikka, kui ma tedda nägin, tund-
sin ma ennast alwaks temma wasto, fenni
kui Jummal arm täit woimo mo sisse sai.
— Minna ollen temma Usko näinud rõom-
sal ja kurwal aial, ütles Teine, sest mitto head
on Jummal temmale teinud, agga ka mitto
kibbedat karrika-tait temmale jua annud —
isseennast ärrawoites, ei olle rõom egga kur-
wastus tedda Jummalast tagganend. — Ni-
sugguse Mehhe surma Oppetus on üks kõrge
sanna. — Näte, kui ta hingab, ütles jälle
Kolmas, eks taewa rahho paista temma nõo
peält? ta jättis, minnes, meile sedda märki.
Kellele on temma kurja teinud wasto? Sago
ka meie temma hinge rahho! ja woitko se üks-
ford ka meie surma wallo!

Nuttust ka, ub ello kärra,
Kätki woitleb hauaga;

Nahwas kaswab, bitseb ärra,
Dulleb, lähháb löpmatta.

Senna, tenna werri weab,
Kui ta meie soontes keeb,
Omni, kes keik nenda seab,
Et woit waggadusfel' jááb.

13.

Nefruici Jummalaga-jätmissé Laul Sda aial.

Mo südda aiab wáhusé,
Siit lahudes, mo werre,
Sest minna lähhán Sdase
Ja armastan mo Perre.

Sepárrast Keik ka tullewad
Mind Minniat weel waatma,
Mo Omniased, mo Wannemad,
Ja fippurewad mind saatma.

Ja minna öhkan süddamest:
Teid önnistago Jummal! aus aus
Oh wotke unnustada sest,
Mis ollin wahhest rummab.

Mo wutto-film siis tömoga
Löbb wödra te peál' waatma,
Ja Sötta lähhán kartmatta
Teil Nahho wálja saatma.

Ring, et ka Lahhingattes ma
Woin iggal puhkel surra,
Ei siski teid ma unnusta,
Teid meles, hoiskan hurra!

Ja murrán, murrán mis on ees,
Kui söddimas ma ollen —
Mo Keisri au mo süddames,
Keik mahhalúa põllen.

On agga Lahhing möda láind,
Siis helde ta mo südda;
Sest Usk, mis nenda wapraks teind,
Se tallitseb ka wihhá.

Kes siis mo ette juhtuwad,
Neil' abbi püan anda;
Sest kurja tehha neil', on pat,
Kes ei woi wasto panna.

Ja kui ehk isse langen ma,
Mo hing siis touseb taewa;

Ehk kui jään minna ellamaj
 Siis aus meel woidab waewa:

Ma ilma waewas Jggamees,
 Laps agga ellab mängis;
 Kord surra Jggauhhe ees,
 Kas lahkingis ehk fängis.

Ja kui aeg täis saab auaste,
 Siis jälle tullen seia,
 Ning amman suud se koshale,
 Kust ma nüüd lahhan wälja.

Urdo Jaan ja Maddise Pent.

Ühhel Pühapäeval läks Urdo Jaan oma
 ma Poegadega omma Suggulased vaatma.
 Temma isse käis jalla, ja weike Willem
 ja Karel ollid habbose seljas. Nende was-
 to, tulli Maddise Pent ja hüdis emalt jo:
 wennike Jaan, mis sa teed! Mis ma teen?
 küsis Jaan. End isse käid jalla, ja poi-
 sid soidawad, hüdis Pent. Kas suremat
 suud ei olle? kostis Jaan. Siis ütles
 Pent: kule, wennike, ma ollen ka jalla
 käinud, ja mo lapsed pidid soitma — agga
 nemmad soidawad weel, ja minna kerjan —
 ei ühhegi mele tulle sedda armo, mis min-
 na temmale teinud. Siis kostis Jaan:
 Ei ma karda! sest kui minna nenda wäti
 ollin, kui minno Wätinad praego, siis min-
 nogi Issa kändis, ja minno kä olli hobbone.
 Agga kui ta joud hakkas kadduma, siis tal-
 lutasin minna tedda, kui sullane tallutab
 Runningast. Seddasamma lodan ka om-
 mast lastest. Sedda lootsin ka, ütles
 Pent, ja ei raatsind neile alwa sanna an-
 da. Ei sa sedda ka olleks julgenki, kos-
 tis Jaan, sest sa olled neid, maast mabda-
 last õppetanud kurja teggema, wälletama

ja warrastama. Mis wargust sa meist tead? Küssis Pent kurjaste. Eks sa känd igga talwe meie künide ja honette kalal? kostis Jaan, ja eks so lapsed ei pidand alt sise puggema? ja kes satis neid teisi wanduma kui meie nende jälled ütles wotsime? Ehl kui teine Wannem ommad lapsed oppetas Kirja tundma, siis sinna weddelessid nendega kõrtsis: Se on sind alwaks nende melest teind, ja ei mitte sinno heldus; sest ka helde Wannem annad hirmo. Minna ollen neid kui oppetand tööd teggema ja Jummalat kartma, kostis Pent jälle. Igga Jaan ütles; Kule wennike, kui laps head wisid ommast Wannemast naab, siis ni saggune laps, kui ta ka wahhest läest ärra lähhab, ikka jälle, issa ja emma jälgi möda õige tele taggasi leiab; sest wagga Wannema wisid on lapsela kui künal, mis igga kōhta paistab — agga kuhho sinno joned saatwad? ehl kuida ja isse ommad Wannemad olled auustanud! — Ärra tulleta mo mele, mis ma ennan ei woi parrata, ütles Pent, ja läks, pool nuttes, pool wandudes ärra.

15.

Rõmo fitus.

Rõõm on illewelt meist antud
Ja ei touse patto seest:
Waggal on ta feltsiks jänud,
Ka-ub Oalatte eest.
Wallatus ja joma-ello,
Rõrkus, laiskus, kawwatus
Walletawad meile Rõmo,
Nendest figgib tüddinus.
Selleparrast, Innimesed!
Tulge, tulge kuulma meid,
Meie oppetame teid
Rõmud tundma, mis on selged.

I.

Rõõm! sa Taewa ello sedde,
Taewa Suggu olled sa!
Tundes sinno maggust wagge
Kulutan so fitust ma.
Sinna kergitad leid waewad.
Kerjajal ja Kuningal —
Waesed Würsti wennaks sawad
Sinno pehme tira al.

Keik ma-ilma Innimesed!
 Kät ja sund wiil Keikidel.
 Wennad! wist seäl lillerwel
 On üks armas Jäsa asset.

2.

Kellet' sedda õnneks antud
 Göbraks olla Göbrale,
 Kes on kalli Väese sanud,
 Meie seltsi tulgo se,
 Kui ka ühhe aino hunge
 Ja woib Ommaks arwata!
 Ja kes sedda ei saand mitte,
 Mingo möda nuttoga.

Keik, mis sures ringis ellab,
 Andko woito Armole!
 Seenna ülles! sadab se
 Kust se Tundmatta keik seab.

3.

Rõmo keik ma-ilma Lomad
 Jorwad ello rindadest,
 Rõmo leidwad Waggad, Kurjad
 Temma lille jälgedest.
 Meite anti Armastamist —
 Göbra ustaw hädda sees;
 Usfil' anti himmo-tundmist;
 Seraw seifab Loja ees!

Mahhalangete keik Lomad —
 Jm! ehk tunned Loja heält?
 Osi Sedda lillerwelt —
 Ille tähtede Ja toad.

4.

Rõõm se on se tuggew Saatja
 Keik ma-ilma wärkides;
 Rõõm, Rõõm aiab ello ratta
 Nago wedder uri sees.
 Osi toob ta iddust wälja,
 Jaewa la-est päikesi —
 Liab täht'de hulgad kätma,
 Mis ei paista Tundjalgi.

Rõmüks, kuida näte Päwa
 Lendwad omma uhket teed,
 Lahtuwad keik Nutto-õdd
 Sellest, kes on patto Woitja.

5.

Tõe-tulle walges temma
 Tõe-noudjat melitab;
 Kännatajat nago Emma
 Murre te peäl tallutab;
 Uhkest seifab Usfo-mäggi
 Ehitud ta lippoga,
 Surno-kirto praad läbbi
 Paistab Ingli seltsis ta

Innimesed! Kännatage
 Zeise ello pärrast teäl,
 Ille Jaewa-telgi seäl
 Tassub üks suur Jummal tätte.

6.

Rõõm keeb pulma-laua kausist. —
 Wilja-iwowa rammo seest

Rüpab Tigge Kännatamist,
 Saab Arg süddant hirno eest.
 Wennad! touske, touske seisma
 Kui täis peker ringis läib,
 Et ta wahto aiaks Taewa
 Selle au=uks, Kes keif täib.

Kedda täht=de weerleminne,
 Kedda Seraw kummardab,
 Sedda Waimo terretab
 Meie waimo palluminne.

7.

Mis on Lojal wasto anda?
 Onnis kes Ta sarnane!
 Kurwastus ja waesus tulgo
 Nõõmsattega Rõõmule!
 Igga wihha melest mingo,
 Sago sõbraks, waenlane!
 Kui ta seädnudki meil Lingo,
 Ei se puutko temmase!

Meie wõlla=ramat lõpko!
 Lõpko wihha Ilma peält!
 Wennad! tõrgelt üllewelt
 Moistab Jummal jälle armo.

8.

Rastes waewas kindlat süddant!
 Abbi wagga Nutjattel!
 Tõeks sago, mis su lubband!
 Digust sõbral, waenlasel!
 Reisrit sates, Mehhe julgest,
 Kui ta katsuks ello peäl:

Alusa tõle au ja titust!

Otsa Gallalikkudel!

Lõge pühha ringi kofko!

Rõmo tundes, wanduge,

Jada selle nou=usse

Ni wiist kui teid Jummal aitko!

9.

Peästmist fest, mis rahho rikkub,

Kurjal meleparrandust!

Lotust, kui surm peäle kippub!

Kaela=kohtus hallastust!

Ka need Surnud tundko rõmo!

Wennad! tõstikem lauldes heält:

Keikit Jummal andeks andko!

Kaddugo pat ärra teält!

Ühte õnsa lõppe=tundi!

Hawa=sängis hingamist!

Wennad, olgo armolist

Surno=kohtomoistjat meilgi!

16.

Keik tulleb heaks Neile, kes Jumalalat armastavad.

Ulewaino Rein nitis heinamaad omma nore Naefega, ja nende weike Jürri maggas poesa willus. Agga kui päike hakkas launat näitma, ütles Tio, wikkatit ihhodes, Reino wasto: niid lähhan koddust asja kuulma ja launa-sutait toma. Ja nende weike laps: hoidia pallus: wotta mind kasa, ma noppin fenni marjo. Eesite Tio seisis wasto; agga kui ka plikka silmas wet nägi, ütles ta Reinule: wata sinna siis last ni kawa — agga illusaste! muido taplen kurjaste. Sest loi Rein nago tõsiseks, ja kostis: eks ta olli minnogi melest kallis? ja Tio wastas naerdes, selle wihhaga lähhab ja weel armsamaks mo ees. Se jahhutas Reinut nenda, et ta ütles: kas nouame lehma weel jure? ja wiimne ting, mis se sisse tenis, olgo sinno ehte pärralt! Agga Tio kostis: küi se muidogi ärrakullub: tüdrukule annaksin parremat mürsi, sullasele nahk püksa ja sulle ostaksin sapad; sest perre illo on Perrenaese keigehkem ehte, ja kui Mees rides, wadetakse ka Naese peäle. Siis ütles Rein: kui sälla ärramüün, tulgo lehm assemele, keik sed:

da mis ülle jääb, saad sinna. End siis nouame ennesele korwankri ja wõõrslimmid, wastas Tio jälle; sest ikka illusam, kui seddawist sõidame. Hea naesele mees annab hea melega woito, kostis Rein, ja Tio läks ülle karede, kui sulleke, mis tulekessest aetakse — weike plikka tagga järwele.

Rein jäi niitma, ja nites saatsid temma mõtted Diut, fenni kui suur launa kätte weres; siis heitis, tedda taggasi odates, weiki Jürri kõrwa puhkama. — ja kedda armastan ennam: Diut woi sedda last? mõtles ta isseeneses — armastan mollemid — ei olle ka wahhet. Nenda mõtteldes uinus ta magama. Päwa pallaw soendas keik metsad ja laggedad, ja die suitsud keerlesid ülle wäljade, otse kui põlleks marilm; koddowellajas otsis seina warjo, ja lehrpu-katte jahhutas Reinut ja Jürrit — warske hein olli nende paddi ja keiksuggu lilled nende toa illo — lünnud kaulsid oksade peäl ja lookenne ülle nende maggamisse kofta, nenda Rein wastest tõöst hingas, kallis laps kaenlas ja kallis Naene süddames.

Siiski mis on keigeparremadgi rõnuid siin? Sesamma silmapilk, mis meid Inglitte seltsi tõstab, aiab meid, keige kibbedama wallusse; sest ei tea, kas Rein sai werendeli tundi hingama, kui jo hüti: tulge appi! ja tulge appi! — — Rein ei wotnud silmita:

dagi, waid kargas kohhe pu peäle waatma — ja näggi kolm metsalisk ta naabri Hanso peäle kippuwad. Agga sesamma Hans teggi temmale piisti melehaigust; ja sest olli ta nago kahhe wahhel, last temma pärrast üks jätta. Ommeti, kui tedda jälle kulis, appi hüüdwä, ütles ta: aitma pean minnema! wottis wemla seltsiks ja pelletas Hansoga waenlast. — Kui ta taggasi läks, kõndis Hans, allandik keik, temma järrele.

Agga, helde Jummal! mis näggi Rein, kui ta lapse liggi sai — üks maddo ronnis temma üle. Kurjateggia! küssendas Rein, ja se ellajas noelas, ärramimes, last nenda, et ta halledaste hakkas nutma — paisetas ka kohhe et lõotsuma jäi. Mis ütles Tio nüüd! loi Rein käed kokko — ja ommeti ta ei kahhetend, et ta omma Wihameest aitud; sest mis Innimenne õigusse pärrast teeb, sest temma südda ellades ei tunne wallo — agga, mis ütles Tio! se mõtte närris temma süddant. Ka Hanso sisse leikas Reino willetsus ni wägga, et ta ütles: ma ollen sulle mitto tullist liga teinud; agga mitte ennam minno pahha waim, sinno waim peab mind jshhatama — anna andeks, ja Jummal sa go sinno last aitma! Tehko mo lapsega Jummal, mis tahhab, kostis Rein, ja andko sulle andeks kui minna sulle andeks annan! — agga mo waene Tio, mis ütles se! Ei woi

Tio egga sinno wallo minno wallust üle kätä, kostis Hans wasto — ma kannan need tullised sõõd, mis Onnisteggia omma wihamehhe peäle käsib kogguda — need põlletawad mo hinge ärra. Ei se tulloke põlleta ärra, mis melepärrandamine suttitab, wastas Rein, ja jo nähti Tiut tullewad — kermeste ja rõõmsaste, sest ta tõttas omma Reino ja Jürri jure, pima lähker ühhes käes, ja teises, mis Jummal kõrwa annud.

Waene Tio! ei sa tea, mis sind otab. Murreta terretasid sedda tännast hommikut — Jummal Ingel kinnitago sind, temma õhnut wasto wotma. Tio joudis ifka liggemale, agga sedda liggemale ta joudis, sedda raske maks jäid temma sammud, sest ja hakkas jo emalt tundma, et seal head luggu ei olnud.

Rein läks ta wasto, ja räkis temmale keik, otsast otsani — ja se ärra werrega Tio, kes sedda kuuldes, wärrisedes lapse pole tõttas, jäi ni tuggewaks, et ta ütles: sa olled teinud mis õige innimesse kohhus on — minno sü on, et ma plikka tahmist teggin — ja siis langes ta lapse kõrwa ja nuttis ni ärdaste, et Hans sure heäleaga Jummalat palus. Agga se plikka ütles: pekske mind, et ma ärra ollen olnud! — Agga Tio wastas: wäti! eks ma isse piddand targem ollema? wottis omma last sulle ja ütles: kõndime temmaga kulla pole, ehk juhtub kegi, kes ussi

wastane — Laks ka, ja Klein temmaga. Hans jäi nende asemele niitma.

Kui nad ehk wersta maad kõndind, aias Prao Laur neist möda. Ommeti wiwis ta, nendega jutto aiades; sest sedda ta armastas wägga. Agga kui ta nende willetsust kulis, naeris ta täiest suust, üteldes: sedda sa last üksi järsid! ma kuulsin tedda ka kiskendamad. Olled isse ommeti Hanso suur turtaw? kostis Lio. Tuttaw, tuttaw, pomises Laur wasto, eks ma olle iggaühhega tuttaw? ja soitis emale.

Oh sa innimenne! ütles Lio — kui nabrad ja sand rihute, kül siis aitate teine teist ja nifuggune naerab meid. Urra pahhanda meest, ütles Klein, sureb se laps, siis naerab meid mitto; agga siiski ma ei taggane, teisi aitamast. Nenda räkides nad jälle, ehk wersta emale said, ja Klein kergitas Lio koorma, last kandes. Siis tuli üks naene, soites, nende wasto. Kui südda wallutab, siis film sedda tunnistab — mis hädda aiab teid, waesi? küsis sepärast se naene — ja omma hädda räkida, on igga häddalisse ainus kergitus. Agga kui se naene nende jutto kuulnud, pöras ta omma minnemist taggasi, ja wottis Tiut lapsega wankri peale, üteldes: ifka kergem on soita kui käia. Klein on mees temma kõndigo jalla — ma wiin selle jure,

kes mitto aitnud. Sest jäi Lio südda loot-samaks.

Agga nende te laks ifka kitsamaks — ja keigekitsama kohha peäl seisib heinakoorm katkilainud astiga — ning mollemal pool nifuggune mets, et jallagi hädda olli möda minna. Oh, meie waesed ütles Lio — öige nägo olleks Jummal isse meie wasto. Olle-me siis meie Jummal wasto, et ta meie wasto peaks ollema? kostis Klein — innimesse kohhus on, keik kannatada! Ja Lio wastas, õhkades wankri peält mahha tulles: anna andeks, ma kannatan! Siis ütles se tekaia-naene: ma otaksin siin ehk öini, kui ma isse mitte, kiddur keik, öige praego abbi ennesele kulama lähhäksin, külla ei olle ka kuigi kangel enam, ja küllakubja jurest juhhatas teid iggaüks senna, kuhho minna teid olleksin wiinud — Jummal aitko teid ja mind!

Nüüd olli Lio ja Klein jälle üksi, ja Lio ütles: kes isse häddas, tunneb ka teise waewa — ei Laur pakkund wankrit, et ta kül seddasamma teed aias, ja se haige naene tuli ommast minnemisest taggasi, meid saatma — kel hea põlli ka, mis se hõlib teistest. Siis ütles Klein: Jummal tännatud, ka meie esko olli tännini hea põswelinne ja seddasamma naest, kes nüüd kiddur, ollen ma tunnud kui ta terwe ja priif olli, ja sesamma helde meel juhhatas temma süddant so siis; agga ehk

praego ei panne ükski temma ennese hädda tähhele. Nenda jutto aiades kutsusid nemmad heinakoormast möda sada. Agga selle koorma perremees kutsus Reinut ennesele abiks, wankrit parrandama, ja Rein wastas, nago kurjaga: ma ollen isse abbita! Sest, sest naesest räkides, tulli ta mele, kui mittoford need temmastgi tagganend, kellele ta head teind, ja se ligutas temma werd. Siis ütles Tio jälle: oi, oi, Rein! dige praego nomisid mind, ja nüüd teed isse patto, ja seia aitma, ma lähhan lapsega eel — kül saad mind jälle kätte. Ja Rein wastas: anna andeks! ja läks aitma. Nenda dien-dab wagga abbiello rahwas teine teise eksumist, ja se kallis sanna: anna andeks ikka lohhe leppib neid jälle ärra. Abbielad! kes teie agga kurja tehhes ühhes nous ollete, noudke talka Tio ja Reino meelt — soendage ommad siidamed nende armastusse tulle äres! siis teie kowwa meel jääb pehmeteks, enne kui pörgo-tulluke sedda weel kowwemaks kedab.

Agga selle te liggi, kus Tio metsast läbibi piddi minnema, olli ühhe sure kiwui warjul üks wanna halli peaga Mees istumas, se laulis:

Kaske siin on ello te,
Siiski rõõm on Taewa minna!

Reit, mis juhtub Waggale

Sadab temma Hinge süna.

Need sannad langesid nenda Tio peäle, et ta, omma teed eddasi käies, kaks ja kolmford taggasi watis, mõtteldes: kui ma wankri peäle olleksin jänud, ei ma siis sedda mitte olleks kuulnud, ja need mõtted jäid temmale seltsiks üksi käies.

Dige näer kippub peäle nisugguste pärrast irwitas Laur isseennehes, kui ta Tiust ja Reinust ärraaias — seal nad nüüd omma Pühhadusstega on! Seddawisi pillades hakkas ta tuffuma. Agga nattuke teest ärra olli üks süggaw saue auk, selle äre temma hobbone tedda wiis — ja kui ta äkkiste tele tombas, langes wanker ümber, ja ta libbises wankri peält selle süggawa augo sisse, isse jo wäsiind, et ta ennam jallule ei saand. Esimesse hirmoga wandus ta — siis hüdis ta appi — siis pallus ta Jummalat — siis puhkas ta — siis jälle wanduma.

Jäsfand Jummal! loi Tio risti ette, kui ta ikka liggemale selle heäle pole sai: ta hundid lahti! ja dige nago Lauri heäl — on ka Laur, ütles ta, kui senna tulli — kuida sa seia said? Jäin tuffuma, kostis Laur, ja hobbone ramp pillas mind selle augo sisse —

aita mind mäele! Et kui hea melega! kui mul sedda joudo olleks, wastas Tio, ja laps aega annaks; Rein tulles järrele, kannata ni kaua weel — ja tõttas külla pole. Botko kurrat sind ja Reinut, ei kowwemat suggu olle, kui innimest! wandus Rein tagga järrele, ja nenda ta pididi miid weel saue-mud: das pihherisema kummi Rein tulli. Tulli ka Rein pea ja wennis ja tõstis tedda seält wälja, et isse pole lehhani märjaks jäi, toi hõbbose ta kätte, ja seadis tedda jälle minnema, üteldes: ärra naera ennam sedda, kes Häbdalist aitab. Agga se sanna teggi Laurit nenda wihsafeks, et ta mitte musta ehk walget lausund, kui soitis agga peäle.

Senni olli Tio, kes jo liggi külla sanud, lapsesga mahhaistund, sepärrast et laps hinge heitis — ja kui Laur möda läks, hüdis Tio: jo meie Düeri walnis — kas näggid Reinut? Tulles tagga järrel, wastas Laur, keif wihsane weel. Ehk annad mulle wantri, ütles Tio jälle, et surnud lapsesga koid saan? ja lähhad siit jalla wõõrile, ma läkkitan hooft homme warra taggasi. Agga Laur kostis: ma ollen isse surnud, ning isse enneses arwas ta: saaksin agga õlle ja winale — ja sedda aiama.

Tio toussis siis ülles, ja hakkas Reino wasto koto pole kõndima — Woib kül arwata, mis Reino südda ütles, sedda surnud

last näggemast. Helde Loja! kes Sa Wannematte Armo Laste pole ni kangeste olled seadnud, tõeste! ülle sedda kadduwat ello on se pärris koht, kus need nuttud, mis siin meid alla wantawad, iggaweste meie rõmo tõstwad.

Igga Teggia wottis jo õhto-seiba, ja unnustas päwa:koorma, maggusat jutto aiades — murre-kautaw unni kutsus jo, kui Rein ja Tio selle kirowi jure tulid, kus se wanna halli peaga Mees istus. Üks kallis õhto willutas mis päwa pallaw wärsitand, ja Iggamees rüpas sedda rõmo — Tio ja Reino melest keif ma:ilm olli rõmota. Selle walloga istus Tio selle Wannakesse kõrwa, temmale keif räkides — Rein seisis nende ees, surnud Laps sülles.

Kas ollete Taewast ja Maad tähhele pannud? küssis se wanna Mees, kui nad oma jutto ollid lõppetand. Et kui wägga! kostis Tio. Siis teate, et keif targaste on seatud? küssis ta jälle, woi, ehk arwate, et Päike ja Ku ja Tähhed isseennesest ommad teed käiwad? — Ni piisut kui westi-rattas isseennesest käib, kostis Rein. Siis usfute ka, küssis ta jälle, et keigealwema rohhoakese juur ja keige-branama säfekese ello mitte isseennesest ei olle? Ja Rein wastas: suur

on meie Jummal! Temma heldus täidab
 Keik! ja Temma tarkust kulutab Keik! Agga
 misüggune loom sudab sedda tähhele pan-
 na? küsis ta nüüd. Egga teine, kui In-
 nimenne? kostis Tio. Süis tuisis se Wan-
 nake istumast püsti ja ütles: kui nüüd Jum-
 mal sedda rohto wälja peäl, mis tanna on,
 ja homme ahjo wissatakse, ja sedda keige-
 wähhemat ellojat nenda ehhitab, kui paljo
 ennam mitte teid, teie Nõdra-ustlikud!
 Agga kas meie põrmo-ello ullatab sen-
 na? (Kein ja Tio ei wastand muud, kui
 õhkafid) Süis ütles se Wannake mis teie
 tanna ollete teinud ja kannatanud, se tõstab
 teie nimmed taewa-ramato sisse. Ommeti
 meie laps piddi surema? kostis Tio. Ta
 piddi surema, kostis wasto se Wanna, sest
 Jummal ei tulle hoidma, mis innimenne is-
 se woib hoida; agga keik head, mis inni-
 menne teeb, tassub temma jo siin ja seal ig-
 gaweste. Kuida ma sedda last woisin hoi-
 da, ütles Kein, kui ma teist ollin aitamaz?
 Kas sa ei tunnud ühtegi kartust lapse pär-
 rast, kui so plikka sind pallus, ennast kasa
 wotta, ütles se Wanna süis Tio wasto. Kül
 ma sedda tundsin, kostis Tio, seisin separ-
 rast ka wasto. Süis jo sinno ennese mois-
 tus sind nomis, last mitte üksitta, sest
 Kein jäi nutma, ütles se Wannake jälle,
 ja ommeti woisid tedda lapse jurest ärra!

Tõeste, igga esimenne mõtte, misga meie
 moistus süis meie süddant ligutab kui mid-
 dagi meid küsib, on sinno juhataja mõtte;
 kes sedda mõttet katsub kautada, löbb ens-
 nast ommast Tee-näitjast lahti. Tõssi on,
 ütles Kein, ja süiski ma praegoni ei kah-
 herte et aitma läksin. — Sest sind aias jo
 südda, mis Taewalistest seltsi kolbab, wastas
 se Wanna; agga sesamma südda peab sind
 õppetama, et Jummal mitte ennam immet ei
 te; sest muido innimeste lotus teeks neid
 keik holetumaks — meie ennese moistus
 on se Ingel, sedda Jummal meile Hoid-
 jaks on annud; kes selle Ingli nomimist täh-
 hele panned, ei se lange. Ja kas Wannemad
 teadwat ette, mis nende Lastele woib juh-
 tuda? Agga kui Jummal neid norelt
 wottab, süis on nemmad need Ingrid kes
 ükskord neid tullewad terretama.

Kes sa olled? kallis Wanna-issa! ütles
 Tio. — Ma ollen üks waene Ellatand, kes
 mitto head ja kurja näinud, ja wahhest sega
 nüüd aega witan, et tähhele pannen, kuida
 mitto, libbedat waewa tundes, taewa pole
 kõnnib, ja mitto teine, kargades, põrgo tõr-
 tab, kostis se Wanna. Kas süis agga waew
 sadab Taewa? küsis Tio; meie olleme tän-
 nini õnnes elland, ja süiski Jummalat meles
 piddand; ja mitto näab kül waewa, ja lah-
 hab ikka tagga kooremaks. Se on keik sed-

da möda, wastas ta, kuida kegi Hea waimole, ehk kurja waimole maad annab; sest iggaühhe innimesse ennese kätte on se melewald antud, taewale ehk pörgule ellada, sest igga mehhe ennese teggude järrel maksetakse temmale kätte: igga ilmašuta rõõm sadab taewa, igga waew, mis innimesse ennese süpärast temma peäle langeb, rõhhub pörgo pole, kui mitte kahhetsemisse wallo ja meleparrandamisse waew temma süddant ei pöra. Meie rõõmud on lõppend siin Mailmas! ütles Tio selle peäle. Lõppend? küsis se waina isä. Kas Jummal siis innimessele agga sepärast moistust on annud, et ta peab moistma, ello kibbedusfi tundma? sest ello rõõmo tunneb teine loom ka; agga ello kibbedusfi tunneb agga se, kellel moistus on. Eks so aus ello panne sind jo sedda arwama, et so hinge te õnsama ello pole lähhäb? Kas seddasinnast õnsat ello kegi siin pärrida saab? — Kas se ello mis siin, annab neid sulle taggast, kelle haudade ärre so südda wärrisema jääd? — ehk, kas sa woid arwata, et Jummal Armastust meie süddamette sisse olleš lonud, ilma sedda taewast lomatta, kus nisuggune armastus omma iggawest palka sisesepärris —? Eks Hanso meleparrandamine ei tounnud teie kurwastusfest? ja kui keif taewas rõõmo tunneb ühhe pattuse pär-

rast, kes meelt parrandab, kui paljo ennant peaksite teie jo praego sedda rõõmo tundma! — Ja enná ka Laur tulli aiades.

Mis se tahhab! ütles Tio. Agga temma pakkus Reinole nuttes kät, üteldes: sa olled tänna Hansole ja minnule paljo armo teinud: ja minna Kurjateggia ei rákind sulle head sanna selle ette, játsin ka so náest omma murre sisse; agga niüd se waewab mind nenda, et ma alw keif isseenese melest ollen, ja mo hábbi ei anna so peäle wadatagi — tulle, Tio, istu mo wankri peäle, ma wiin sind, kuhho sa tahhab! — Já mulle Hansoga wennaks! wastas Rein, ja loi temmale kät; ja Tio ütles: kas náäd, weike Jürri rágib sinno meleparrandamist taewa. Siis wotitš Laur Reino süllest sedda furnud last, ja wa:utas tedda omma wasto rinda, ja ütles: ei sinna olle mo pattud náinud; ehk surrid sepärast, et minno ja minnosugguse kurri ello sind ei pidand rikkuma! mul on wiis poega ja kaks türtart, kes ennamište keif minno teed lõnniwad — pöörge ja parrandage meid!

Rule, waina Isä! ütles Tio, ei weel olle lõppend meie rõõm — Agga kui ta temma pole silmad loi, ei olnud ta enam náhha — ja Tio hüdis: kuhho ta sai? — kes ta olli? Temma jut olli taewast, kostis Rein, olgo isse kes tahtes. Sest aiast kad-

dus nende kurwatus, ja Hans ja Laur hak-
 kasiid õigust noudma omma laste ja perret-
 tega. Seddawisi Jummal ello-waewad par-
 randab; sest surm on ello tõstja ja ei mitte
 ello rikkaja. Sepärrast punnusiid nemmad
 ka weike Jürri haua-risti ümber ühhe pae-
 la lilledest, ja kirjotasid selle risti laua
 peäle:

Kemast lilled õitsewad,
 Agga pea närtsiwad;
 Armastusse mällestus
 Reigekindlam nimmetus;
 Surm meid siin kül kurwastab,
 Täewas jälle rõmustab!

17.

Jut on se Koroke, Öppetus on se Jüwa.

Jüba Leoke kulutas kewwadit. Pardid
 ja Luiged ja Kurred joudsid taggasi, ja ig-
 ga Loom ronnis talwe-pessast wälja, Suit
 terretama. Keik weed wa-usid alla, ja ifka
 soemad ilmad hakkasiid tullema, ning Ma il-
 ka rohhelissemaks minnema, et monnikord jo
 särgi wäel wois tule warjul olla, Kuffed laul-
 sid helledama heäleaga, ja Päsöke lendas kui
 Peiopoiois kes Saja tullemist kulutab. —
 Siis läks Kadri ühhel Pühha-päwa õhtul
 Sare Jürri perrese. Sest Wannemad ollid
 sõbrad, ja ka nende Lapsed.

Agga senna perrese juhtus ka teise wal-
 la Jaan woõraks. Kül ollid selle Jani
 Wannemad temmale mitto tüttart ennesele
 Minniaks nimmetanud; ifka ta weel arwas,
 Poismehhel wähhemat murret ollewad. Om-
 meti müüd tulli teine nou: Sest ta näggi
 Kadrit, ja kummagi südda tundis teise kuts-
 mist. Siiski ei wiwind Kadri seõna jäma-
 ta, waid läks pea jälle foio.

Ugga et kül Jaan sedda murretsema jäi, et Kadri ni ussinaste ärralainud, wottis ta siiski möttelda: kas ehk ollegi ni wagga kui peält näitab, sest mitto assi kulla karwa — ja küsis omma Jäsa de, Sare Jürri naese käest, mis head ehk alwa ta temmast pididi teadma? Ja se ütles: ei sedda last woi laita: mul on temmast rõmo ni mitto kord kui tulleb, sest temma meel jühhatab ka minno laste meelt. — Need saanad wa:usid Jani süddame pohja.

Jubba talw orras laenetas ja rohhi katis keik kohhad, et kannapoeg ja kannagi kulli eest warjo said. Jubba ditses Tomi kas ja Pihlakas, ja keik suggu lilled teggid heina ja karja-maad kennaks. Igga lehtpu andis warjo, ja keik metsad hellisefid Linnude heältest — Siis tulli jälle Jaan ühhe laupäwa õhto willoga, kui õpik ja Rääk hüüdsid, omma Jäsa õdde waatma. Ja kui ta seäna küllasse sai, näggi ta Kadrit, wet kaewust wotwad ning ütles, möda minnes temmale, tedda terretades: anna jua Tekäiale. Ja Kadri andis temmale jua omma puhta kappaga. Ei ma sedda kele-kastet ellades ei unnušta! hüidis Jaan, kappaga tagasi andes. Ja Kadri loi silmad mahha, üteldes: ärra pilka alwa an-net; winnas wet peäle ja läks koto. Ugga seäna perresse, kus ta Janit teadis ollewad, ta ei lainud

mitte. Sest ta arwas: kui temma südda nenda minno pole weab, kui minno südda temma pole, siis oisib temma mind, ja se tüdruk ei maksa middagi, kes jookseb Mehe wasto.

Jubba rufki põllud suitsesid ja heina Loogpandi sauses. Jubba masikas olli walmis, ja kaarlad jäid maggusaks ja poesa-marri hakkas punnama, ning päike keik taewa-alust kui saunaks sõendama. Siis ütles Pühapäwa homikul Jaan: tänna lähhan jalla Kirrikule; sest Lojus on aastand ja himmustab hingamist; ka on ilm jälle selge wihmast mis odra aiab loma, ja pallawat on pehmitand. Ugga kui ta Kirriko liggidale sai, juhtus ta Kadri seltsi, kes teiste Kullalistega ka jalla seäna läks. Ikka olli hea, mötles Jaan nüüd, et armo heidsin Lojusse peäle, sest se eest kõnnin temma kõrwas. Siiski nad ei räkind wiit sanna. Sest kerge innimenne kohhe walmis jutto aiama, agga aulik lööb kartma. Ommeti lõppes te otsa, enne kui tahtsid.

Ei wahtind Kirrikus Jaan Kadrit, egga temma Janit, waid kumbki panni õppetust tähhele lauldes ja kuuldes. — Tõeste! Jummal Koiad on mitto innimesse melest ni alwaks sanud, et igga Diglane kõrtsis tasasem on. Ja ommeti ka nemmad tahtwad, et Jummal neid peab hoidma — egga

olle neilgi neist abbimeest surma häddas, kui Sedda. Oh, kelago igga Wagga nifugust dällust! — Ei olle tarwis, et ta sanaga nomib, sest temma waggabusse tödde maksab ennam kui janna ja juhhatab jo, nenda kui temma kawwalusseta ello se künal on, mis keigepimmedamad pattonurgad walgeks teeb; sest kes julgeb seal patto tehha, kuhho õige innimesse film ullatab?

Agga Kirrikust wäljaminees pallus Kadri emast ühhe naabri naese wantri peäle, ja sõitis temmaga ärra. Ja Jaan jäi agga ümberringi waatma — mõtteldes: kuhho ta ommeti sai? ehk on jo teise pärrat, ja lööb sepärrast minno eest ärra! Sedda kartes, ja nenda isse enneses räkides, läks ta üksi taggasi, igga muud seltsi kõrwale jättes. Agga omma Wannemattete räkis ta omma luggu.

Jubba tuul aias ülle ruffi: kõrre ja odra pea langes kummarkulle, ja talw: orras toufis werre karwa. Jubba rehhe suits kuuwatat uut willa, ja hõne sde rõmustas Wäljaliste süddant. Keik linno potad hakkasid emma surusseks sama, ja wars ja lamba tal emmast lahkuma — Siis juhtus Kadri kord Karja Korralsseks. Agga Jani hobbone olli sel õsel ärrakaddund, ja temma sedda jo warra homnikult takka aiand — ning, rahwa juhhatamist möda, ifka liggemale Kadri kül-

la post sanud. Ja, ennä! Kadri istub ühhel pool põesa ja kuddub kinnast, ja hobbone sööb teisel pool. Mollomad otsin! mollomad leian! hüdüs Jaan sure rõmoga; ja Kadri ei näinud tedda mitte enne kui ta selle heäle peäle loi waatma, ärraehmatand keik, aino üksi olles: Sest Karjane seisis hopis teisel. Jaan räkis temmale kohhe omma hobbose luggu ütles, ning ütles sesamma jonega: et Jummal mind seddawisi sinno jure juhhatand, siis kule mõ süddame nou: sa said armsaks mõ melest esimesest otsast kui sind näggin — agga mis Sinno südda ütleb?

Kadri kostis: rägi sedda minno Wannemattete, sest ilma nende teadmatta ei tea minna ühtegi — ei si in sünni sest räkida. Siis panni Jaan wäljad omma hobbose pähhä ja ütles ärrasoites: Aidetud olgo Se, kes sind on lonud!

Agga ni pea kui Kadri koiu sai, ütles ja emmale: ei olle ma tänni weel middagi omma Wannematte ees warjul piddand, sepärrast tunnistan, et tunnaeile, kui kaja hoidmas korral olli, teije walla Jaan, omma lojust otsides, minno jure juhtus, ja sesamma jonega mind ennesele abbikasaks küsis; agga ilma teie teadmatta ma ei annud temmale ühtegi otsust weel, et mõ südda kül temma pole on. Siis kostis moistlik em-

ma: egga meiegi nisuggust Meest sulle ei kela: ommeti kallimaks ta melest said, et Wannemattete andsid sedda au. Sest igga Wannem naab omma lapsse pärrast mitto waewa, ja ei tahha muud tänno se eest, kui et lapsse käsfi hästi käib.

Jubba leht-pu olli omma kattet mahha heitnud, ja ükski lind ei laulnud ennam temma oksade peäl. Keif rohhi olli jo närt-sind ja Karjane ja Lambolinne wärrisefid metsa-tulle paistel. Siis tullid ühhel laupäwa õhtul kaks Meest ratsa, senni kui Kadri isä aue. Perre koerad haukusid ja teis-te perrette koerad tagga järvel, et se jut koh-he ülle kulla weres; sest Ku paistis otse kui künal ja Jaan ja temma Isä-mees ollid need kaks Tulliat. Kadri südda loi kema, ja temma Wannemad wotsid nende terretamist ja nende winad illusaste wasto.

Jubba kandsid keif jäed ja järwed, ja lumme ford kattis orrud ja määd. Kus wanter sõitnud seal aias niid reggi ja saan, ja kus lamba- ja kitse-tal hüppand ja han-ne-ja pardi poeg oiund, seal seisid niid süggawad hanged; ja kus lapsed palja jallo mängind, seal mõus kuub ja kassokas, et roigas agga praksus ja seinapall pankus. Sel õhtul wasto pühapäwa, kui keif tähhed hilgasid, tullid Jani ja Kadri pulma Boorad Peio ja Peio kotta kokko, ning leidsid seal lauad

ja lauapeälst walmis, et keif rõmoga mag-gama läksid.

Agga kui teisel homikul Peio poisid kulu-tasid, et Kirriko pidid minnema, siis ütles Jani isä: enne kui selle pühha tele lähha-te, tahhame Jummalat palluda, et Temma Ingel meie Lastega olleks. — Istusid siis Keif mahha, ja temma laulis nendega sed-da laulo, mis selle Publi-katekismusse ra-matus mis õnnis Oberpastor Winkler, kui ta weel Jürri Roggodusse Oppetaja olli, walmistanud on, 240 lehhe peält leitakse ja seddawi hakkab: Ma tahhan üksnes Jum-malast u. t. s. Ja kui se luggu sai laul-dud, tulli Jaan omma Wannemattete jum-malaga jätma, ja nemmad õnnistasid tedda. Ja temma auwäärt Isä ütles: sago sinno lapsed nenda sinno wasto ollema, kui sin-na meie wasto olled olnud! ja Keif ütlesid õhlaes: andko Jummal sedda õnne ig-gaühhe Wannemale! Ja niid läks Jaan selle waimo-kilbiga katterud, omma hobbose selga, mis jo hirrus ja kargas, ja Peio-poisid teine temma teise pole, ja Saiawannem ja Sajaselts nende järvele, et lummi karjus ja labja raud plaksus.

Ka Kadrit saatsid temma Wannematte õnnistamisled Kirriko; ja weel, kui ta om-ma Saatjatega Kirriko sisse astus, paistis temma näo peält temma süddame täuno se

eeft iggauhhe silma. Sest pühhad tundmis-
sed toujewad süddamest ja ligutawad igga-
ühhe Teise süddant, et Kerge-meelinnegi tö-
sifeks jääb. Ja kui Sajawannem Peigmeh-
hega temma pinki etta astus, tedda Altari
ette wima, andis ta wärrisedes Peigmehhele
kät, ja läks temmaga Laulataja ette, südda-
mes Jummal pole õhkades, ning keik tem-
ma Saatjatte süddamed ollid pälwele.

On ka laulatamisse aeg üks suur aeg; ja
se Armastus mis seal tootakse, peaks ello ot-
sani mele jäma. Sest kas mõnnufamat ab-
bi olleks Jummal woinud innimessele lua,
kui sedda abbi, mis Ta abbielloga on sead-
nud? Mis Teine siseteni on Teise kasso
— agga mis Teine ka:utab, on ka teise
kahjo. Temma kõrwas hingad Sa om-
mast murrest ja waewast — Temma se on,
kes Sinnoga nuttab, kui Sa nuttab, Sin-
noga rõmustellob, kui sa rõmustelled. Tem-
ma se ou, kes Sind mahha ei jätta So
wiimse wallo sees. Temma se on, kes Sind
juhhatab. Kas so südda kannatab, ni sug-
guse Seltfiliisege wiha piddada? Sepär-
rast leppige ikka lohhe ärra kui riid wahhest
touseb ja mõttelge warsti, et se teie keige kal-
lim Heateggia on, kellega wahhendate ning sa-

ge siis igga leppimisse järrel weel kallimaks
teine teise melest.

Sest abbiello-armastus ou Taewa-siddem,
ja punneb meile igga west rõmo, annab sul
koddust ja wäljast rõmo jo siin. Olle se-
pärast Jummal maia-piddaja seddamisi, et
kui Temma Sind kutsub, arro teggema
Sinno Maia-piddamissest, Sinno Abbi-kasa
siis ja Sinno Dummased Sind takka leinama
jāwad, ja nende suud kinni sulluwad, kes
Sind wihtawad; sest ei woi Se iggauhhe
tahtmist tehha, kelle hinge peäl ammet sei-
sab. Igga õige innimesse hing touseb, kui
temma ihho wa:ub — ja temma Niimmi
touseb temma Hingega.

Nuttust kaub ello kārra,
Kätki woitleb Hauaga.
Kahwas kaswas, õitseb ärra,
Tulleb, lähhab seisematta.

Seenna, tänna werri weab
Kui ta meie sonntes keeb;
Onnis, kes keik nenda seab
Et woit waggadusseel' jääb!

Geft, mis kadduro fiin meil näitab,
 Teise ello jour on se;
 Wagga ello waimo toidab,
 Patto rõõm on ürrike.

18.

Kes telsele auko kaewab, langeb
 Jõse sisse.

Ükskord ellas üks rikkas Praua, se olli
 ni haige, et ükski rohhi ei aidand. Agga
 temma perre ei tahtnud, et ta pidbi surrema.
 Sepärrast kulasid nemmad überkaudo nisug-
 gust ma-arsti, kes tedda ehk ommeti terweks
 teeks, ja kaks sullast läksid diere seks wälja,
 nisuggust Termeteggiat üllesleidma. Kuulsid
 ka, kui tükki maad ollid käinud, sesuggusest
 räkitawad kelle nimmi dõldi Carens ollewad.
 Agga ei ükski ostand muudwisi temma jure
 juhhatada, kui agga sedda üteldes, et ta
 tagga metsas ühhes hurtsikokesses, üksi aino
 naesega, kui wanna waene, pididi ellama.

Sedda juhhatamist möda, ja selle otsimis-
 se wallus tullid nemmad ka nisugguse hurt-
 sikokesse jure, kus üks wanna naene ukse
 walges kehras. Terre, wanna moor! ütles-
 sid nemmad. Terre seia tullemast! wastas
 teine. On Meeft ka — woi ellad üksi? küs-
 siwad nemmad, ja wanna Moor wastab:
 egga ma mehbeta fiin metsa lanes ei ella. —
 Mis so mehhe nimmi on? küssiwad jälle;
 ja wanna moor küssib wasto: mis temma

nimmest tahhate? — Ikka temmal nimmi on? ütleb üks neist sullastest, — Kurja nouga meie sei a ei olle tulnud. — Temma nimmi on Larens, wastas ta siis, — mis temmast tahhate?

Jubba nüüd sai Meeste südda rõõmsaks. Eht sinno mees on seamma, kellest döldakse, tedda keige nurjatomad többed suutivad ka-utada? ütlevad nemmad, meie olleme ühhe rikka, hea Praua sullased, kes ni haige, et keigetargem nou ennam ei ullata; eht sinno mees se abbiandja on? Wanna moor naeratas ja kehras peäle. — Jälle küsivad: Kül temma ikka se on, sest teddagi nimmetakse Larens. Wanna moor lööb tössiseks keik, nenda et wol seisma jääb. Siis jälle nago unnest ärkand, temma kehrah, wait olles ja ikka weel mõttes. Ütle agga Jah! eht Ei! palluvad nemmad jälle. Siis ommeti ütles ta: Kui tahhate tedda arstiks wotta, egga miina kela; agga ei temma heaga tulle. — Miks siis mitte heaga? küsivad nemmad. — Sepärrast mitte, et muudo temma abbi ei mõo, temma wastab. Üks sullane pistis kohhe selle sannume eest Kubla tükki temma peusse. Agga wanna inimenne lükkas sedda ärra ja ütles: mitte tinga enne, kunni ommad kunstid on teinud. — Oppe ta meid, kallis Wannake! ja näita meid temma jure! pallused nemmad nüüd. Wanna

moor langeb jälle mõtlema, ikka peäle kehrades ja silmad hõbbe-tükki pole. Sest kül temma rahha-ahne südda olleks sedda wotnud, kui ta ei olleks kartnud, et se tigge nou, mis kohhe mehhe wasto temma süddameesse loi, temmale siis suremat süüd teeks. Agga sepärrast jälle, et ta sedda ei wotnud, kaswas sullaste lotus ja sedda ennam palusid nemmad tedda, et na neid piddi juhama.

Minno õppetus on se, ütles ta siis wiimaks, te ta omma abbi mitte ei tohhi ülles tunnistada, enne kui keppi wallo tedda sunnib, kes temma abbi tarwitab, peab sepärrast temma reied senni mõõtma, kunni ta lubab, kasa tulla. Sesamma jalg-te juhatab temma jure, mitte kaks sadda sammo siit, kus ta õige praego poesa warjul puid rainub. Tsehke nüüd mis tahhate — ei ma ennam lausu musta egga walger. Need sammad olid persikad kül — liati sel, kes abbi otsib.

Kül süddame tiggedus aiab mitto inimest ka sellele kurja reggema, kes temmale head teeb ja unuustab omma wiikka toius keik armo ärra mis ta on sanud. Kas parremat Heateggiat wois Wanna moril olla, kui temma mees? ja ommiti ta fandis ommas süddamees sepärrast tem-

ma peäle wiſſha, et ta temnaga mitte kure ja nauſſe ei heitnud, ja ei piddant ühtegi luggu ſeſt abbist miſ temmal temmaſt olli.

Waene Larens kaſſus õige ſel aial, kui niſſugune kange kõhhuſ temnia peäle moisi teri, omma ad-wirna taiſ ſada, et ſe lãbbi eſt naeſe wiſſha põraſt; ſeſt temma olli eiſeſt weel temma kange hirmo al nende mun-nade pãrraſt, miſ wanna moor õſel kulla kanna peſſade ſeſt olli wotnud ja temma üllebrãkünd. Raiuſ ſepãrraſt niid ello po-leſt peäle, ei miud kui kaſſoſi rãbbal ſeſgas, kui ühhe korraga need kaſſ ſullaſt temma ees ſeiſmaſ.

Kaſ ſinna olled ſe tarf mees, kelle nim-mi Larens? küſſiwad nemmad, tedda terreta-des. Larens õi mo nimmi, agga teine õi-go tarf mees ja ei mitte minna, waſta-temma. Meie tarwitame ſinno abbi — tulle meiega, ütewad palwe heãlega eſſite. Kõh-ho pean tullema? küſſib temma. Üht ſuurt prauat terweſt teggema, waſtawad nemmad. Kui parremat abbi ei olle kui mind, ſiis par-rago Jummal ſedda ſurust, koſtiſ Larens. Kaſ tulle, woi mitte? küſſiwad niid — — Mis ma tullen — ei minna tulle! ütles ta, ja hakkab jãlle puid rauma — ja nem-mad keppidega temma rived mõõtina, paats ja paats, ja jãlle wahhel küſſides: kaſ tah-had tulla? ja temma waſto: mitte! mitte!

ja nemmad ſiis weel libbedamiine tagguma — üteldes: meie peſſame ni kaua, kui pead tullema — et mets laſſuſ, ja wanna moril, emalt ſedda uãhha, hea meel olli, iſſeennes üteldes: waat ſe kullub ſulle ärra!

Kõhho ſe waene Larens ſiis peäſiſ, kui piddi, kiſſendades ja nuttes, ütlemã: jah! jah! ma tullen — wige mind kõhho tahhate.

Wõtiſid tedda ſiis kõhhe omma kaſa. Ja ni pea kui agga ſanna ſeſt hakkas ligutama, et ta ei keddagi weel terweſt teinud, kargasid kõhhe keppid temma pihte.

Agga kui ſenna ſaid, kuſ ſe haige Praua olli, touſiſ teine luggu. Seſt ſelle Praua hing ei teãdnud ſeſt middagi. Wõtiſid ſiis kãtte tedda, kui ühhe woerama umkelist ar-ri, kelle te ſeãlt nago juhtund mõda miina temmale nimmetada, armades, et kui ta ag-ga, ommad lauſumõſſe ſannad ſaakſ ütelda, teine jo ſeſt abbi ſaakſ.

Agga pitka habbemega ja nende wanna riettega ei nad tohtind tedda Praua ette wia, aiaſid ſepãrraſt temma habbet ärra, ja pan-nid temmale õnſa Herra hõbbe-treſſidega ri-ded, miſ peäle kolmkümmend aastat kappiſ rippund, ſelga, ning ſeãdſid temma juuſjed mitto tokki, keiſ lãbbi ja lãbbi pudertud — piſiſid keppikeſi temma kãtte ja õnſa Herra kulb-treſſi kũbbarat temma kaenla alla.

Agga keiſ allumõſſed rided jãtiſid nemmad

wahhetamatta, sest Praua haigus olli nenda tõusnud, et neil sedda aega ei olnud. Ka olli temma kehha muudogi rammokas ja müüd selle arstiks-samisse labbi weel paksmaks paisund, et nisuggust riet, mis temma jalga sündis, seal ei olnudgi; lootsid ka, et nende Haige sedda ei piddand tähhele pannema, ning kelasid temmale wägga ärra, mitte ühte saanna Praua kuuldes räkimast — wemlad kohhe walms, kui teistwisi teeks.

Kui naer lippus iggauhhe peäle, tedda nenda wälja-ehhitud nähha; siiski ei ükski naernud, Praua pärrast. Ommeti lust olli wadata kuuda ta seal seisib, filmad wõeroti wemlatte pole.

Agga ni pea kui Praua tedda näggi, hakkas ta, ni haige kui ta olli, nenda naerma, et sest üks kaswias, mis temma rindus olli, tahti läks, ja ni palju mädä ja werd wälja aias, et ta hakkas läkkatama.

Nüüd ükski enim ei pannud sedda Arsti tähhele, sest iggamees tõttas Haiget airma. Agga seänni lippas teine minnema — ikka möda teed joostes — ja ta wahhel taggasi wadates, kas Arsti-teggiad tagga järrel olli, kühbar, ja leppikenne käes, et jännes mitte kergeminne jallul — ni kaugele kui metsa sisse sai.

Seält juhtus ta omma moisa Kallalistega kolkko, kes linnast taggasi tullid. Ei ükski

neist tedda enim tunnud, sest kulsma pärrast olli temma sedda uhfet kühbarasti pähhä pannud. Agga ommeti, kui ta neile keif ommad willetsused ärraräkinud, tundsid tedda keif, ja siis olli nisuggune naer wäljas, et monni püsti jallal tahtis surra.

Ei temma ennese naenegi tunnud tedda, ja esite healest wottis ta üles, kes ta olli. Agga need uhked rided aiasid kohhe hirmo wanna mori sisse. Sest ta loi warsti kartma, et nende labbi keif piddi ülestõusma, ja müüd ta mittokord nuttes kahhetes, sedda tiggemat pussi mehhele ollewa teinud.

Seddawisi ikka on: mis inimenne wihsa toius teeb, temma taggajärel, kui tullist odda, süddames kannab. Sago sepärrast igga Tigge, kes sedda jutto loeb, targaks ja parandago meelt! sest temmagi meleparandamisfeks jooskes se jut.

Hea melega olleks ta need rided ahjo wihsand; agga, kui neid takkapärritakse, arwas ta, siis keif, mis ma, õiget wisi ja kühwerat wisi ennesele korjand, ei ullata ärra, sedda tassuda, ja selle ahvastusfega ta hakkas müüd keif ommad pattud tundma: Kui mitto nuttis, minno halledusse peale lotes, minnole omma murret, ütles ta isseennesele, ja minna pörasin temmale selga, rõdmo jutto agga armastasin — nüüd ollen isse murre; — kui mitto waest, lükkas minno südda minne.

ma, ja ma lasin sedda passokest ennemiinne ärrahallitada; — kui mitto hilpo maddanes kirsto, ja ma ei raatsid sest omma lastelegi anda — nüüd ehk isse pean armo palluma; Kui mitto wagga innimesse kitust närris minno kele-hammas purruks, ja kui mitto ilmašitale ollen minna melehaigust teind — kuhho nüüd mo ennese nimmi saab? Dmmast šobrastki ma tagganesin kui ta mitte minno nousse ei läind ehk minno uhkust ei melitand — nüüd wanna Larenski jättab mind mahha, ja ma pean omma ahjo puid isse raiuma. Nenda nüüd keik üllekohhus tulles kätte!

Hopis teine luggu on, kui öige meel juh-hatab — langego siis keik ma-ilm peäle — ifka rahho jääb šiddamesse. Agga Patto-tenia rahho ka-ub kui jää-sein päwa paistes, ja temma šüdda nörkub kohhe kui waewa on. Sest šuremat risti wanna morit tännini ei olnud kui sedda, et ta Larensi nähhes ei julgend pettust aiada ning temma kuuldes ei tohtind wassetada, kartes, et temma wanna Diglane sedda wäjaräkiks; šepärrast temma ka sedda risti, mis nüüd näitis peäle tullewad, jo emalt ei suutnud kännatada.

Tulli ka wanna innimessele tuska kül; diete nago olleks moištnud sedda ette karta. Sest monne aia pärrast juhtus Larens nende sul-lästega kofko, kes tedda arštiks toštnud.

Šubba wanna mees tahtis, tedda nähhes metsa minna, agga teine piddas tedda ja räkis temmale keik mis naene teinud, ja kuida Praug se naero läbbi olli terweks saand, ning temmale nüüd se eest nelli tundrit rukkist ja nisamma paljo odre igga aasta, ello aiani, piddi andma, ja önsa Herra rided, wieküm-ne rubla wasto, taggasi wotma.

Ššimesi korda sai Larensi šüdda wihsaseks naese peäle, sedda kuuldes; agga se willi ja rahha leppis tedda jälle ärra. Dmmeti olli ta ni tark, et ta pallus, sedda temma weñna, Malusse Šürri jure šakkitada, ja ei lau-fund mitte šanna sest naesele. — Sest temma tüttar olli weñna jures tenimas, ja wan-na moor ei šallind, et mees šeñna päwagi tööd meleheaks teggi; ja sedda šepärrast, et ta woeras-emma olli. Agga Larens armas-tas sedda tüttart wagga, ja lubbas nüüd keik wennale ja omma tütrele.

Šesamma temma wend, Malusse Šürri olli isse öiglane mees: agga wahhest ka nal-jakas. Šepärrast ütles ta weñnale: natto-ke pušši peame temmale wasto teggema, ja se eest jägo minno öšsa sest temma heaks: Anna tütrele kaks tündrit rukkist ja kaks tündrit odre, ja kaksšümmend rubla. Šeist ni paljo wilja ja kolmšümmend Rubla pea isse ennesele, naesega ellades. Sest waesust ning rikkust temmaga jaggada olled laulata-

misse jures tootand, ja õiget meest ei lahhu-
ta muud kui surm. Omneta ei pea sinna
temmale veel ühtegi ütlemä, sest temma ei
pea omma õsfa ka mitte wallota sama.

Et wanna moor ni pahha woeras-emma
olli, kutsub neid mo mele, kes head Woerad-
wannemad on. Sest ma tunnen neid, kes
woerad-lapsed perreminne kaswatawad, kui
sihane wannem; ma tunnen neid, kes om-
ma enneste- ja woera-laste wahhel ühtegi
wahhet ei te, kui ehk ka südda omma lap-
se pole ennam weaks — siiski ühte wiisi
õigust keigile moistwad. Mitto woeras-
wannem kannatas sedda waewa, sandi-pear-
ga last luggiaks tehha, ja omma wannem
tuddines ärra. Oh, mehhed! armastage ja
oustage nisuggust naest kui Jummalä ingli.
Ja igga naene, kes nisuggust meest omma
essimesse mehhe lastele isjaks saab, rõmus-
tago temma süddant. Ja lapsed langego ni-
suggune woera-wannema ümber kaela, ja aus-
tago tedda ello otsani!

Mõnne päwa pärrast todi ka se too-
tud willi Malusse Jürri jure. Larentsit en-
nast kasti, kaks päwa pärrast Jami päwa,
õnsa Herra riettega Praua jure tulla, need
wiiskummend rubla sama; sest siis olli Praua
sündimisse-pääw. Agga se juhhatas Jürri
sedda nalja mele, mis ta tahtis heita. —
Zuhuus ka kohhe teisel õhtul, et Larentsi

moor Malusse perresse tulli ühhe teise mo-
ri seltstiks, kes seal maiolistsiks olli. Sest
teised keik, ollid warrule fututud, ja Jürri
ültes, ennast isse ka, jo sel õhtul piddawad
maiale minnema. — Agga ronnis soja reh-
he lae peäle.

Need kaks mori aifasid nüüd wägga mag-
gasaste jutto, ja rüpasid ikka wahhel Jum-
mala wilja seini kui maggama uinusid. Ag-
ga, wanna moor! ei sa kül sedda maggus-
at und mitmel õol ennam ei nä, sest sinno peäle
tikkub praego paljo kibbedam kord, kui meh-
he peäle saatsid. Sest kui Jürri kulis nen-
de juhto-heale ikka maddalamaks jäwad ja
iwimaks hopis löppewad, hüdis ta ühhe pra-
okesse labbi lae peält mahha: Larentsi moor!
— wanna Larentsi moor! tahhad rikkaks
sada? Wanna moor kuleb. — Wanna La-
rentsi moor! tahhad rikkaks sada? hüab ta
jälle. — Nüüd lükkab wanna moor teisi mori
külge, wärrisedes isse, ja tassa hiljokeste
küssides: kas kuled ka? — Teine wastab
nisammoti wärrisedes ja nisamma hiljokeste:
kulen, jah! Wanna Larentsi moor! hüab ta
kolmatkorda, kas tahhad rikkaks sada? siis
naitan sulle rahha auks. Jah tahhan! was-
tab wanna moor, iggine ja lõõstudes. Sest
linno kassa ja korra-ullumist ta ennam kartis
kui Kirja-ahwardamist ja Kirriko-õppetust;
Igga warjo ta piddas tondiks, ja pugges

nurka se eest, ja ommeti julges ta warras: tada seälsammaš nurkaš. Nenda wasto ok: Fast aiab innimenne, kes Jummasa Waimole mitte maad omma süddamesse ei anna. Agga kui tahhad rikkaks sada, hüdüs se heäl jälle, siis pead need waewad peäle wotma, mis minno warrandust so kätte saatwad. Tahhad sedda? Ja teine kostis jälle: jah tahhan!

Panne siis tähhele ja kule, mis so peäl seisab, hüdüs se heäl nüüd: Jani päini on weel kümme päwa — senni pead sinna päwa takka agga söma, ja igga hommiko keik omma ihho wärske nõggettega kõrwetama, ja ommeti sel päwal kui sa ei sö, omma jägo waestele andma. Agga weel küsün sinno kääst: kas tahhad need waewad kanda? weel woid sest lahti lüa! Keik! Keik tahhan kanda! kostis teine, ütle agga kus se rahha: aul on.

Siis wastas se heäl: meie kulla otsas, õhto pole minnes, keigesurema kiwi kõrwas, kulla tännawas, pohja pole sedda kiwi, kui sa Jani õhtul kolm jalga mulla sisse ue labbidaga olled kaewand: Agga kui üksford teggematta jättad, mis ennese peäle wotsid, siis ka:ub se rahha ja so omma warrandus ka. Need wiimsed sanad, et temma endinegi warrandus wois kadduda, kippitasid wägga temma süddames, ja

ta olleks warsti sest taggast löönd; agga kaub olli tehtud. Ommeti ollid mollemad nenda õimafed wina rüpanisest ja rahha:augo mõttest, et kui unni olli lahkund, nemmad isse mitte selgeste ei teadnud, kas se neile unnuist olli näidetud, woi kas se mu wirastus olli. Siiski wanna Larenfi moor, kelle südda agga rahha järrele himustas, ja ka omma wanna warrandust tahtis hoida, ütles wimaks: meie olleme sedda mollemad kuulnud, ei minna peäse teist: wisi ennam. Ja teine moor, kes ka lotis õssa sest sawa, kinnitas tedda wägga, selle nou sisse jäda. Seddamõda hakkas ta weel selfammal päwal ommad walnüstamisse waewad kandma — kõrwetas ennasit nõggestega ülle ja ülle, ja ei sõnud enne kui teisel päwal. Selfammal teisel päwal soitis temma ka linna, sedda nut labbidast ostma. Agga temma õmnetusseks juhtus ka se, et ta monneks silmapilguks üksi poe sisse jäi; sest seni wottis temma ühhe labbida, ja peitis sedda omõda põlle alla; agga kaupmees tundis sedda kohhe waia, ja wiis tedda Sundja juure, kus tedda kurjaste rogit. Kui ta kohhe omma süüd olleks tunnistand, ehk siis temmal olleks andeks antud, agga ta salgas nenda kui ikka. Siiski õstis temma sedda, ning kõrwetas ennasit nüüd iggapäaw nenda, et tal wimaks rahho ei õinud mitte mats ega

ga puus. Ja päwa takka sai üks waene temma sömisse ossa ennesele.

Ei sedda moisinud ükski ärra, kust se tuli, et se wanna korwa süddamega inimenne, ni heldeks jäi. Ehk ta näab omma surma ja parandab meelt, ütles monni, ja tei kiitsid sedda. Nenda näitab mitto, meelt parandawa, ja se ei olle ommeti muud ühtegi, kui et temma kawwalus agga panned temma seestpidiise kurjusse ümber waggadusse munderi, ja seddagi ni kauaks agga kui temma kasso nisuggust warjo tarwitab. Kui mitto õige inimessse tösisst waggadust rõhho: wad nisuggused nurka. Agga iggawenne kättemaksja wottab iggawenne ennese süddame seest sedda tunnistust wälja, mis meie iggawest rahho kinnitab ehk ka:utab.

Sepärrast: kui inimesssed sind kiitwad, ja sinno ennese süddame tunnistus moistab sind selle kitusse al hukka, siis ärra sa ellades uhkeks selle kitusse pärrast, waid noua sedda takka, mis sind, hinge heites, weel rõmustab. Sest igga teine rõõm on kui maggus surma rõõhi — maggus suus; agga polletab siiskikonda.

Waesel Larensil teggi seluggu; keigesuremat waewa sest wend ei ütlen temmale sest ühtegi, ja piddi ommeti ka igga teisel päwal sõmata ollema.

Sest wanna moor soi iggal teisel päwal

sedda rõhkeminne; ja katsus sepärrast sedda; mis waesed kullutasid, se läbbi siise sada, et ka mees sõmata jäi. Ja kui teine sepärrast torrises, ütles naene, et waesed ka temma eest piddid palluma. Ka tahtis Wanna moor, et temmagi ennast piddi kõrwetama, ja taples allati sepärrast, isseenneses üteldes: mis minna üks pean waewa nägema — las tedda ka kibbedust tunda. Agga Wannemees läts enimenne rõõso: puid otsima.

Wanna Larensi moor ja teine moor käisid müüd allati teine teist waatmas, ja aiastid jutto kül honnette, kül aiade warjul ja wanna Larens olli neil õige tülliks. Kuhho pannen agga tedda, kui se suur warwadus tulles, ütles naene mitto kord. Kuhho pannen tedda, kui ma rikkas ja suur olen? eks häbbi tappa mind temma pärrast ärra? Teine moor, sedda ikka kuuldes, ütles siis ükskord: ehk wottad minno pärrast ka häbbeneda! — Mis ma sinust häbbenen, kostis teine, egga meie olle kokkolaulatud. — Woi kas meie sõbrus siis peaks lopma? küsis teine jälle. Pilla! kostis meie moor, kui ma rikkas olen, siis müüdagi meie ennam kokko ei sinni — agga ikka so järrele tahhan kuulda? Eks sa woi ka mind ennesega sureks tõsta? ütles teine siis — agga se sanna peale wanna moor

loi naeratama, ja sedda tundis teine ni kuu-
jaste, et ta selle wiuhaga keigile sedda rah-
ha-augo luggu ja wanna mori uuhkust räkis.
Läks ka wanna moor ifka uuhkemaiks, sedda
liggemale ta Jani õhto pole ellas, Sest kõr-
kus olli novelt jo temma ninna selga aiand.

Agga wimaks tulli se kallis õhto. Wan-
na moor kõrwetas ennast weel õiete — tap-
les wanna mehhega, ja wifas keik sandi-
mad rided õhto — parremad piddi ta mu-
ma, et nedki alwad nüüd temmale ollid;
sest: waestele ma teggin kull jo head, arwas
ta. Ning siis läks ta wasto õõd rahha au-
go kallale. Kaewas seäl ello polest nenda,
et ta mitte ei näinud et keik kulla rahwas
temma ümber jo seisüis — kaewas senni kui
üks wanna kanega ämber kätte tulli. Sed-
da ta kangutas sure waewaga wälja. Sest,
kui kegi tahtis aidata, lükkas ta temma ab-
bi ärra, kartes, et siis temmaga piddi jag-
gama. Ja kui ämber wäljas olli, püdis
ta sedda ärrakanda. Agga se olli wägga
raske. Sepärrast tahtsid keik nähkä mis
seäl sees peaks ollema, wäggise peäle tungides
— ja teine ifka wasto küssendades: se on
minno! se on minno! — Sinnole se ka
jäab! hüdis Jürri se sure kiwwi peält. Ag-
ga näita meile kui rikkas olled, sest kando
ammeti õõdakse, sind middagi ollema leid-
nud. — Teggid siis sedda lahti ja leidfid

sedda äre-tassa munna-kiwwidega täis, ja
kiwwide al uhte puust labba wudrali, ja
selle sees üks suur paber, mis peäle, trük-
kitud wisil, kirjotud seisüis: kes teisele
auko kaewab, langeb isse sisse.

Agga ei ükski teädnud, mis need sannad
piddid tähhendama. Sepärrast ütles Jür-
ri: ei need sannad moista ükski teine kui
wanna Moor isse — kull teine ford selleran
temmale keik ärra. Ehk nüüd maksab mees,
sest nüüd kannab mees wilja sisse.

Nenda touseb Wagga ülleõdhtükko läbbi,
ja üllekohrune langeb isseennese läbbi.

Ehk monni arwab: kuida se wanna moor
ni rummal wois olla, sedda keik uskuda?
— Agga minna küsüsin wasto: kuida om-
meti need, kes patto tehhes, langewad, ni
rummal on? Sest kui mitto neist põlgab
sedda innimest, kelle armastus tedda kelab,
hukka minnemast, ja hoiab selle pole, kes
tedda willetsusse sisse juhhatab — kuida ta
ni rummal woib olla?

Jah! patto kiufatus seisab meie ees kui
marjad, mis künno: paela ette pännakse;
ja kes selle kiufamiisse al langeb, on kui
rummal lind mis paela lähhäb — arwago
ta ennast ehk kui targaks: Agga teine, kes
ennast ei lasse patto noust petta, on tem-

maſt targem. — Kui mitto kõnnib praego hõlpudes ja nõrrib armo-kannikast, kes ſedda enne ſoias rides kãis ja leiwal olli, agga ſiis ikka weel parremat ihhaldas, ja ſepãrraſt ſedda ei moiſtnud kinnipiddada miſ kã olli. Sago niſugguſte lãbbi igga teine targaks kes ſammawisil praego ikka weel parremat tahhab, et ta kũl jo rahhul woiks olla. Seſt murre ja waew on ſiin ma-ilmas iggauhhele ſeltſimehheks — touſko innimenne ehk kui ſureks. Kui ſiis agga niſugune koorm peal on, miſ ſudame kanda, ſiis argo kaſfugo teadmatta kergemat koorma uiksfi, ja hoidko ennast iggauhks agga patto koorma eest. Seſt mitto ehk naerab ſedda jutto, kes iſſe patto odda ſuddames kannab miſ kibbedamat wallo teeb, kui wanna mori nõggefed. — Kas uſſud nõud, et Larsenſi Moor ni rummal wois olla?

19.

Totter ja Tont.

Ma:ilmas ſunnib monda, ja mitto aſſi on wagga immelinne. Seddawisi ſe jut ka on, miſ uſhe ramatoga, miſ kulutab, ſedda juhtunud ollewa, ſeia ſai kirjotud: — Siria:maal, Tamaskuſſe liinas, ellas uiks lulkko-ſep, nimmega Petroni, ſeſamma olli Italia:ma mees ja Niſti uſko; ſelle emmad ſai kolme poiaga mahha. Wannemale pandi ſe nimmi Ramo, teiſele Wilip, ja kolmandamale Antono. Ja need kolmikud ollid nenda uhte nãggo ja wiſi, et teine nãitis otſe kui teine, ning jãid keif Maſſajallaks.

Kui laſſe igga neiſt hakkas kadduma, õpetas iſſa neid omma ammeti peale wãlja, ja ollid ka Mehhed õppintas, ſeſt terrafed nad ollid keif. Agga Ramo ja Wilip ollid kawwala tiggeda ſuddamega — Antono olli wagga.

Kũl ſe waene Antono ſe eest piddi kannatama, et ta wagga olli, ſeſt heãleſtki ei olnud wahhet nende wahhel. Sepãrraſt, kui legi Ramo ja Wilippi wallatufe par-

rast tulli kaebama, katsus agga se neist, kes ussinam olli, Antono rided ennese selga wahhetada, ja siis jäi ikka se wagga Antono ühheks süalluseks. Kui wagga targaste on se siis Lojast seatud, et iggaüks innimenne teist näggo ja wisi on! ja kui Ta wahhest kaks ehk kolm ühhesugguse näo ja wisi peäle lonud, siis teggi Temma sedda sepärrast, et meie sest piddime näggema, mis seggadus siis maailmas olleks, kui keik ühte wisi olleksid.

Ramo hopis koerem olli kui Wilip; siis-ki, kellel koera joned ka, se jääb pea keigepahhema inimesse sarnatseks, ja mollemad teggid seal ümberkaudo ni paljo tulli ja melehaigust, et üllemattelgi ennam ello nende polest ei olnud — sepärrast aeti neid kolme-keste seält lünnast ja maast ärra.

Ramo piddi nüüd omma eddaspiddist ello ikki katsuma, sest Wilipgi ei ussaldand temma kõrwa jada, waid melitas Antonut, ja teine olli ka walmis temmaga kõndima. Agga kui Ramo mitto lünnad ja maad sai läbbi laddund, (sest temma wastane meel ei annud temmale kussagi kindlat asser) siis tulli ta ühte lünnä, mis Smirnakš hütasse, ja jäi selliks senna ühhe lukko-seppa jure, kes selle lünnä allewis ellas. Siin ta ommeti, peält nähhes, nago pöras meelt. Sest omma tiggedussega ta ikka isseennesele keigesuremat wae-

wa teggi, ja et ta küll wagga wäljaõppind lukko-sepp olli, siiski igga Meister kannatas enneminne sandimat tööd, kui et se nisuguse melehaigussega piddi sama tehtud. Siin ta siis puhhuks aiaks seisis, ja padda kandis temma läbbi paljo rahha sisse.

Agga nüüd sündis, et se Meister surri, ja temma lest-emmad wottis Ramut ennesele isandaks, mis läbbi sesamma rikkaks Roddanikkuks toutsis. Keik pannid immeks, et se noor lapseta lest nisuguse Massajallale läks. Sest mis keigeennamiste tedda kihutas Ramut wotma, olli se luggu, et Ramo tö ja takkasundimise läbbi nende warrandus ni sureks figgind: ka olli Ramo omma selli põlwes selle emmanda wasto ikka allandik ja ussin olnud, et ta küll teiste wasto kohhe kargatas. Kurrat õppetab onmad teniad iggapiddi wälja, sepärrast oskab mitto, kes ühhelegi head sanna ei anna, ommeti wagga sannakulik seal olla, kus ta sest omma kasso nouab — agga ni pea kui ükski ennam temma Wastane ei olle, siis on kohhe keik tenima kurjad kumbed wäljas. Nenda ka Ramo nüüd iggaühhe wasto weel tiggendamaks jäi, ja emmandast ta ei piddand koggoniste ennam asja.

Wilip ja Antono ikka weel kõndisid ühhejt lünnast teise. Sest et küll Antono mees

olli kosta piddamas, siis olli ommeti Wilip tedda nenda omma kasso alla sanud, et ta allati temma wastasse melega iihes nous piddi ollema. Agga seddawisi hulkudes juh-tusid nemmad ka senna linna, kus Ramo elas. Ja kui nad teadwaks said, mis ri-kas mees ta olli, laksid nemmad temma kaeft armo palluma. Ei Antono tahtnud sedda, waid tahtis kohhe emale minna, agga mis ta Wilipi wasto sutis.

Woib kul arwata, mis ehmatuſ se Ra-mule olli. Siiski kui ta kohhe mollemitte peusse monned paatrid olleks pistnud ja neid selle abbiga kasknud emale minna, siis olleks keif kohhe wa:unud. Agga sedda temma Ahne ei kannatand, ja aias neid armoro arra, ning kui Wilip ei tahtnud minna, andis ta temmale hopa, ja aias neid tul-lise rauaga paiast wälja. Nenda pat peab keigekawwalama innimesse tarkust kin-ni, et temmagi ei nä, mis ta langemis-ſeks on. Ja nüüd juhtus weel senna kõr-wa, et Ramo selsammal päwal uhte linna piddi soitma, kuhho temmal monneks pä-waks teggemist olli. Sepärrast kinnitas ta wägga kowwaste omma emmandale, mitte kuitwa egga marga neile anda.

Agga ni pea kui Ramo olli ärrasditnud, hallastas ommeti temma emmand nende peä-le, ja wottis neid omma maiasse, ning an-

dis omma mehhe riettest neile piikſa ja ille-konnasi; sest wannad räbballad ollid agga nende ümber. Kas se emmad sedda armo, kiuſte pärrast omma isſanda wasto, neile teggi, woi kas ta süddameſt nende peäle hal-lastas, sedda ei tea ükski muud, kui Zum-mal ja temma isſe; sest innimenne isſe tun-neb omma süddame nou nisammo hästi ärra, kui Zummal, ja sepärrast saab üksford kurja innimesse ennese süddame tunnistus temma keigekibbedam pinaja ollema.

Ramo ei kannud muud karwa riet kui kollast, ja need ollid keif uhte wiſi tehtud, musta woodri ja musta kraega. Sest ta ik-ka kartis, et ta wennad üksford piddid tul-lenta, ja tahtis se läbbi nendest kohhe teist-wiſi olla; agga sesamma asſi kossus diete temma willetjust. Sest kui nad nenda, Ra-mo riertega wäljaehhitatud, parrajaste em-mandaga jutto aiasid, tulli Ramo te peält taggasi, watama, kas ta wennad weel liimas piddid ollema — — emmand sai neid agga keldri, wina watide tahha ärrapeita.

Kul Ramo keif kohhad läbbi nufutas, ommeti ta keldri ei oſkand minna. Siiski wottis ta keldri wotme eest ärra, sest se olli ette unnuſtud, ja pistis sedda omma kallit-ſesse, ning satis omma selli, waitſeld keif linna läbbi otſima, et ta neid leiaks ja kõr-wale sadaks; ja sesinnane luggu piddas ted-

da kaks päwa koldo; sest ta ei sõitnud mitte enne ärra, kummi jehinnane temma sõbber keif linna olli läbbi otfinud.

Iggamees woib sedda tuska arwata, mis sel emmandal nende waeste Keldriliste pärast olli. Ni pea, kui siis Ramo agga ärra olli sõitnud, laskis ta kohhe selle keldri ukse lahti wotta. Agga, mis nad leidfid — mollemad ollid surnud.

Waene emmand! Dimmeti, kui ta sedda mitte kiuste pärast omma mehhe wasto teinud, siis ta südda tohtis lota Jummal peäle. — Agga kui ta tiggedast süddamest mehhe wasto sedda teinud, ja nüüd kui üks Jummal ingel nende ees tahtis näita, kes temma süddame sisse ei selletand nähha, siis närris üks kibbe hambas temma süddant. Sest kui se isse langeb, kes teist tahhab hukka sata, siis wa-utab häbbi ja wallo tedda ennast mahha. Agga selle sure ehmatuse sees tulli emmada mele, et seal liggidel üks totter innimenne olli, kes keif kohhe uskus — tedda kutsus ta keldri, ja näitis temmale neist Surnuttest esite agga ühhe, ja lubbas temmale üht hõbbe rahha — tükki anda, kui ta sedda Tonti (nenda nimmetas ta temma wasto sedda surnut) senna jökke pididi kändma, mis kül wersta maad seal ärra olli. — Sesamma Totter olli üks wägga kange lehhaga mees, agga ni rummal kui õinas,

pihtis siis ka kohhe sedda Tonti ühhe kotti sisse, ja puistas tedda jökke.

Agga kui ta omma rahha tulli sama, wiis emmad tedda jälle keldri ja näitis temmale sedda teist Surno. Ennã, ütles se Totter siis: meie Tont on taggasi tulnud. Mis eest ma sulle siis nüüd rahha annan? ütles se emmand jälle. Siis wottis se Totter sedda surnud ja pihtis tedda omma kotti, üteldes: woi minna pean sinno pärast omma rahhast ilma jama, ja wiis ka tedda jökke. Keif se sündis pimmeda õe ajal, wasto hommikut.

Kui nüüd se Totter mollemad surnud wette olli wiskand, siis ta isse läks sülla peäle waatma, kas se Tont jälle pididi wälja tulles. Agga kui ta nattuke aega seal seisnud, tulli Ramo ülle sülla, sest ta olli jälle tee peält taggasi tulnud ja ommad hobbosed ühhe kõrtsõ jätnud, sepärast, et ta ikka weel kartis, ommad wennad kussa gi seal ollemast, et kül temma keige ustawam sõbber keif kohhad olli läbbi kuland; sest kelle ennese süddames õigus ei olle, ei sel olle ka lotust teiste peäle. Agga kui Ramo senna sülla peäle tulli, olli koit jo wäljas, nenda et Totter tedda wägga hästi ärraselletas, ja ni pea kui ta tedda näggi, olli ta kohhe temma kallal tedda omma kotti toppimas, et teine kui sea porsas ta läes

lisendas. Ja kui ta tedda kotti sisse olli sanud, siddus ta sedda kotti peält kinni, ja wiskas tedda kottiga tükkis jökke, tagga-järvel huihes, „Saab nähha, kas nüüd enam lähhad kändima.“ — ja nüüd jooksis ta emmandale kulutama, mis olli sündind.

Emmand moistis kohhe ärra, et se temma Mees olli, ja tõttas ni paljo kui tal ihho hinge olli, tedda lasta wälja tombada. Kas jälle se armo pärrast sündis, woi et ta wastamist kartis, sedda teab jälle agga se, kes meie süddame pohia sisse näab. Agga kui Namut wäljatombati, tullid need teised kaks ka mäele, ja nüüd ollid seal ühhe korraga kolm Namat pitkali maas. Ei sedda immet moistnud ükski ärra, kui emmand, sest seal ümberkaudu ei teadnud ükski weel midagi Namu wendadest kui agga Sel. Ka olli se emmand kohhe Tohtrit ja Welskreit senna lasnud kutsuda, ja need arstisid neid keif kolm jälle ellama. Sest ni pea kui Namu kot sai lahti seutud, hakkas ta kohhe likuma — ja need teised kaks, kes seal keldris, nälja ja jamo pärrast hakkand wina joma, ja sedda wägga liaste wotnud, said wee sees nago wina kustutust, ja se piddas hinge neile.

Kui nad nüüd keif kolmekeste jälle jallul ollid, widi neid Rae:hone peäle, ja Namu emmand räkis seal keif ülles. Agga kui

Namu tundis, et se üllem Pormeister wihsaste temma peäle watis, ja sest kartma loi, keritas ta ennast omma wendade wahhele, nenda kui ta lapse põlwes so teinud, ja nüüd ei teadnud ükski enam, kes se üks, ehk kes se teine olli, ja emmand isegi ei woinud otsust anda. Kutsuti siis ka sedda Tohrit ette. Agga kui se omma kottiga tuli, ja need kolm Massajalga näggi, tahtis ta neid keif omma kotti aiada, et teistel pidamist olli, ja dige hirm mehhieste peäle tuli.

Agga et nüüd ühtegi märki ei olnud, kust woiks tunda, kes nende kolmest se kowwasüddamega Namu olli, siis ütles Kohhus: „Kui ei ükski teie seast selle emmanda mees ei tahha olla, siis anname temmale lubba, teise mehhele minna.“ Need sannad leidsid kohhe Namut ülles, sest nüüd ta warsti tunnistas kes ta olli, sepärrast, et ta kartis, muido omma warrandust teisele jämäst — langes siis agga põlwele mahha, ja kulutas isese keif ommad süüd. Ja nüüd leigati kohhe temma juuste sisse üks märk. Agga temma emmand ei lahtnud tedda mitte enam wasto wotta, sest et ta ni wägga sandiste temmaga elland. Siis ütles Kohhus, sedda meie sulle ka mitte ei kesa, sest temma on wägga sant innimenne. Agga et sa ilma Kohu teadmatta need furnud olled jökke lasnud kanda, selle eest peaksid sa terve aasta wan-

gis ollema, kui sinna mitte ni kohhe omma meest olleksid lasnud wälja tombada — se leppib sind Kohtoga jälle ärra; agga se Totter peab ello aiani sinno kullo peäle kinni sama petud, et mitte muud pahhandust temma läbbi ei sünni.

Kui Namo sedda kulis, nuttis ta halledaste ja ütles: nenda inimenne isse rikkub omma head põlwe! keik olli mul, mis südda kutsus, ja siski ma ellasin isseennese ja teiste waewaks — mo tigge südda taktis ikka weel parremat põlwe sada — ja sedda üteldes kaddus ta rahwa hulka ärra, ja leiti monne päwa pärrast metsas rippumast. Agga temma põues ollid need sanad, mis ta ühhe pabberi peäle olli kirjutand: „Kui meie südda kurri, siis tehko Jummal ehk inimessed meile head, ei se ial mōo meie melest, künni keik meie kääst kaub, siis wast tunneme omma söggedust.“ Need sannad olleksid Wilippi peäle piddand hakkama, agga temma luges neid ja naeratas. Antono luges neid ka ja temma halle meel olli temma silmist nähha.

Antono ja Wilip pakkusid emmast nüüd selle emmanda paiaße selliks, ja se emmad, kes Antono heldet wisi kohhe tähhele pannud, ja sedda märki ommast silmast ei lasnud, wallitses Antonut; ning lastis kohhe temmale ued rided tehha, ja ehhitas tedda

nenda wälja, et iggamees tedda Wilipist, kellele ta keik Namo rided andis, wois ärra arvata.

Antono essimenne palwe emmanda kääst olli nüüd, et ta omma pole aastä palka ette pallus, ja kui se temmale anti, andis ta sedda Wilipile, ja maenitses tedda, ennesele nüüd ka kohta murretseda. Agga se jändas agga nüüd omma rahha ja omma rided ärra, sest tööd ta teggi agga siis, kui keigetibedam nälg tedda sundis.

Hopis teine ello olli nüüd selle emmanda matas — rahho ja hea meel olli igga ühhel, ja emmandal ei olnud ennam murret ühtegi. Agga Wilipi südda jäi kadedaks Antono õnne pärrast, ja katsus keiksuggused kurjad juttud temma peäle tõsta. Ja kui se ei ullatand, läks ta ühhel warratsel hommikul sallaja senna kambri, kus Antono maggas, ja wahhetas tasja hiljokeste, senni kui teine maggas, ommad ridid, temma riете wasio, ja pištis siis agga jälle minema. Antono tousis ikka koido aial ülles, ja ei woinud sepärrast mitte selletada, et need Wilipi rided ollid, mis ta selga panni — ka olli Wilip kohhe patta lainud. Sepärrast, kui Antono tulli, ei olnud temmal enam seal asset.

Wennike, mis sinnul teggemist siin? ütles Antono, kui ta Wilipit ommast paiaße

leidis. Olled sa melest ärra! kostis Wilip, efs ma ei olle ommas paiaš. Sinna olled melest ärra, ütles Antono, ja sedda üteldes näggi ta, et temma rided Wilipi seljas, ja Wilipi rided jälle temma seljas ollid, arwas siis kohhe, et ta ösel neid olli wahhetamas káinud. Sepárrast kutsus ta tedda ühhe murka, ja ütles tassa hiljokeste temmale: „kui ma teaksin, et sa meelt parrandaksid, ja sedda kohta kannataksid piddada, ma läh háksin kohhe omma teed ja ei lausuks sanna, sest mind Jummal ikka toidab — Kas wannud mulle, et sa meelt tahhad parrandada? — Oh sinna iggine kawwal, hakkas Wilip selle peäle sure healega naerma, öige minno süddame seest tahhad minno öigust ärrawotta! Koer, wata ommeti selle rábbala peäle, mis so seljas. Antono wastas weel mad dala healega wasto: Wannu mulle agga, et sa meelt tahhad parrandada! — Minna siin nule wanduma? kásendas Wilip, efs ma olle kül head sulle teinud, sest minnota sa ammo jo aia áre olleksid jánud, ja sedda minna se eest nüüd sinno káest párrin! Siis ütles Antono: efs sa karda Jummalat? — Sa isse ei karda Jummalat! wandus Wilip wasto, ollen ma pišut head sinnule teinud? lähme emmanda ette — moistko se meie peäle! — Wennike Wilip ütles Antono jälle, leppime siin — Kas náte kui

ta kardab, surustelles Wilip nüüd, ei nisuggusele maksa armo, tulles agga ärra! ja teised hakkasid ka temmast kinni, ja wišid tedda pool wággise emmanda ette.

Agga kui nad emmanda ette said ja Wilip pišti jalla ja omma palja põlwe peäl kül rákind, kül wandund, siis ütles emmand; „sedda kohhe woib náhha, kes Antono on, sest ni pea kui ma nággin, et ta hopis teine inimenne on kui ta wennad, leikasin ma úksford kui ta maggas, temma ennese teadmatta, ühhe hawokesse temma pihtade wahhele, ja pannin kohhe nisuggust rohto senna siisse, mis sedda parrandas ja ommeti armi játtis — kelle pihtade wahhel nüüd nisuggune arm on, se on Antono. Ni pea kui Wilip sedda kulis, tahtis ta lüppada, teised agga langesid ukse peäle, ja ei lasnud tedda wálja — ka leiti sedda márki Antono selja peält.

Ei olnud armo nüüd ühhelegi Wilipi wasto, ja tedda wídi sellesamma jonega Koh-to ette, kus tedda ello aiani laewa wangi-souajaks moisteti, üteldes: kes sellele raatsib kurja tehha, kes temmale head teind, on jo pörgolinne siin. Agga se emmand láks nüüd jälle Antonole emmandaks ja ellasid mitto ja mitto aastad weel, ja rahho ja armastus rõmustas neid ello otsani.

S p p e t u s.

Jehowa teed on õiged, ja kes õiged,
need käivad nende peäl, agga kes ülleas-
tuwad, langewad nende peäl.

(Propheti Dsea ramato 14, 10.)

20.

Kül pat issegi teeb hirmo, agga
kes holib sest.

Ühhes weikes Einnas ellas üks welsker,
sel olli üks maiapidaja: emmand sepärrast,
et ta isse lest olli — selle jures käis üks
noor meesterahwas, kui issand koddund är-
ra laind. Nüüd juhtus, et se welsker jälle
mõuneks päwaks male olli sõitnud — agga,
müünes, tee peäl tulli ta mele, et ta un-
nustanud, omma rohho kappi wotme eest är-
rawotmatta; kallas kohhe sepärrast taggasi,
sest seal seisid ka kikiwi rohhud.

Senni jälle se noor Meesterahwas olli
selle Perre-emmanda jure tulnud, ja nem-
mad pillasid jälle priiskeste temma warran-
dust — kui teine jo ukse ees. Emmand
sai agga weel road ja winad laua peält
ärä, jo omma selfimeest rohho kappi sisse
peita, ning selle hirmoga ei tulnud ta me-
le, wottit eest ärrawotta waid teggi ag-
ga, kui Issand tuppä astus, nago rõmus-
tama. Sest sai selle issanda meel wägga

heaks — ehk mis süguse leiwa wannema südda ei rõmustelleks ka, kui perre tedda illufaste terretab?

Agga kui ta sedda wotmet kappi ees nägi, läks ta senna, üteldes; selle nurjato pärrast ma taggasi tullin, sest siin on mitto sügust rohko — ja nüüd olli ta kassi jo wotme küljes — woib kü arwata kuida nende süddamed kesid — ommeti ta ei tomband ukse lahti, maid keraš agga luffo ja pistis wottit taško. — Keigesurem hirm olli mul, jäi ta räkima, ühhe rohho pärrast, mis ni kange, et haifust jo sureb. Need sammad läksid kui noa pifted emmanda süddamesse — ja mis teine kappis mötles! — Ei ma nüüd enne ei sõida, kui homme warra, ütles ta jälle. — Kas julgete ni kaua haige peält ärra jada? küsis emmand; ja isšand kostis, et se haige ei piddand ni woimato olléma. Emmand tõttas siis agga, õhto sömist walmistama, et maggama saaks; sest ta lotis, sedda wotmet siis kätte sada — elago teine ni kaua, ehk surgo.

Agga laua jures, sües, fitis Isšand sedda emmandat — ifka weel selle mele hea pärrast, et ta tedda ni illufaste terretand, ja emmand loi, häbbelik keik, kahwatama. Mis teil on, küsis Isšand, keik punna nago sureb teie peält? — Kas annan rohko? ja sedda üteldes, läks ta jälle kappi jure, agga em-

mand passuma, et ta mitte seält, kus kishwt olli, piddi wotma. Anti temmale siis ka teisest kohhast rohko, ja Isšand läks maggama. Ommeti Emmanda filmad ei läind kinni, kinni ta sedda wottit sanud ja siis Noor mees pitis minnema, kui lind kulli käest.

Mitto teine olleks selle hirmoga ei ellades enam tagasi tulnud. Agga kes holib enne, kinni patto rõdm löppend! et arwand nemmad ka, et neil sedda tuška enam pididi juhtuma. Siiski nenda innimenne ifka on: allandil agga senni kui ta kimpus on, ja kohhe walmis keik kurja teggema, kui ta peäs nud, et kül igga pat sesamma rõmo ja kasso läbbi pettab, mis ta tootand; sest igga pat rõmustab agga sepärrast, et innimesse langeminne sedda wallusam saaks olla. Olleks sepärrast igga wastane kohhe omma pattust tagganend, kui ta essinešt korda peäs, ta olleks ammo jälle taewa teed kändind sel assemel, et ta nüüd ühhest patto-tüllist teise sisse langeb, ja ifka kangekaels semaks jääb. Sest Jummal annab andeks neile, kes meelt parrandawad; agga kes patto sees wiwitawad, lähwad patto läbbi hukka.

Jälle juhtus monne aia pärrast, et sedda Welskrit male widi. Agga kui ta nattuke maad sõitnud, todi sedda teed üks Surnud, sedda ta piddi lahti leikama. Sedda ta

Käskis senna furno kambri wia, mis temma enneses maias olli, ja soitis emale. Siiski, kui ta tükki maad lainud, kallab ta taggasi, weel selsammal päwal sedda Surnud lahti lei kama, sest et wägga pallaw aeg olli.

Omneti se furnud ehk jo kaks tundi aega ette joudis, ja pandi ihho: allaste, nenda kui wiis on, furno laua peale, ning weel katteti suur tek temma ülle sepärrast, et ta wägga haifis. Ja ennäh — Isand jälle ukse ees!

Minge! minge! wois emmand agga weel omma Seltlasele ütelda, peitke furno kambri — niug noormees agga weel kojast läbbi joosta, kui teine jo kotta astus, ja emmand kohhe sure rõmoga ta wasto hüab: wägga hea et tullite, sest dige praego kutsuti teid Rae- isandale werd lalkma, kes surremisfes on. — Ma wottan agga ommad parremad ristad furno-kambri, ütles Isand, ärraehmatand keik nende sannumistest, ja põris senna kambri minnema, kui emmand ette lüppas, ja omma seltlast, furno kõrwa tekki alla käskis puggeda, sest isand olli ükskord jo enne kahhe wahhel temma parvast olnud. Se pugges ka kohhe senna, ning teine olli kaäna peäl järrel — wottis ommad noad kappist, ja tahtis jälle minna. Agga dige selleamma filmapilgo sees tulli kegi ütlemä, et Rae-isand jo hinge heitnud. Siis

ma tahhan warsti sedda furnud lahti leigata, ütles Welsker, ja käskid neid furno-tojaid kutsu.

Oh, meie waesed! loi emmand wärrisema. Oh, ma waene! wärrises Noormees weel ennam. Sest ta selletas läbbi tekki aukude nähha, mis tehti, kuidä se weisker ommad noad seadis, omma kue seljast mahha wottis ja furnoseikamisese-üllekonna selga panni — ka ollid jo need furnotojad tulnud.

Agga kui ta hakkas wasfako käega sedda tekki furno peält ärra korima — parremas käes nugga pidades — pistis noormees, kui tuul tekki alt minnema ja kaddus, keik mahha joostes mis ees olli, keikide eest ärra — naer agga süddames ja ei mitte meleparrandamisese nou. Mis se olli?! hüdis Isand. Agga sedda ei oskand egga tahtnud ükski selletada.

Ikka tagga ullemaks lähhäb, ütles emmand pärrast, ei olle ennam digust! omneti meelt ei wotnud kumbki parrandada.

Edeste, Jummal teeb palju head meile, kui ta meid meie ennese patto läbbi hirmutab — kas Ta woib meid tundlikkumal wiisil langemisese eest hoida? Ja kes siis ikka kohhe, kui hirm kaddus, omneti jälle patto-rõmo heale järrel kõnnib, se lükkab Jummalat, ja ei mitte Jummal tedda ennesest ärra. Sest Jummalä armo käed

seiswad, ka keige surema ekkia pole lahti, kui ta omma meelt katsub diendada; agga sedda ennam nisugguse südda üllekohtusse pole weab, sedda willetsam temma luggu saab ollema.

Müüd se jut, emmanda söbrofest se nore meesterahwaga, söstiti ikka waljussamine Tšsanda ette; fest se furno-kambri luggu panni kohhe keif sedda arwama. Agga kas Tšsandale sedda hea süddame polest rägiti, woi rahho rikmisse pärrast, sedda ei tea ükski teine, kui need Nakiad isse ja Jummal. Sest selle emmanda hea põlli teggi mitto temma juggust kaddeaks, ja kaddeus nufutab keif wälja, mis teise rõmo woib kautada. Sepärrast tehko innimenne õigust, ja argo ihhaldago muud, kui sedda, mis õigus annab — siis nufutago kes tahtes.

Ommeiti se welsker weel selgemat märki püdis sada, fest ta olli õiglane mees, et ta kül ommast warrandusfest mitto pudo ja kashhandamist leidis, ja isse ükskord peäle juhtus, kui se noor mees emmanda jures woõraks olli. Ütles sepärrast, et ta jälle male pididi sõitma, agga tulli sallaja taggasi, ja läks omma rohho kappi sisse, kühho ta nisuggused augud uristanud, et ta keif wois nähha. Ka olli luf seddawisi, et sedda seestpidi lahti sai.

Noor mees olli ta seäl, ja emmand pan-

ni parremat roga temma, kui Tšsanda ennesette. Siiski ta sel korral nago tuskas olli, nenda et emmandi küsis, mis tal wigga pididi ollema? — Ei ma moista sedda isse, kostis ta, keif mo meel on ni totter. Ehk kardate jälle furno laua peäle sada? naeris emmand; üttselge agga müüd, ennast haige ollewa, kui jälle peaks tulles, fest temma weddel südda ei tunne müud rõmo, kui terweks tehha: Eks rummalad meie olnud, et sedda mitte ammo jo teggime?

Agga need sannad, et se Welsker nisuggune helde süddamega mees olli, panni sedda noort meest õhkamo wasto temma ennese meelt. Nisuggust woito annab Jummal ilma sita, kui ka se, kes temma wasto efsib, mitte enne omma üllekohtusfest ei taggane, kummi temma üllekohtusse ots tedda sunnib. Sel wiisil ka selle nore mehhe õhkamine pea jälle kadus, et se kül temma ennese süddame tunnistusfest tõusis — ja mis tedda panni õhkama, ta isse jälle naeris, nenda et Welsker ennam ei kannatand, waid rusfikaga wasto kappi taggus, et seisnad põrrusid. Need jälle mõtlesid, sedda ukse peäl ollewad, ja se kartus pillutas keif nende tarkust nenda ärra, et noor mees müüd warjopaika ei nainud, kui ühhe pülijahho astja, kühho sisse ta omma uhke rietega kargas.

Agga emmad isse olli monne päwa ees
 omma sure koki: noa sellesamma jahho astja
 sisse kautanud, ja se leikas nüüd temma
 söbra ihho sisse ni kibbedaste, et ta sure
 healega hakkas karjuma. Ommeti weel
 suremaks läks emmanda ehmatuſ, kui ta
 Jēſandat kappist näggi wälja tullewad. Nüüd
 se ſiggis nende enneſte heaks, mis nad nat-
 tuke aega enne temmaſt naernud, et ta ni
 hea melega terweks teggi. Seſt ta
 ei wäkind selle Jahhoastjalissele mitte alwa
 ſanna, waid parrandas agga temma hawa
 — ka emmanda waſto ta ei lausand ſeſt
 ühtegi.

Agga ſedda heldem ta olli, ſedda wallu-
 ſan tundis emmand omma ſüüd, ja ſeſt woib
 arwata, et temma ſüüda weel mitte üſna
 rikkutud ei olnud; ſepärraſt ka ſeſamma wa-
 lo temma meſeparrandaja ja hinge peäſtia
 olli. Agga noor mees jäi weel üllemeelſe-
 maks, ja ſe õn, et ta kolmatkorda peäſis,
 aiab tedda, weel julgeminne pattud tegge-
 ma. Temma ſüddant kül weel kangem
 patto-õnnetuſ, ehk eſſite põrgo waew peab
 ſullatama.

Ka tüdrukõ meel ſai halledaks ſelle Jēſan-
 da kannatuſſe pärraſt, ja tulli andeks pal-
 luma, ſeſt temmagi teadis ſeſt. Nenda aiab
 Jummal waim innimeſſe enneſe ſüddame
 tunniſtuſſe läbbi tedda omma ſüüd tund-

ma ja ſe tundmiſſe läbbi omma meelt par-
 randama, kui innimenne isſe agga nattuke
 temma juhatamiſſe heält wottab kuulda.

Oh, ſepärraſt tagganege kōhhe pattuſt,
 kui pat hirmo teed! Seſt igga pat rōmuſ-
 tab — agga ſeſamma rōmo ſeēs on on wil-
 leſuſſe iddo. Ja nenda, kuid a need keige-
 kurjemad uſſid ſeddawißi lodud on, et nem-
 mad kollinad tewad, kui tullewad, ſepärraſt,
 et igga loom nende eest hoiaks — nende ka
 patto hirm innimeſt peab ärratama temma
 patto- unne ſeest;

Seſt eſmalt lai on patto te,

Seäl polle muud kui rōmo;

Kül agga pärraſt waewane,

Täis kartuſt ja täis hirmo.

Ja taewa te on eſſite

Järſk, kiſas, waewaline —

Siis ikka ennam taſſane,

Ja wimaks rōmoline.

21.

Patto hakkatus fergem, kui patto ots.

Bõmi maal, Weieri allewis, olli üks Tütarlaps, nimmega Lenora; se maast madalast ei kolband. Kül lapsel juhtwad pahhad wisid; agga õppetus pörab ja parrandab mittokord nenda, et endist luggu ennam ei olle. Ei Lenora pörand, waid jäi tagga tiggedamaks weel, ja rikkus ka sedda head Wanujut. Sest Wanujo olli tännini Leiwawannema sanna kuulnud, keif ilma aiamatta tehhes, et lust temmaga ellada olli.

Nenda ellame üksford taewas. Seäl rõmustab teine teist, isseemest sedda tehhes, mis kohhus on. Agga senna sawad agga need, kes siin ärra ei tüddine, selle peäle wäljadypides.

Wanujo tüddines ärra, ja Lenora wisid hakkasid ta mele pärrast jäma, mis läbbi teine woito sai. Sest, kui Wanujo sanna kulis, naeris tedda Lenora, ja kui ta wastane olli, ehk holetu, siis melitas ta tedda, ja

sega figgisi Lenora koerused Wanujo sübdamesse. Sedda wastasem Wanujo olli, sedda suremaks sõbraks jäid Lenoraga — seist, üksi kõndides, tulles iggawus kätte, ja nüüd olli teisel teisest seltsi. Agga mitto surma rohhi on waggus, kele peäl — nenda on ka kurja innimesse selts.

Kül Leiwawannem weel Wanujut katsus nomida, ja lubbas ka eddespidi temma eest hoolt kanda, kui endiseks innimeseks taggasi piddi pöörma — agga mis nisugune tullewattest asjadest holid, kui se mele järrel on, mis ka; ehk mis Öppet usmõub, kui Nouandia ekstitab — tulgo Ingel taewast.

Keif hea endine luggu jäi nüüd walleks — ei kiitnud ükski ennam Wanujut, ja Leiwawannem issegi, kes tännini mitte alwa sanno temmale annud, ei sanud ennam heaga forda. Siiski ei arwand Wanujo, süüd ennese polest ollewad, waid lükkas keif perremehhe tiggedusse peäle, nenda kui Lenora ta kõrwa fossis. Mioti ommeti loi nago mõtlema, sest igga eksta ennese süddame tunnistus wahhestki aiab wallo, mis läbbi Jummal waim ifka weel pöörda katsub — agga se wa:us kohhe jälle alla; sest wäggise Jummal ühhegi meelt ei parranda, ja kes temma armo kutsmist ei kule, peab patto koorma kandma.

Ei olnud siis ennam ello Wanujoga, ja

Perremees satis tedda temma wannematte jure taggasi, kes tedda maast maddalast auwäärt ollid kaswatand. Mis rómo temmal nendegi jures wois olla. Sest panne Dálat Waggade feltsi, temma on seäl nendasammoti tuskas, kui Waggá Dálatte feltsis. Wanujo hakkas sepárrast hulkuma iihhest kohhast teise, ja Lenora tagga járrel, et wiinne kólbduš temmast pididi ladduma. Sest ükski ei hüüdnud ennam temma peäle, ja ta láks kuhho pat awwatelles, otse kui paat, mis ilma aerota ja türita laenedest saab aetud — ehk, kes Misuggust ka lähháib juhhatama, kes agga hábbematta sanno was-to-lo-eb? sest díge innimenne ei tohtind ta peäle tóssiste wadatagi, siis jo nimna jái nõrko, ja wiikka aias nõo pumaseks. Agga jälle, kes wallatust fallis, olli tal armas — ja need pessid wiimse tinga, mis ta tenimisse aial sanud, ta káest árra, et ride-hilbud agga jáid.

Wanujo! Wanujo! póra weel, ja tulle ta sedda dígust mele, mis enne sinno süddames olli; — kui hea laps tullid pessast wáija! Kurri nou on sind árraeksitand! weel pirab oppetus sinno ümber; sest igga díge innimesse silngi weel juhhatab ja oppetab. Agga Wanujul ei olnud silma egga kórwa.

Nenda móda maid laddudes juhtus ta ühhe kórtso, kus üks Tee-káia ómaial olli,

ja sesamma ligutas, enne maggamist, omma rahha, ning ohkas raskesté. Agga se rahha hellises senna kórtso-allusse, kus Wanujo maggas. — Kas peástama tedda temma waewast? naeris Wanujo Lenora wasto, ja teine kostis, siis ennam ei ohkaks, ja meil olleks rahha. — Kui agga nenda tappan, et ükski ei ná, mõtles Wanujo siis, ja uinus maggama.

Et ükski ei ná — se on igga Kurjateggia lotus — nago olleks sure Kártemassia ees ka pimmedust. Nar! eks mitto loom selleta pimmedas náha? — ja keige asjade Loja ei sedda peaks mitte? Agga seddawissi pettab pat — temma kallab so filmad ikka senna, kus Jummal nago warjul, ja ei tulleta Temma áhwardamissed mitte enne sinno mele, kummi nuhtlus jo kaela peäl on.

Esseite hakkas Lenora wastane wiis Wanujo mele párrast ollema. Siis jái isse hõletumaks — siis wastaseks. Siis jo raatsis warrastada. Ja se mele-pahhandus, mis temmal sest olli, teggi tedda riakaks ja joditüks. — Wanujo, kelle meel ja mõtte essimesest otlast ni díge olli, et mingisuggust kówwerust ei kannatand, kannatas nüüd isse keik kurja tehda. Nenda figgib pat, kui oppetus ennam ei mõu — tolmo surusest ta hakkab, máe kórguseks ta touseb.

Kui tedda agga nenda tappan, ei ükski

ei nä, ollid Wanujo eßimessef mõttet jälle, kui wasto homikut ülles ärkas — ja Lenora ütles: õige praego läks meie Mees — ikka alla, Ma pole. Lähhan agga siis järvele, kostis Wanujo, et tedda sel koidikul weel kätte saan. Ja kui ta temma liggi sai, pistis ta noaga taggant temma süddame kohta, et kohhe langes — ja siis agga kallitsede kallale.

Agga mis hirmus ehmatus langes temma peäle, kui näggi, et se ta ennese Issa olli. Mo Jummal! mo Jesus! mis ollen ma teinud! — Ja issa wõis agga weel sõlda: Poeg! poeg! selle rahhaga piddin sind üllesõtsima, ja jälle innimeste seltsi toma — wotta sedda ja minne, et sind ükski ei leia — surres weel pallun Jummalat sinno eest. Ja sedda üteldes, heitis ta hinge.

Oh, teie innimessef, kes mind seia on saatnud! loi Wanujo käed kokko, ja wottis saddasamma nugga, ja hakkas omma kõrri mahhaleikama; agga se olli ni kibbe, et käest langes. Senni juhtus Te-rahwas tullemä; nende eest ta kargas metsa. Agga, kuhho jooksed! kuhho jooksed, kui kaebaja so ennese pões? Katke mind, mäed ja orrud! nelage mind ärra, wee soned! talla mind põrmuks, surm! et hingki põrmuks saab! Agga se ei surre — ma willets! ma waene! ei se surre! nenda kohkus ja kargas ta ühhe

poesa alt teise alla, senni kui õ-katte warjus — siis wast loõtsudes ja warrisedes nago paika sai.

Agga miud tulli mele, mis suggune mees temma olleks woinud olla, kui nenda tahtmist olleks teinud, kes kurja kelasid: agga neid ma wiikasin, ja nende peäle walletasiti, et nende sanna alwaks piddi jama — nemmad jäid omma waggadusse-ai sisse, ja minno tiggendus närris nende küljes, kui mooke närris Marmorit: Agga kuhho minna sain! — niud nuhtlus kä!

Issa wiimsed sannad, ja se halle meel, mis temma näo peäle jäi, leikasid kui keige Fibbedama noaga temma süddame sisse — Taewas loi walke — koue mürristaminne põrrotas ma-ilma — ränk sadda aias wasto maad; ja kui pisse tulloke käis, olleks hopis ma sisse puggend — kes hallastab! kes hallastab! kelle warjo alla peidan! nenda keeles ja weerles ta õ otsani, senni, kui päike jälle terretas — ja siis langes jälle eisse kihutamisse alla — igga lind, igga leht kulutab, kus ollen; iggaüks wottab mo näust, mis ollen teinud, sest Jummalat film rõhub mo hinge.

Nenda ta aias monda päwa möda metsi, ja unnigi ei pannud temma ahvastust seisma; sest se uinutab agga sedda, kes ilmasüta. Ja kui ta ennast arwas kaugele jo

lainud, näggi ta jälle needsammad põesad. Ei kannatand siis ennam, waid läks ja andis isse ennast Kohto kätte — Ehf Jummal nüüd, temma endise waggadusse ja sure kahetsemisese parrast, heitis armo temma hinge peäle. Agga, Jummal! kes ni surelinne omma kurjusse peäl olled, kas naad need wõrgud, mis sinno ette löwad, kui nuhtlusse eest tahhad pöggeneda!

O p p e t u s .

Kui olled tee peält ärraekünd, kas wi-hastelled, kui legi hüab, et sa auko ei pea minnema? — ärra wi-hastelle siis ka selle jutto õppetusse parrast! Sest, se ennam sest ehk õppetust ei sa, kes jo hukka lainud; agga küll weel se, kes hukkaminnemisese peäl. — Separrast kui tahhad kurja tehha, siis põ-
ra ommad silmad essite nende pole, kes raudus ja pakkus káiwad ehk mu hábbi siise on langenud.

22.

Rõster Pritso.

(Aus dem Freimüthigen 1805. Nro. 334, u. 1806, Nro. 98.)

Mitto teeb palju head, ja ükski ei pea sedda asjaks — kummi Jummal, otse kui sõr-mega temma au peäle, näitab. Selleparrast, wagga innimenne! ärra wássi ial ärra, head teggemast, kui ka ükski sedda táhhele ei pane — kannata ennimenne waewa, õigust nõudes, kui et sa nisuggust rõmo nõuad, mis so süddame tunnistust waewab. Sest Jummal naad keif, ja separrast tulles ikka ükskord sinno leikusse aeg. Sedda wáhhemat kaasjo sa piud, sedda suremaks lähháab sinno hea teggo.

Kuramaal on weike Irbe Kirriko peäl üks Rõster, nimmega Pritso, se on, ni kaua kui ta Tontangi ranna áres elland, jo monda sadda innimest merrest peástmud. Agga separrast, et ta isse mitte jutto sest ei teind, ei arwand ka teised sedda sureks. Siiski ei túddinend temma ärra, ne ile appi minnes, kes háddas ollid.

Nelli páwa, enne Miski páwa, 1801 sei aastal, olli jälle seäl Tontangi ranna áres

sefuggune kange tuul, et mitto kauba laewa hukka lãksid, ja pišut innimešt ja kaupã said peãstetud — igga abbi nãitĩs nurja minnewad. Onneti need, kes said peãstetud tãnnago se eest sedda Tontangi Ullewaatja Herrat Wagnerit, ja sedda Sikkertã Peitleri Herrat, kes siiski mitte ärrawõssid, nende Häddalistele abbi pakkumast. — Nisuguste Meeste nimmed peab keif ma ilm kuulda sama; sepãrrast nimmetakse neid siin.

Agga kahhe laewa rahwas sai ükspäinis selle jo nimmetud Irbe Rõstri lãbbi peãstetud. Need kaks laewa ollid nenda hukka lãinud, et ühhest agga tagguminne ots weel, lanede wahhel, wihmast ja rahhe saust lãbbi, male paistis — ja senna ollid keif Need põgenend, kes weel ellasid.

Kaanna- ja Kalla- mehhed ollid seäl, sedda waatmas; agga ei ükski usaldand nende weike kallapatidega appi minna; sest laned loid wãgga kõrgešte, ja tuul tahtis kuima ma peält mahha aiada. Woib kül arwata, mis Nende süddamend tundsid, kes seäl surma häddas ollid — igga silmapilkmel ähwardas merri neid ärraneelda, ja ei ühhegi nou mõund eennam. Kül palluti, kül aeti, kül lubbati — ei ükski julgend appi minna. Siis astus Irbe Rõster Pritso wãlja, ja ütles: minna tahhan need waesed peãsta ehk surra! ja kutsus teisi omma kasa — Tullid

ka temma sanna peäl wiis Meest, kes lãksid; ja nemmad said, ühhe pitka kõit mõda, mis laewa poolt nende wasto-šadeti, senna, ja toit seält kahhekja meest mäele.

Agga nüüd ei julgend ükski temmaga taggasi kallada, ni wãgga se nende ello peäle olli hakkand. Ei muud nou siis meie Rõstrile, kui et ta sedda pitka kõit, mis teise otsaga laewa külge jãnud, ma külge kinnitas, ja ükski aino pati lãks, isse ennast, sedda kõit mõda, laewa pole tombades, senni kui ta jälle senna sai — ja seddawisi toi ta 37 innimešt surma suust wãlja. Ja, ikka peäle katsutud abbiga todi mõllematte laewadest 37 Kassaakat ja 18 laewameest randa.

Kõrge wois selle Rõstri motte ollema õlnud, kui ta need Peãstetud ennese ümber nãggi — suur kui üks Jummalã ingel seisis ta seäl — ja meie Keiser Alexander ja Temma Abbi kasa Elisabet nãitsid ülles, mis nisuggune Mees maksab. Sest Keisri Praua lãkkitas temmale kõhhe esimesse mele heaks ühhe kuld tosi. Ja siis lãkkitas Keiser temmale ühhe au-rahha, mis 25 kuldpenningit peab, ja au-paela külges kinnitud on, ning tuhhat rubla, ühhe helde kirjaga. Selle au-rahha ühhel polel seisab Keisri ennese Kuio, ja teisel polel need sannad: sel Kassošaattjal.

Need tuhhat rubla ni hãsti, kui se au-rahha ollid Kurama Rubberneri Herra kätte

lakkitud, et temma neid selle Rõstrile piddi andma. Sepärrast kutsuti siis sedda Rõstrit Mito Linn, Kubberneri ette. Keif tubba olli seal Ullemid täis, kui ta senna sisse astus. Agga et ta küil esimest korda seal Linnas olli, ja nisuggust kõrget seltsi ellades enne ei näind, seisis ta siiski seal nisamma priisk nago olleks ta jälle merre peal olnud, Häddalistsi aitmas.

Nüüd loeti temmale sedda ette, mis Keiser olli kirjotanud, ja siis panni Kubberneer sedda au-peala, mis külges se au-rahha olli, temma ümber laela, Keisri nimmel tedda se eest tännades, mis ta olli teinud. Ka Kubberneri Praua ja keif teised Ullemad tullid nüüd tedda terretama.

Kui se Keiserlik Kirri temma ette loeti, on ta hakkand nutma, ja ütelnud: mis eest ollen minna sedda suurt armo teenud, sest ma ei olle muud teinud, kui sedda, mis õige innimesse kohhus muidogi on. Need sannad kulutawad selle Rõstri ausa mele ja morte. Sest kui mitto teeb agga tühja palja head, ja ihhaldab kohhe suurt tassumist ja kütumist — meie Rõster olli neid saddawist häddast peastnud, ja arwas siiski, muud ühtigi ollewa teinud, kui sedda, mis õige inni-

messe kohhus muidogi on — Sepärrast tõstis Jummal tedda ka nüüd nenda. Sest Kubberneri Praua andis temmale kät, et ta nendega piddi tulles lounat wotma, ja Laua juures anti temmale ullemat paika Kubberneri Praua kõrwa et ta küil Pärismees olli, sest se olli temma au-pääw.

Ka siin olli meie Rõster ni lahke wiisiga, nago olleks temmal sedda au jo mittoford enne juhtund; sest temma hea teggo tõstis temma süddant, ja täitis sedda wahhet, mis temma ja nende suurte Ullematte wahhel olli. — Kui Kubberneri Herra ja keif teised tagga järvel temma terwist joid, siis tännas ta allaudikkust selle auu eest, ja joi wasto, essite meie Keisri, siis Kubberneri, terwist.

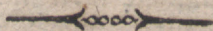
Nüüd Kubberneri Praua andis selle Rõstrile middagi ka ennese mällestusleks, ja selle peale jättis ta Kubberneri Herrale ja keige Seltsile Jummalaga — ning läks sealt, Linna-rahwast waatma, kes tedda iggawiks wägga armsaste wasto wotsid. Ka tahtis ta selle Kirriko Öppetaja juure minna, kes kohhe, kui se jut sest, mis ta merre-häddalistele teinud, temma pole tounnud, temma heaks rahha olli korjand, ja sedda temmale saatnud; agga sesamma ei elland mitte seal linnas. Üks tännalik meel näitis iggapiddi selle Priisko süddant tõstwad; sest kui ta kajo sai, on ta nende wie mehhel, kes keigeessi-

teks temmaga merre peäle läfsid, et nab kül ei julgend, ennam kui üksford temmaga minna, ommeti laks sadda rubla annud.

Ö p p e t u s .

Mitto maggab muldas, kelle waggadust ei ükski wotnud tähhele panna. Mitto kannatas, õigust noudes, teiste wihha ja andis mittokord ommast polest sutäiest pole weel ärra, ja temma haua ümber ei nutta ükski. Agga kui iggal Waggal temma wagduse külw jo siin wilja kannaks, mis siis Laewale jääks — ehk, kes siis ennam waggaduse pärrast head teeks? — iggüks nouaks siis agga sepärrast õige ollewa, et ta kasso sest näab; ja kes kolwaks siis sena, kus agga helde meel maksab. Ei sa siin pea muud tundma, kui sedda, mis siin aiab õigust noudma, ja ei muud näggema, kui waewa, ja siiski mitte ärrawässima head tegemast — se sadab Jummal pole.

Ommeti näitab Iggawenne Kätemaksta mittokord jo siin omma tassumishe hakkatust, nenda kui sesinnane jut sedda kulutab — ja sedda teeb Tenima meie nõdra usko kinnitada.

23.

Mis süddant waewab, woib Öppetus ka-utada.

Ühhel Maal ellas Regi nimmega Martin: ei se teinud ühhelegi kurja, agga ommeti wihkas tedda mitto. Rõndides sepärrast aino üksi, ütles ta üksford isseennese ees: kelle rahhuse pudan ma? ommeti mind wihkawad, mikspärrast on se minno peäle pandud?

Ta arwas enmast üksi ollewad. Agga poesa tagga hüdis Regi: sedda sa Isse ennese peäle olled pännud, ja ei teine woi sedda sinnust wotta kui sa isse! Ehmatand Feif sedda kuuldes, küsis Martin: mis pean siis teggema? — Pead esüte tunnistama, kas selge on so südda, hüdis se heäl wasto; ja Martin kostis: Mo südda on selge, agga innimeste kiusaminne seggab mo rahho. Siis tulle mind kuulma! hüdis se heäl jälle.

Ta Martin laks teise pole poesa, kus üks halli peaga Mees istus. Terre, mo wend! ütles se Waanna, ma nään so silmist, et Ellokatsminne sinno õigust sõlub — agga päinne minno õppetust tähhele.

Ütle mülle digust, ma Kulen! Kostis Martin — ja teine ütles: Mul on maia ja Maio: siiski olnud, ja müno abbi rõmustas mitto Kurwa — siiski kõnmin üksi nüüd, ja mo Warrandus on selle Waese-kotti sees. Ma ollen head ja kurja näinud — Mul on sõbro olnud, agga wihkajad said üllekät. Siiski nad sedda rahho, mis mo süddamesse siggis, ei saand ka:utada.

Oh, õppeta mind! pallus Martin — ja se Wanna ütles: Kui so motted ehk weel on seggased wihhast, siis sellita essite omma Gestriddist — ja kui on selge se, siis kiusago Wihkajatte wihha sinno rahho! sest tae: wast ennast ei segga need pilwed mis tedda meile warjuwad — temma on ülle pilwe ja meie pilwe al: nenda ka se Wagga, kelle waggadus on tössi. — — Dmmeti need Waggad need on, kes kummarkülle keiwad, kostis Martin. Misuggune Koor: ma:kandja ka woib sirgeste kääia? wastas teine: Siiski, kui so meel pahhaks saab, moista sest, et weel so südda puhhas ei olle. Martin küsis: Kas innimesse waim sedda woito omma nõdrusse peäle woib sada? — Kul saab, kostis teine, kui ta, isseenesega woiteldes, Jummalat abbiks wottab. Ja Jummal abbiks tulleb? ütles Martin. Misuggune isä annab omma lapsese maddo, kui laps küsib kalla, ehk kiwi, kui ta küsib

leiba? kostis se Wanna. (Luka 11, 11:13.) Martin wastas: agga kui mo keigeilmasü: tamad kumbedki laidetakse? ja ifka müno teust agga se, mis peält näitab seggane olle: wa, üllesloetakse, agga ial mitte tikkis keif mo teggemissegga, ehk ükslasest sannast wäl: ja:arwatakse, mis koggoniste mele ei olle tulnud, ja kõwwerusfeks aetakse, mis üsna sirge on? — — Kas wihhastad kui Pimme sinno peäle kummistab? küsis se Wanna siis. Siis ma ollekin laps, kostis Martin. No siis kui kumme ehk sadda Pimmedat so peäle kummistawad? küsis teine jälle — ehk siis wihhastelled? Ja Martin küsis wasto: Kas sadda Pimmedat näwad selgeminne kui üks?

Ehk nüüd moistad minno õppetust, ütles se Wanna nüüd. Sest kui süddamest olled õige, siis Need keif on Pimmedad, kes sind wihkawad; agga, kui sinno waggadus on walle! siis Need need Pimmedad on kes sind austawad. Innimenne isse tunneb omma waggadusse luggu keige parreminne — on meel ja motte agga selge, mis siis woõra kitust lähhad kerjama?

Dige mo süddame seest kiskus tõt wälja, hüdis Martin — agga neid Pimmedaid on paljo. — Kui pimme peäle tulleb, ütles teine jälle, siis on Näggia kohhus, eest ärra minna; sest Näggia näab warjokohta. Min:

no õppetus siis on, et hoiad agga ennast, patto teggemast; ja kiitko ehk laitko siis kes tahes — ikka wimaks kallab kitus Selle pole, kes on kitusse wäärt, ja ikka wimaks jääb alwaks See, kelle sannaga temma kombe ühte ei lähha. Sest kes ello tahhab armastada ja haid painwi nähha, se waigistago omma keelt kurja eest, ja ommad mofkad kawwalust räkimast. Temma pöörigo ennast kurjast ärra, ja tehko head, temma otsigo rahho, ja noudko sedda takka. Ja kui kegi ka peaks õigusse pärrast kanna-tama, siis on ta õnnis; Sest Jssanda silmad waatwad õigede peäle, ja temma kõrwad kuulwad nende pallumist. (1. Petr. 3, 10: 13.)

Sa nimmetad pühhad Sannad, ütles Martin, agga sinno suust neid kuulda ka: utab lotust: Sest sa ütled: Jssanda silmad waatwad õigede peäle, ja temma kõrwad kuulwad nende pallumist — ja olled õmmeti waese-keppi nale sanud?

Poeg! ütles se Wanna, mitmesuggune tuul ja mitmesuggune saddo kääb ülle põllo, enne kui Willi on kübs. Agga Sinno ussofilm ei ullata weel senna wadata, kus Jummal wottab ärrapühkida keik wee-pissarad meie filmist, ja kus ennam surma ei pea ollema egga leinamist, egga küssendamist, egga waewa, sest et essimesed asjad siis on ärralainud. (Jlm. 21, 4.) Minno lotus touseb

sest, et mitte holetus egga wallatus mind waeseks teinud, waid Jummal arm on murre ja äpparduste läbbi mo süddant sõlund, ja se rahho mis sest tunnen, kannab keik mo waewa ülles.

Sepärrast kui innimenne agga õigust piab, ja temma südda se n n a sishhib, ikka siis waggadus temma rahho kossob, olgo temma ello-seisus au-järre peäl ehk waese-keppi naal.

Tulle minno maiasse ellama, hüidis Martin nüüd, ja kinnita mo usko, minno leiba sües, ja minno kappast jues. Agga teine kostis: Ma ollen te peäl sõbra jure, kelle isä omma waesusse sees alwati, kui minna weel ellasin — Ma sõõtsin ja matsin tedda. Jummal on temma poia põlwe tõstnud, ja temma tännalil südda õppetab tedda, mind jälle sõõtma ja matma. — Ja nüüd laulis temma selle wiisi peäl: Jesus õnnisteggia, need sannad:

Pat meil paljo tülli teeb
Meie sü ja teiste läbbi;
Jggauhhe rahho sõõb
Laidab õigust, tõstab häbbi:
Agga wõitlema kes jääb,
Sures Wõitja palka näab.

Waggad rahhul hingawad
Õmmas haua-sängis. Neile
Etto ei te murrinat,

Egga murre pudo neisse.
Kaddedus ei ullata
Nende rahho seggada.

Kui hing agga pärinud.
Selle ellust taewa ello,
Siis keik hästi lõppetud,
Kas ta näggi waewa — rõmo.
Keik saab õnneks Waggale,
Kui ei palwest taggane.

24.

Neitsi Kummalus.

Üksford olli üks Herra omma Kammer-
teenriga, ja mõlemad ollid peigmehehed.
Herra pruut olli üks Preilin seält liggidalt,
ja Kammerteenri pruut olli ka seält ümber-
kaudo; agga mollematte nimmi olli Luisa.
Et Herra peigmees olli, ei teadnud ükski
teine weel, kui temma pruut ja prudi Em-
ma. Agga ühhel päwal kirjotas se Herra
omma prudile seddawisi:

Minno kallis Luisa!

Kui teie mind nenda armastate, kui minno
südda lodab, siis mul ei olle siin ma ilmas
ühhestki pudo, ja keik mis mul on maksab
siis tuhhat wõrra ennam minno melest. Ag-
ga kui teie mind mitte ei armasta, siis ma
ollen keik omma warrandusfega üks waene,
ja mo Kammertener on siis rikkam kui
minna. Näitke omma armastust mo wasto
se läbbi ülles, et teie omma Emmaga mind
tullete waatma. Sest tunna homme pean
ma monneks näddalaks ärrasoitma, ja teie
peate minno rohho aia illo enne näggema,
kui süggise sedda rikkub. Tehke sepärrast
sedda rõmo sellele, kes teid ni wägga ar-
mastab! sedda pallub teie käest

Teie

ustaw-tru

M. M.

Kui Herra sedda ramatut olli kirjotanud,
panni temma sedda kokko ja pitseriga kinni.
Agga, kui Peäle-kirja tahtis tehha, kutsuti
tedda ärra. Seinni tulli jälle temma Kam-
mertener, ja kui se need kirjotamisse riistad
seäl laua peäl näggi, tulli ta mele, ka om-
ma prudile kirjotada, ning panni omma ra-
matut seddasamma modi kinni, kui Herra
ramat olli kinnipandud, et ta kü ei tead-
nud, kellele se kirjotud olli; sest Peäle-kirja

ei olnud, ja ramatut lahti tehha ei tulnud
ausa Mehhe melegi; ommeti Herra pitseriga
panni ta omma ramato kinni. Ja niüd
juhtus, et kui ta tahtis Peäle-kirja tehha,
tedda ommast Herrast kutsuti. Jättis siis
ka sedda kirjotamatta ja läks. Sest õige
mees kuleb saäna, ja jättab omma ennese
teggemist kohhe polese, kui Se tedda tarvitab,
kelle tahtmisse alla temma ennast palkand;
muudo ei kolba temma mitte Jummalale —
olgo Leiwawannema tarwidus ehk kui tühhi.

Sia kõrwa passib üks ennemuistne Ara-
bia jut: Arabia maal on nisuggused kõrge-
määd, et nende ladwad wahhest pilwettesse
ullatawad. Ühhe jesugguse mäe riinul ellas
seäl üks Leiwawannem omma naeste, omma
laste ja omma perrettega — (Sest wanna-
testamenti aial olli mehhel lubba ennam
naesi kui ühhe wotta.) — Agga üks temma
Teniattest läks ifka mäe ladwa harja peä-
le Jummalat palluma, arwates, pilwettes
taewa ollewad. Ja wimaks walmistas
ta ennesele nisuggust pitka reddelit, mis
kaudo ta omma kehha tükkis taewa
sisse tahtis minna, ning kui teised mag-
gasid taggus temma aino üksi sedda redde-
lit. Kui se walmis olli seadis temma sedda
püsti, ja hakkas möda pulkasid ronnima —
olli ka ni liggi pilwette külge sanud, et Pea
neise jo putus, ja wiimse pulga peält agga

tahtis Taewa sisse hüppada, kui temma Lei-
wawannem tedda kutsus, omma kaljo-kitsed
jootma. Agga se Tenia motles: mis mul
ennam Leiwawannemaga reggemist — kes ma ni
liggi jo taewasse minnemas ollen, ei mul
ennam tarwis olle, temma sanna kuulda
— wottis siis agga hüppamisse joont —
agga pikne loi kui tulnine modk temma
wasto, ning üks heäl hüdis üllewelt: kes
taewa-kroni tahhab pärrida peab otsani
tru ollema. Keik sinno palluminne ja sinno
tõ on selle sannakuulmatta kombega nurja
läinud. Sepärrast, kui tahhad taewast pär-
rida, siis minne ja te mis sinno Leiwawan-
nem käsib, ja parranda, sanna kuuldes
meelt, siis hakkab so endine Baggadus jälle
maksma. Sest se reddel mis möda innimenne
taewa woib tousta, ei olle teine, kui temma
wagga meel ja motte ja temma allahetitmin-
ne nende Käskude alla, mis Jummal igga
Kahwale nende ellamisse Rõriks, omma
tarkust möda, on seädnud. Kes teist-
wisi teeb, ei kolba Taewa, ja wae-kaupa
fenna ükski ei sa. — Kui need sannad ol-
lid üllewelt hütud, wiiskas teine pikne tedda
reddeliga tükkis mahha. Agga temma ellule
ei sündind wigga. Ja sesamma Tenia ellas,
meelt parrandades, weel peäle sadda aastat
pärrast sedda, ning toufis isse Leiwawanne-
maks, ja pärris omma teniattest seddasamma

sanna: kuulmist kätte, misga ta omma Letwamatte meelt olli rõmüstanud, ning kui tenima surri, toufis temma hing senna taewa, mis ülle pilwede ja ülle tähtede on, ja Taewaliste terretaminne wottis tedda wasto.

Ja nüüd algago jälle meie jut Neitsi rummalusfest: Kammerteenri rutto minnemisfega wiskas ta omma ramato laua peäle, ja se läbbi libbises Herra ramat teiste paberitte alla. Agga nüüd tulli Herra omma ramato peäle Peälekirja teggema, ja sepärrast, et ta muud ramatut ei näinud, kui Kommerteenri, mis nendasammoti näitis, kui temma ennese ollewad, siis teggi ta kirja seäna peäle, ja läkkitas sedda omma prudile. Ja nüüd tulli jälle Kammertener, ning ot sis omma ramato järvele, mis temma paberitte alt leidis, ning läks Herra jure, tedda palluma, sedda Peälekirja kirjotada. Sedda Herra ka teggi.

Herra Pruut olli üks tark Peilin, kes, kui ta sedda ramatut sai, koshhe ülles arwas mis luggu se olli. Agga kui Neitsit omma ramatut lugges, rõmüstelles temma, ja jooksis omma emmale sedda näitma, ja emma rõmüstelles temmaga. Ei nad isfale kumbki tohtind sest sanna lausuda, sest se olli wanna Diglane, ja olleks mollemid haukutand, ja sedda ramatut Herrale taggasi läkkitanud.

Ommeiti olli neitsid ennem uhke süddamega kui fergemelega; agga temma uhkus andis ka maad fergemelele — Nenda siggib teine pat teisest, liati kui need melitawad felle koshus peäle huda on. Sepärrast langeb üksford igga nisugguse wañema ja juhataja peäle suur wastaminne kes wolli andwad rummalattele, ja weel libbedam wastaminne, kui isse õppetawad, patto teggema.

Emma ja tütre meel olli fest wägga hea, ja emma ütles: Mis sul nüüd wigga! sest nüüd sind keif seäl nenda peawad auustama ja kartma, nago olleksid Praua; ning tüttar kostis: tahhan ka koshhe homme jo uhke olla iggaühhe wasto — mo ennese peigmehhegi wasto; agga feigeennamiste selle kārneri neitsi wasto, sest temma arwab ennast minnust targem ja kennam ollewad — ka wahtis tislari emmand wimati mind ülle ollade, ja keif moisarahwas nago woerastas. — Kül nad kartsid ette, et nende Peaks pidid jama, ütles emma.

Ja nüüd ehhetasid ennast, emma omma Rowtat, ja tüttar omma Kleiti selga paksides — ja jälle peegli ette minna. Kül isfa torrises ja aias neid troška peäle; sest ta arwas, et se ehhitaminne peigmehhe pärrast pidid ollema, ja kandis sepärrast,

torrifedes, nende karwa-raua isse kōti, ja kōgist sisse; agga siiski se ehhitaminne lāks, temma arwates, liale. Nüüd nad oige minnemas jo ollid, kui emma leidis, sinnise-karwa paela illusam tütre nāo mōda ollewad, kui kōlla-karwa, ja tüttar jälle ei tahtnud kollasest karwast lahkuda — ja wiimaks jäi tüttar nenda, nimatargaks et emma temma kõrwa peäle loi, ja issa wihas-tas sest nenda, et ta troska peäle istus, ja maiale soitis.

Wis nou nüüd! — Se on keik teie teggo, ütles tüttar! — ei, se on sinno teggo, ütles emma! ja nende riid lõppes sega, et nad mollemad nutsid ning jo, sanna lausumatta, hakkasid ommad uhked rived mahhawotma, kui issa taggasi tuli; sest temma südda olli nende päsrast halledaks läind, ja temma tütre peigmees olli wägga kallis temma melest, sest et sesamma ka wist au-wāart mees olli.

Lānnades langesid siis nüüd temma ümber kaela, ja ei olnud ka seäl aega, sõnno wahhetada, waid istusid agga peäle ja soitma.

Ommeiti, kui seenna Moisa said, kus Herra ellas, piddasid allumishe hone-korra uksees kinni ja lāksid seenna Perreemmanda tuppa, kuhho nad muidogi ollid lainud, sest nende uhke lotus hakkas nago wa-uma. Ommeiti

olli mollematte wiis ja terretaminne teist-wisi endisest, et kōl emma kõrwa-hoop, ja tütre minna-tarkus kummagi uhkast pool teist ollid wāhhendanud — siiski toufis se ikka tundsamaks, ja teised ei teādnud, kas nemmad neid piddid naerma woi nutma. Wimaks ütles Neitsid emma wasto: jāge teie seia, minna lähhān Herrat terretama. Lāks ka. Agga kui Sali sisse astus, istus Herra omma Prudi ja Prudi emma wahhel Sowa peāl. Siiski Neitsit, kes ei teādnud, tedda peigmehe ollewad, arwas neid muido seäl wodraks, ja terretas Herrat nisugguse tuttawa wisiga, et Herra pruut piddi hakkama sest naerma, ning Herra ütles: nüüd woite kumbki ommad ramatud taggasi wahhetava.

Omneks ei sanud Neitsi peigmees omma prudi rummalussest ühtegi teāda, sest Herra, kes sedda kōhhe Neitsi süddame seest wäljalugges, ei lausund sest omma Kammerteenrile mitte sanna; agga nomis wägga sedda Neitsitit. Ja se habbi parrandas selle nore tüttarlapse meelt nenda, et temmast üks wägga tubli abbikasa omma mehhele tuli, ja ühhegi pole ennam omma sādant ei heitnud, ei uhkuse egga kerge-mele pärrast. Agga emma jäi weel surema habbi sisse, sest tütre meleparrandaminne tulletas allati temma rummalust ta mele.

S p p e t u s.

Nenda touseb ka foggemattast juhtumisest õn ehk õnnetus, seddamõda kui inimene moistlik ehk rummal on sedda kofta tãh: hele pãnnemas, kuhho se weab. Agga keif tulles heaks neile, kes Jummalat armastawad. Sedda pãrrisid Meitsi issa ja Meitsi Peigmees — ja nende pãrrast ehk Meitsid isse. (1 Mos. 18, 32.)

25.

Põldpüüd ja Metsalinnud.

Üks Põldpüü juhtus üksford warreste ja harrakatte seltsi. Kui ta neid terretas, andsid nemmad agga pole terretamist wasto, ja kui ta nendega hakkas rãkima, loid nemmad eest ärra, nenda et se waene põldpü ei teãdnud kuhho temma pididi jãma. Hea melega olleks temma ärralendand; igga siis olleks naer tagga jãrrel oldud, ja

sedda kanda, olli temma südda nõbder. Ommeti hakkas wimaks üks harrakas temmago jutto aiama. Agga mis jut se olli: ta püdis tedda pilkada. Siiski teine ei wotnud sedda moista, ja se wihhastas harrakast nenda, et ta keifide kuuldes ütles: Sinno seestpidine on kui meie peãlne, ja meie seestpidine kui sinno peãlne — meie teame keif sinno pettused ärra. Siis kostis Põldpü: Mis kurja siis ollen teinud? pange nimme peãle! — Ja nüüd nemmad jãid keif tuska. Ommeti tulli üks warres otsekõhhe temma peãle, ja ütles: ehk sa ei sõ sũggise ja talwe innimeste põldode peãlt nende orrast, ja siis wassetad, et meie kurja teme. — Põldpü wastas: Mis kurja teie ehk tete, sedda teie isse teãte; minna ellades ei rãgi sanna teist: Agga sedda orrast mis meie sõme, ka-utab talw muidogi — ei meie kãi nabrade egga annade kallal, egga wõtta meie kanna egga hanne poega. — Siis hakkasid nemmad keif kiskendama: oh sinna õllekohtune kelepõksja! mis kurja meiesinnule olleme teinud, et sinna seddawiisi meid teotad? — Ennimenne tahhame kullidega õmberkãia kui sinnosuggusega — ja sedda õtteldes langesid nad omnia nofladega temma peãle. Agga kaks suurt kulli langesid jãlle nende peãle, ja Põldpü peãsis.

S p p e t u s.

Nimmeta kül mustaks mis walge on, ikka se jääb walge. Nimmeta walgeks mis on must, ikka jääb se must. Agga, mis on walge? ehk mis on must? — Küssi sedda omma süddame-tunnistusfest.

26.

U h k e M a d l e.

Uhhes küllas olli üksford üks Tüttar-laps, Madli nimmeline. Se olli kenna ja wisakas. Ikka, mis wisakas on, innimes-sed kiitwad. Agga Madle jäi sest ni uh-kests, et ta ühhelegi ennam ei pakkund au, waid agga neist luggu pidbas, kes temma tarkust ehk kennadust tõstid.

Uhhel pühapäwal läks ta Kirrikule, ja teise perre Anno juhtus ka seäna wiinewad. Agga sepärrast, et Anno olli waene laps, ja rouged temma nää priskust rikkund, et ta kül muido hea wisiga olli, loi Madle tem-

ma eest ärra, nago olleks temmal äbbi temma seltsist. Waene Anno kõndis siis al-walt keik temma järrel — agga kui Madle teiste liggi sai, siis lohhe heitis nende seltsi.

Seässammas küllas ellas ka üks wanna Moor, kes ommad lapsed ja nende lapsed auwärt innimesseks olli kaswatanud, ja ked-da keik Amberkaudsed armastasid ja auus-tasid — se kõndis ka Kirriko pole, sest te olli kuiv ja ilm soe — ommeti ta istus puh-kama wahhel, ning noremad kes tulled jaid temma seltsiks temma jure. Agga Anno ei julgend jada, waid läks waitset möda. Madle istus uhkeste wanna Mori kõrwa. — Olled wässind? küssis wanna emma Madle käest — kül woid wässid olla, sest sin-no uhkust kanda on rassem kui keigesurem kiwwi — agga Anno jäggab leiba kui sinna kerjad. Kas temma wallutus on tedda wae-seks teinud, ehk kas temma pat temma nää priskust rikkund? — agga sinno uhke südda, se on so ennese tö. Kes wataks so peäle, kui sa ei olleks kenna? sest so wisid ei kut-su keddagi. — Mis teggi Madle? — Kas ta langes motlema? — Ei ta sedda teind, kui ähwardas agga sedda ausat Wannakesi kül-lapoieste läbbi laste rokida. Agga sedda Wanna-moor naeris, teades et ta Kohto warjo al olli, ja ütles agga ni paljo weel:

Kule laps! illo närtisib kui diekenne — hea tombe on willi, mis Meest toidab —.

Sedda woito ommeti Madle wanna-mori peäle sai, et ta omma seltsiga tedda üksi jätsid. Ja mis kahjo teisel sestki olli, sest kes nenda auga wannaks saand, ei märka narvide laitmist egga nende kitust — ja wanna innimenne olli aegsaminne Kirrikus kui Madle ja temma selts.

Agga jütlusse õppetusk olli, nago tahtis Jummal a waim Madlit weel peästa. Sest et ta kül maiale wahtis, ja ta wahhel jutto aias, karkatas ommeti ükskord Jutlusse fanna nenda temma süddame peäle, et ta õhkama jäi. Sest ööldi: „Ka warrandus ja terwis ja priiskus ja kennadus on Jummal a armo annid, agga waatke, kuid a uhkus ja kergemeel hukka saatwad! — se mis nad, Jummalat kummardades, temma auuks peawad hoidma, sedda nemmad pillawad, sedda nemmad rikkwad, sedda nemmad kautawad — ja essite siis kui se on kaddand, tunnewad nemmad omma rummalust. Essite siis tulles se warrandus so mele, mis sa omma wannemattest pärrisid, ja ennesele isse ollesid woinud korjada, kui sa wannadus sind hakkab teketama — essile siis tulles se so mele, kui sa waesekeppi naal kõnnid; essite siis hakkad tundma, mis kallis õn terwis on, kui sa ennast

kidduriks olled jonud ehk wangi põlweš Kidduriks sanud; essite siis moistad sa, et so priiskus ja kennadus üks te-ramat Jummalast on, mis kui ello-pas sind läbbi ma-ilma juhatab, ja et sa sedda te-ramatut taewa-wärrawa jures, ja ei mitte pörgo-wärrawa jures pead kätte andma — essite siis wotad sa sedda moist a kui sinno pattud sinno näggo ärrasõnud, ja so ihho ellufelt pannewad mädanema — essite siis tunned sa neid ärra, kes sind awwatellesid patto tegema, ja hakkad neid õnnistama, kedda sa siis wandusid, kui nemmad sind kelasid nende seltsi minnemast.

„Oh, sepärrast, tüüred, ja poiad, kes weel seisate — ehk langemisse peäl jo ollete — kuuge! kuulge! kuulge! Sest weel woib õppetus teid hoida. Agga ollete jo langend, ei siis ükski teine kui teie willetsus teid targaks teeb. Kas sinno emma sind sepärrast immetas, Poeg! kas sinno issa sind sepärrast tallutas, Tüütar! et sa sedda häbbi ja murret neile piddid teggema? kas nemmad sepärrast omma suust teid sõõtsid, ja kui omma silma peas teid hoidsid, et nisugguseks waewaks neile piddite ellama?

„Sa watad uhke filmaga waggade peäle. Mis peäl olled sa uhke? et nemmad ellawad, ja sinna lagguned — nende kumbed neid taewale walmistawad, ja sinno kumbed

sind Pörgoliste seltsi saatwad? — Panne tähhele sedda Wagga omma waggadusse illo sees! temma näo peält hülgab taewa walge — Kui sesuggune walge sinno Kennadust tõstatab, siis kõnnid sinna kui üks taewa ingel omma wendade ja õdede seas. Agga kui alwad himmud ja wisud sinno ello-rahho rikkud, ehk walle-waggadus sind pühhaks teeb, siis loeb sinno näo peält iggawiks so süddame Seestpiddist ärra. Sepärrast, kes seisab, pango tähhele, et temma ei lange, ja kes langemas on, wotko teada weel sedsinnaatsel ommal aial mis temma rahhole tarwis lähhab.“

Kül need sannad leikasid Madle süddame sisse, ja ehk pariks näddalaks ta kolbas inimesseks, nenda, et igga õigel hakkas heameel temma pärrast ollema. Agga ei need kiitnud temma kennadust egga temma terrast wisi, ja sest jäi temma aeg iggawaks. Langes siis jälle nende pole, kas tedda laia tele kutsusid:

Sest ilka esmalt patto te
On lai ja mõnnus káia.

Hommikust õhtoni ei olnud niid muud ta meles kui patto heäl ja patto rõõm.

Agga kes, patto orjades, wannemaks jääb sellest kauwad temma norema ea sõbrad ik-

ka wáhhemaks; ja wimaks jääb ta oino üksi naeruks nellegi, kes tedda hábbise saatfid. Sedda au, mis wanna Moor omma keigewannemast ello east sadik ommast ellust pärris, ei nisuggune tohtind nimmetadagi.

Madle norema põlwe aiawit olli, et ta agga patto awwatellemist kulis ja patto rõõmo noudis — ja ommad teggemissed nenda holetu aias et ta ühtegi sündimatta ei teinud; ja ommeti ilka karjus, et temmal tige gedad Leiwawannemad pidid ollema. Sedda ello aias ta senni, kinni keif temma Seltslasstedki temmaga ärratüddinissid. Siis jäi ta hulkujaks, ja Anno, kedda ta ni alwaks piddand, elas omma mehhe ja laste auuks ja rõõmiks, ja toppis mitto armopallokest temma kätte. Wimaks surri ta kure ja tobhesse aia äre ärra.

O p p e t u s.

Oh Madle! Madle! misugguseks kalliks inimesseks olleksid sinna sanud, kui sa Jummala teed olleksid káinud. Sinno hana koht olleks armastusse ja sõbrusse patwe koshhaks jánud — niid sinno tutwad lähwad hábbiga sinnust mõda. Jummala waim! rági need sanud nende süddamettesse kes langemisses on — ehk nad tousewad weel.

Kül esmalt lai on patto te
Ja wágga mõnnus káia;
Siis tagga järrel waewane,
Ei muud kui hábbi leida.

Se ello-te on essite
 Järsk, kitsas, waewalinne,
 Siis agga pärrast tassane,
 Ja wimaks rõmoslinne.

27.

Kes ei kannata se ei touse.

Krekamaal elas ükskord ühes Linnas üks Lukkosep nimmega Kleonas: Sel olli kahhetja poega ja nelli tüttart. Monni neist näitis head wiisi, monni mittefoggoniste. Agga wannemad isse kartsid Jummalat ja armastasid tööd. Ei ka-utand nemmad sedda koppikast ärra mis ülle jäi, waid korjasid keif lastele warrandusfeks, isseenestel mittokord monnest tarwidusfests pудо olles. — Siiski, mis ellamisse wiis tarwitas, ei nad sest taggenend.

Kui sesamma Kleonas tundis, surma tullewad, kutsus ta omma Kirriko-õppetajat ja kaks teist, temma omma sarnast, ennese jure, ning kulutas neile, et temma kappis üks kirstokenne pididi ollema, mis temma pärriad mitte enne kui kümme aasta järrele pididid lahti wotma — pallus sepärrast sedda Õppetajat ja neid kaks tunnitusse meest,

et nemmad ommad pitserid pididid peäle pan-nema ja sedda seimä aiani Kohto hole alla andma. — Keif mo teine weike warrandus jääb mo lessele, ütles ta.

Se Kirriko-õppetaja wottis siis sedda kirstokest kappist wälja, mis kangeste jo lukkus olli, ning Lukkoseppa omma pitseri al, ja nemmad pannid ka ommad pitserid peäle, ja wiisid sellesamma jonega sedda Kõhtusse, ning said seält kirja wasto, mis nemmad Lukkoseppa emmanda kätte andsid.

Teisel päwal olli ka se lukkosep jo hinge heitnud. Temma emmand ja kolm poega ja kaks tüttart jäid tedda nutma. Wiis poega ja kaks tüttart wandusid tedda sepärrast ärra, et ta mitte kohhe sedda kirstokest neile annud. Iggamees woib ommaga tehha, mis tahtes, ütlesid need head lapsed — agga ei koerte süddamed ei kannatanud sedda ütelda. Ommeti hakkas monni neist järrelemotlema, ja waggade pole pöörma. Agga üks poeg ja üks tüttar omma mehhega jäid omma tiggedusse sisse; ja keif hea, mis wannemad neile teinud, kaddus nenda nende melest ärra, et emmale mitte head san-na ei annud.

Toeste! sest innimenne kohhe tundko, et kurjal waimul pesjat weel temma süddames on, kui ta raatsib sellele melehaigust tehha, kes temmale head teggi. Misugguse südda-

mega naelas Ma-ilm omma Onnisteggiat rist-
ti külge, ja nenda aiab igga pahha innimen-
ne omma Heateggia wasto, kummi temma
isse selle augo siise langed, mis temma om-
ma Heateggiale kaebab.

Nisuggune luggu olli ka nende sinnatste
kurja lastega. Sest nemmad julgesid wi-
makski sedda kirstokest Kohto seest arrawar-
rastada. Agga mis nemmad leidsid, ühhe
kalli kiwwi, mis nemmad ei tohtind müa,
sest muido nende wargus olleks üllestousnud,
ja selle kiwwi ümber üks pabber, mis peäle
need sannad ollid kirjutud:

„So mitto ja mitto sadda aastat käib se
kiwwi põlwest põlweni mete feltsis, ja ifka
jái wannema poia hokeks, sedda hoida, ei
ühhelegi sanna sest lausudes. Agga nüüd,
et agga kümme aastat senna weel on,
kummi sesunnane hoidmisse murre meist ka:ub,
ja mitte minno wannem poeg, egga temma
järgminne nisuggused ei olle, kelle kätte ma
sedda ussaldan jätta, siis jägo se seks aiaks
Kohto hole alla. Sest nenda käib se wanna
käst: kes sedda kiwwi sallaja ennese ommaks
peab, ehk wäe-kaupa sedda wottab, se on
omma õigust rikkund. Sepärrast siis et ma
ommad lapsed tundsin, ollen ma sedda Kohto
warjo alla annud. Siis õige saab wist
omma õsfa.“

Kül nad nüüd ehmatafid. Ja kül nad
nüüd isfa hawa jure läksid, andeks palluma.
Kül nende naeste silma nüüd tulli wessi, ja
hábbi süddamesse; sest need need Meeste-
takka-aiajad ollid. Ja wimaks leidis Kohhus
sedda kiwwi nende jurest. Sest kuida Jum-
mal nisuggust suurt patto wois warjusse jät-
ta? — Need kümme aastat kaddusid pea ot-
sa, ja siis sai sannakulik ja wastane omma
palka. Sest kes kannatab, se touseb — kes
ei kannata, se langed.

28.

Nütto: laul ühhe Isfa hawa jures.
(Ühhest süt:ma Moisnikkust Eestima teie pandud.)

Õnsad on, kes lotes hinge heidsid,
Kallis Isfa! õnnis olled Sa.
Inglid toid sul' Kroni kui sind hüüdsid,
Ja sa läksid rahhoga!

Kõnnid seal kus allajäänd teif tähhed,
Mailm kaddund põrmuks sinno eest.

Silmapiilgus nendest möda lähhääd,
Lojat nääd sa iggawest'.

Selge Sul, mis meil siin weel on warjul,
Ello-hallikal jood jannoga;
Iggawenne walgus paistab Sinnul,
Ming so õn on lõpmatta!

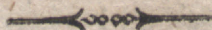
Siiski ärrawoitja ehtes watad
Sa so Ingli näoga mo peäl!
Minno palwod Loja ette sadad,
Ja Ta kuleb — aitab teäl.

Warju, kui mo ello otfa jouab,
Mis Jehowa jätkand weel!
Warju sa, kui surm mind wotta nouab,
Mind mo surma wodi peäl!

Et kui surma kangel wallo kannan,
Sinno palmi-leht mind jahhotab,
Ja ma julgest ihho hauda annan,
Kust mind Jeesus ärratab!

Ja siis Taewa sinno kõrwa tõttan,
Rõmo sinno seltsis pärrima;
Ühhes ellus Sinnõga siis wottan
Taewa-Jesat tännada!

Ditse senni, rosi-poesa illo,
Temma hingamisse kohha peäl!
Kaswa! et so die-warjo willo
Jahhotaks mo süddant seäl.

29.

Kurwa meelt jahhotada.

Villed tele forjage,
Unnustage waewa!
Ühhe sõrme pitkuse
Anti elluks aega.
Tanna sudab tansimist
Doisike weel nouda,
Zubba homme furno-rift
Naitab temma hauda.

Meio lähhääd rõmoga
Laulataja ette,
Enne õhto-kastet ta
Langeb surma kätte;
Saatke murred tulesse!
Mutma mitte jäge!
Meiegi siit lähhäme,
Suis Meid jälle näme!

Tanna naerad Sõbraga
Ello-rõmo nähhes —
Zubba homme nuttad sa,
Temma hauda tehhes!
Ja siis mulla rüppe sees

Kui so rinnul maggab,
Hingel Taewa rõmud lääes,
Mis tal Jummal jäggab.

Emma tänna Ommastel
Weel woib abbi nouda,
Zubba homme furno = kel
Satab tedda hauda.
„Kes nüüd sõdab, jodab meid!“
Waesed lapsed nutwad;
„Kes nüüd hoiab, kattab neid,“
Ohkwad nende tutwad.

Nenda leinab mitto siin
Omma seltsi takka,
Ei neil mekki leib, ei wiin,
Ükski rõõm ei hakka.
Siiski murre lahkub neist,
Rahholisfeks sawad;
Leidwad wahhest jälle teist
Kedda armastawad.

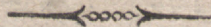
Oh, sepärrast, Leinaja,
Arra nutta wägga!
Keik mis Jummal teeb on hea,
Moista agga sedda!
Määd kui kaunist ellawad
Need, kes waggaks jäwad,
Rahho tundwad suremat
Waewastki mis näwad.

Gest kui agga õige meel
Kergitab so waewa,

Mis siis juhtub ilma peäl
On sul Saatjaks taewa;
Arm ja waen meelt tõstawad,
Kui ka süddant sõwad,
Meie kumbed sõluwad,
Puhtaks wiisaks tewad.

Olle sest siis õiglane
Jaggühhe wasto!
Anna süddant Sõbrale,
Katta temma patto!
Ja kui se eest raatsiks ta
So meelt kurwastada,
Wata helde filmaga
Temma peäle mahha.

Uus aeg igga fewwade!
Sui weel ikka toitnud!
Tännini ka süggüse
Talwe kartust woitnud!
Maitsem siis, mis rõmustab!
Kannatagem waewa!
Jummal ärraparrandab
Keik, ja siis wiib Taewa!!

30.

Moistatus sed.

1. Se, kes sedda walmistab, ei tarwita sedda; kes sedda ostab, ei tahha sedda; ja kes sedda tarwitab, ei tea sedda?

*jayjuc

2. Kisti kannan seisõ aial; rattast aian jõso aial; purjus ollen soidõ aial, ja kas ma soidan kuival ehk märjal aial, üks tolm ikka tagga järrel.

*jssai jnz

3. Kui ma káin, siis ma seisan, ja kui ma seisan, siis ma káin.

*oavj vlvnjghj - jayj

4. Muido wesfi kustutab tuld, mind ta panneb põllema.

*jggij vvvuvvjzuzj

5. Pead mul on, ja nelli terwet jalga; siiski náhhakse mind mittokord peata ja jallata, ja ellan ikka priskeste.

*jnd

6. Ma kannan koormad ülle we, káin ühheft kaldast teise jure, ja seisan segipárrast ikka ühhe paiga peäl.

*qnd

7. Ma hakkán iggast kohhast, ja löppen igga koha, ja ollen siiski teigepitkem asji ma-ilmás.

*z

8. Kes kõnnib ümberkaudo, ilma maiast ära minnematta?

*svijjw

9. Millal Sel Meistri ülle on?

*qvawj qqqj

10. Ma panen filmad nutma, ja jättan süddant ligutamatta.

11. Millal sünnib sõlaga wet kanda?

*svijjw

*uo qvrvvjuz jgj mj

12. Mees tahhab mind, siiski aiab ta mind jälle ärra; agga sedda ennam ta mind aiab, sedda kangemaks ma jáán.

*jggv

13. Lapsele ma ollen mängiks, wannale abiks.

*daz

14. Se nággio, mis mul on, mulle ikka jááb.

*jnd qvrvvjw

15. Keerleb ja weerleb, kui oisa saab, munneb.

*qvrvvjw

16. Hobbone, joseb, ohjad seiswad.

*vj

17. Hobbone ohjata, mees piitsata, te tolmata.

*avj ann

18. Hobbone soidab ja lihha weab wäshhe-
maks.

•suunuvagay

19. Kaks härjad püüdsid tappelda, mäggi
olli wahhel?

•swa qvuij

20. Hobbone tallis, sabba räästas.

•suij

21. Josef ristimatta ja on kaks lord sün-
dinud.

•vuuvy

22. Jse keleto, isse meleto, isse ilmama
rakkendaia.

•wqrg

23. Kaks wennaksed ühhe siddemega seu-
takse.

•qvauw savy

24. Keleto meleto, ilmama tarf.

•nd-vjavw

25. Harrakas liinas, sabba wäljas.

•qijwa vbanw

26. Mis on kehata nähtaw?

•uaww

27. Mul on sille su ja sille keel — agga
enne ma ei laula, kui mind lüakse.

•wv

28. Ma pannen ellawaid surrema, ja sur-
nuid ellama — teen waesed rikkaks, ja rikkad
waeseks, ja iggamees jääb ommeti mis ta olli.

•obhyu uiuj

29. Ühhes olleme kaks, ja kui kollo lähme,
teme kahhaks mis wahhele tulleb.

•qvayy

30. Ei sedda närrita, egga nelata, egga
sulla ta suus ärra; ja siiski mitmel wägga
maggus.

•suij oqia vjvqanw

31. Keif armastawad tedda, ja ükski ilma
temmata ei woi ellada, ja siiski kardawad
tedda keif.

•wjujw

32. Keif kardawad tedda, ja keif kes hukka
lähwad, lähawad temma läbbi hukka, ja
siiski armastawad enamiste keif tedda.

•wv

33. Pissut on kes tedda armastawad, ja
paljo wihkawad tedda — siiski auustawad ted-
da keif.

•snqvbbvww

34. Nelli meest mängisid teine teisega teige
s läbbi, ja iggaüks olli sest kasso sanud —
kes ollid need nelli meest?

•qvauwuyw juawv vqhw
sed teiste sed teiste

Ma olin waene tomoke
Ja ronnisin mo teed
Mi kugel, kui mo firstusse;
Seal kandsin surma woöd.
Ja ommetigi priskeste
Weel alles ollen ma,
Ning lendan diest diesse
Niid lahke römoga.

S p p e t u s.

Kes nenda töstab ussikest,
Mis agga maake,
Wist wottab tösta innimest
Siit omma taewasse.